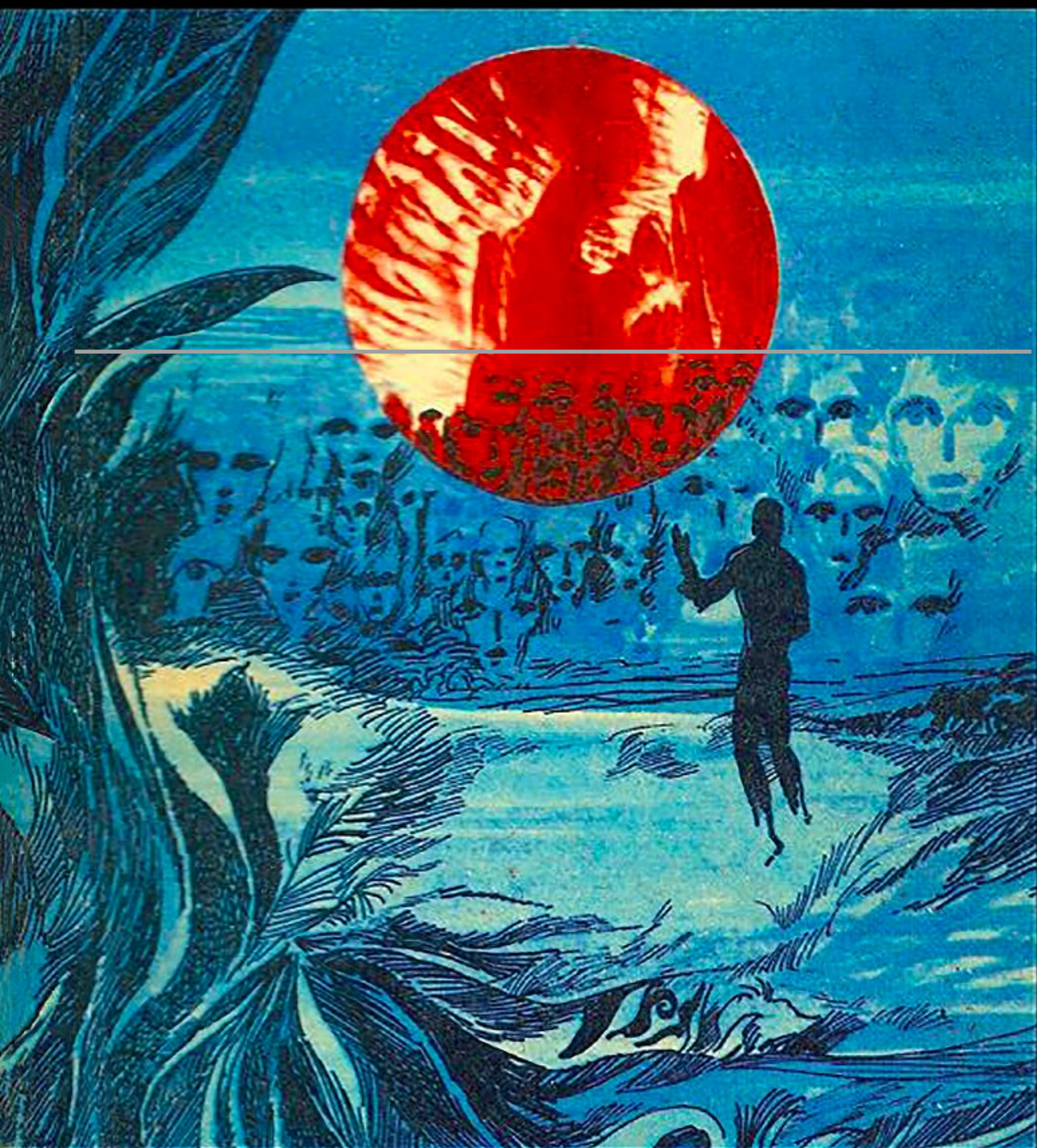
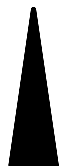
ENIGMA VĂII ALBE

EDITURA TINERETULUI

ENIGMA VĂII ALBE

POVESTIRI ŞTIINŢIFICO- FANTASTICE BULGARE

În româneşte de VICTOR KERNBACH şi MIHAIL MAGIARI

Coperta de DAMIAN PETRESCU

Editura TINERETULUI
1967

Din volumul
ЧОВЕКЪТ, КОЙТО ТЪРСИ
Научно-фантастични разкази
«НАРОДНА МЛАДЕЖ» — ИЗДАТЕЛСТВО
НА ЦК НА ДКМС
СОФИЯ, 1964

Cuvânt înainte

Sper că cititorii români vor număra cu plăcere în constelaţia literaturii ştiinţifico-fantastice de azi această selecţie de povestiri bulgare. Pasiunea cunoaşterii naşte în măsură aproape egală în scrisul autorilor din cartea de faţă un romantism cald, plin de arome şi firesc la un popor care cultivă atât de masiv trandafirii.

Îmi aduc aminte de peisajele rămase în memorie în anul recent când am călătorit în republica vecină, după traducerea unei cărţi de prospecţiune fantastică ce mi-a apărut acolo. Dacă amintesc asta e numai pentru că atmosfera cărţii mele, rezultată din imaginarea unui contact între marile peisaje ale trecutului şi viitorului, mă adusese deodată în atmosfera în care stâncile Balcanilor se confruntau cu lanurile de roze. Am recunoscut acest romantism al literaturii ştiinţifico-fantastice în peisajul contemplat şi l-am regăsit în cartea aceasta.

Literatura ştiinţifico-fantastică bulgară este încă tânără şi deci încă descoperă zone tematice făcându-şi loc şi pe această cale în aria existenţei generale. De aceea, printre nuvelele prezentate cititorului roman, se vor întâlni paleoaustronautica şi roboţii extratereştri, zborurile cosmice spre lumi similare şi salturile peste timp. Tinereţea descoperitorilor de teme nu este, e drept, prea îndrăzneaţă în soluţii, încă se întâlnesc digresiunile eseistice ample, convieţuind în ţesăturile epice de oarecare idilă, cu ironia prudentă şi cu fişele de portret amănunţit.

În literatura ştiinţifico-fantastică de azi există două curente; unul major, care cultivă adevărata literatură, altul

adiacent, punând preţ mai ales pe precizia şi noutatea relatării ştiinţifice.

În aceste povestiri ale scriitorilor bulgari cele două curente uneori coexistă, deşi evident prioritate are primul - cel autentic. Bineînţeles că rigoarea ştiinţifică e păstrată scrupulos, uneori asprind fantasticul, dar ponderea o căpătă o năzuinţă nobilă şi demnă: aceea de a glorifica faptele şi visurile omului modern. Din toate nuvelele se degajă reconfortant o imensă încredere în omenire, omul contemporan - cu tot ce are el mai bun - părând adesea o efigie romantică menită sa ilumineze darnic virtuţile precise. Şi Dimităr Peev, şi Liuben Dilov, şi Anton Doncev izbutesc acest lucru.

Alţi autori înclină mai curând spre fabulă, dintr-o frumoasă pornire morală în tradiţia lui H. G. Wells, uneori hrănindu-i şi indirect. Aci, elementul ştiinţific e doar un portativ pe care se înscrie raţionamentul etic. De aceea, în unele cazuri, întâlnim candori ştiinţifice, nu lipsite de farmec.

Tânără fiind, literatura ştiinţifico-fantastică bulgară a fost obligată să facă un salt mai intens spre nivelul contemporan, dar saltul s-a săvârşit în multe cazuri cu un rezultat major. Povestirile din volumul acesta sunt, într-un fel, şi un imn pentru acţiunea omului modern de a-şi revendica şi de a izbuti să-şi cucerească locul principal în conducerea naturii. Cei mai talentaţi autori arată această acţiune prin orizontul de sentimente al omului modern („Sorţii", „Întâlnire în timp", „Prietenul meu, astronomul", „Un fir din barba lui Mohamed").

Poate ca ne-ar putea mira timiditatea ironiei - care de altminteri e atât de aptă a fi unealta în literatura ştiinţifico-

fantastică şi cu atât mai mult în nuvelele unor scriitori de aceeaşi limbă cu Aleko Konstantinov, creatorul clasicului Bai-Ganiu. Dar explicaţia există: râsul e mai reţinut, fiindcă autorii îşi privesc anticipaţiile sau retrospecţiile fantastice cu seriozitatea gravă a descoperitorului încă nerutinat, care alege deocamdată prim-planurile. Şi apoi există şi predilecţia, de altfel lăudabilă şi fertilă, pentru insolit şi enigmatic. Această pasiune se leagă bine şi de rechizitoriul matur, de pildă, contra ignoranţei şi antropocentrismului, ca noţiuni mai mult decât caduce.

Citind cartea de faţă, lectorul va avea plăcerea unei reverii active şi tonice, care pledează în fond pentru eroul principal al cunoaşterii ştiinţifice: omul contemporan, crescut de socialism.

VICTOR KERNBACH

LIUBEN DILOV

Ciudatul meu prieten, astronomul

– Te salut, astronomule! strigai eu şi desfăcui braţele în faţa lui, însă el nu dori să ne îmbrăţişăm şi răspunse aproape rece:

– Bine ai venit, suflete! Dincotro?

– De la Cairo, cu primul avion. Salutări de la faraoni şi de la colegii tăi din antichitate.

– Aşează-te şi povesteşte.

– Tu să-mi povesteşti! Pentru asta am şi venit. M-am uitat prin ziare şi am decolat îndată. Haide!

Îi adusesem un mic dar mărunt, cu toate că-i ştiam indiferenţa faţă de orice fel de atenţie prieteneasca. De rândul acesta părea satisfăcut. Luă din mâna mea Turnul Babel lucrat la Beirut de un meşter anonim însă plin de fantezie şi spuse:

– Da, iată unul din rarele proiecte ale omenirii care n-au fost o prostie. Dacă, bineînţeles, a fost destinat, într-adevăr aşa cum susţineţi voi, observaţiilor astronomice, şi nu să fie un monument al vreunui idiot, căruia i se închinau alţi idioţi.

El vorbea aşa totdeauna, emiţând opinii tăioase, usturătoare, şi mi-a jignit nu o dată meseria, dar cu asta eram obişnuit.

– Primeşte-l împreună cu felicitările mele călduroase pentru marele... începui eu cam ceremonios şi tot năzuiam să-l îmbrăţişez, nu ştiu nici eu pentru ce, poate fiindcă ţineam la omul acesta ciudat, care mă întrerupse însă şi acum fără nici o consideraţie:

– Felicitările poţi să le păstrezi pentru constructorii tăi de piramide. O cafea bei?

Din mulţimea variată de instrumente lucioase care ne înconjurau, izbuti să smulgă o maşinuţă la fel de lucioasă pentru făcutul cafelei. Începusem să-l examinez: slăbise, chipul lui arăta acuma şi mai auster şi nu puteai descoperi într-însul nici urmă din emoţia cu care toată presa mondială făcea atâta vâlva în jurul importantei lui descoperiri. De doi ani grupul condus de el se consacrase pe de-a-ntregul unui domeniu relativ nou în ştiinţă: radioastronomiei; iar de un an încoace recepţiona, înregistra şi studia cu perseverenţă numai undele radio venite din direcţia constelaţiei Orion. Se înţelege, succesul nu era mai mare decât al tuturor celorlalte observatoare radioastronomice din lume, deoarece din haosul undelor radio ce veneau din adâncurile Cosmosului se puteau extrage foarte puţine date, şi acelea numai cu privire la distanţe şi la caracterul aproximativ al surselor lor. Iată însă că, într-o bună zi, prietenului meu, cu care întâmplarea făcuse odinioară să împart locuinţa de student, i-a dat prin minte să se uite la aceste unde, nu ca la ceva născut în miezul nucleelor misterioase ale negurilor stelare, ci ca la nişte imagini codificate, transmise de fiinţe superioare.

Ştiu bine, din experienţa mea de egiptolog şi specialist în istoria antică a Orientului Apropiat, că o revelaţie „întâmplătoare” joacă adesea rol crucial.

Ani de zile îţi baţi capul, aplecat peste vreo scoică cu două-trei semne pe ea, pentru ca în cele din urmă, cu totul pe neaşteptate, sa reiasă ca dezlegarea, care a zăcut într-una din circumvoluţiunile creierului, s-a pus în mişcare cine ştie din ce pricină tocmai acum. În cazul de faţă, însă, în ce-

l priveşte pe prietenul meu, sunt convins că n-a intervenit nici un fel de revelaţie întâmplătoare. Visa de când îl ştiu să descopere o altă lume „cu fiinţe care să nu iie atât de idioate ca oamenii”. „Nu e cu putinţă, susţinea el, ca în galaxia asta, noi, nişte jalnici pitecantropi, sa fire fiinţele cele mai desăvârşite.”

Pentru realitatea obiectivă aceasta era o mare ocară, o insultă cumplită. Şi nu eram în stare să pricep cum putea el urî atâta pe oameni, deşi ştiu bine că prietenul meu mi-ar fi răspuns: „Nu-i urăsc sau, mai precis, caut să nu-i urăsc, fiindcă şi eu sunt de aceeaşi teapă. Dar le dispreţuiesc aspectul sub care se prezintă”.

Acest dispreţ l-a îndemnat să se facă astronom. Încă din anii adolescenţei s-a hotărât ca toata viaţa să nu se ocupe, în limitele posibilului, de nimic din cele ce ar avea contingenţă cu omul. Ştiam foarte puţine lucruri despre el, deoarece, cu o asemenea atitudine faţă de tot „ce ar avea contingenţă cu omul”, prietenul meu, fireşte, niciodată nu vorbea despre sine. Aşadar, nu ştiam nimic altceva decât faptul că e singur, cu desăvârşire singur pe lume şi ca toate rudele îi pieriseră fie în bombardamente, fie în lagărele de concentrare hitleriste. Mă gândesc că poate aici se ascund rădăcinile mizantropiei lui, totuşi nu îndrăznesc să susţin una ca asta, căci sunt un om foarte blajin, un om prea inimos. Poate de aceea nu mi-a spus nici el vreodată pe nume, ci numai cu câte un „suflete”, ca şi azi.

Vorbeam de „mizantropie”, dar el s-ar simţi jignit să-i atribui asemenea însuşire, şi mizantropia asta era tot un rod al inimii lui, şi el însuşi o dispreţuia mai mult ca orice. Supus aceleiaşi logici, cred că şi el mă dispreţuia, deşi totdeauna mi s-a părut că nu reuşeşte să facă asta până ia

capăt, de vreme ce dincolo de răceala astronomică a purtării lui faţă de mine licărea nevoia, fie şi detestată de el, a unor relaţii mai calde cu alţi oameni.

Tocmai de aceea, ori de câte ori eram în preajmă, nu lăsam să-mi scape ocazia de a bea o cafea în biroul lui, ascultându-i ciudatele păreri despre omenire. Se prea poate ca mizantropia să nu fie cuvântul cel mai potrivit. În privinţa asta, el avea o întreagă teorie bine închegată, însă unuia ca mine, care eram în stare să stau stăpânit de emoţie zile şi nopţi în şir în faţa unei lespezi de piatră goală, numai pentru faptul că o cioplise un om, oricine ar fi fost acela, cu cinci mii de ani mai înainte, teoria prietenului meu îmi făcea părul măciucă. Nu mă socot un prost, ba amicii mei susţin chiar că n-aş fi lipsit de spirit, iar în disputele ştiinţifice am câştigat nu o singură izbândă strălucită (rog să-mi fie iertată această lipsă de modestie), mi-era însă teribil de greu să susţin o dispută cu astronomul. Pur şi simplu n-aveam o bază de discuţie, întrucât argumentele lui şi ale mele erau în veşnică divergenţă.

Când părerile noastre se înfruntau, deşi el însuşi pornea de la aceleaşi cuceriri ale gândirii omeneşti şi de la unele adevăruri unanim recunoscute, aveam simţământul că discut cu un robot electronic, în care sunt introduse aceleaşi adevăruri omeneşti, dar pe care el le transformă într-o clipă în coduri proprii, comunicând nişte silogisme incontestabile, şi totuşi pe undeva neadevărate, fiindcă fac parte din logica unei maşini. E, fără îndoială, un paradox, dar n-am cum să calific altminteri teoriile lui, tocmai eu care mi-am petrecut viaţa cu studiul istoriei umane. Spuneţi-mi, e oare cu putinţă să mă ocup cum se cuvine de meseria mea fără să iubesc omul, chiar atunci când

obiectul dragostei mele a încetat să mai existe de mult? Şi cum aş putea să fiu de acord cu afirmaţiile acestui prieten al meu, rece ca o lentilă de telescop, pe care oamenii, fără să-l cunoască, îl respectau ca pe unul din cei mai remarcabili astronomi ai timpului nostru?

Vai, nu istorisesc toate acestea din pizmă, ba chiar îmi pare rău că oamenii, citind povestirea mea, ar putea să nu-l mai respecte. Pur şi simplu eu însumi sunt un om de Ştiinţă şi pentru mine adevărurile obiective stau mai presus de măruntele sentimente omeneşti.

Pe când la el, adevărurile acestea erau mai presus de om ca noţiune. În disputele noastre el vorbea liniştit, fără patimă, iar dacă uneori apăreau urme ale vreunui sentiment, ele erau de regulă ecouri ale dispreţului şi zeflemelei, ivindu-se discret pe buzele lui în timp ce eu băteam cu pumnul în masă şi eram gata să sparg, în vreun acces de furie divină ca a lui Ahile, toate lucrurile fragile din încăpere. În astfel de clipe el zicea:

– Priveşte-te în oglindă şi ai să vezi dovada incontestabilă că am dreptate! Omul trebuie să înceteze de a mai fi o fiinţă biologică, fiindcă asta nu-i asigură desăvârşirea. Eşti de acord cu mine să consideri conştiinţa ca formă superioară a materiei şi singurul mijloc, pe planetă, de autocunoaştere. Materia nu i-a încredinţat alt scop. Prin urmare, dacă omul vrea să fie fidel predestinării sale, el e dator, cu un ceas mai devreme, să se transforme într-un mijloc de cunoaştere precis şi lipsit de orice sentiment, ca un seismograf. Materia nu i-a dat omenirii nici un fel de sarcini sau misiuni de ordin moral. Omenirea şi le-a născocit ea însăşi, iar în numele lor a săvârşit toate crimele din istorie. Oamenii au întârziat şi dezvoltarea funcţiunilor de

cunoaştere ale creierului. Tu eşti istoric şi ştii asta. Spune-mi, a devenit omenirea cât de cât mai bună, mulţumită misiunilor şi scopurilor sale etice? Există de fapt vreo deosebire între dorinţa de a domina, dragostea de arginţi şi setea de plăceri a Ramseşilor şi Nabucodonosorilor tăi, pe de o parte, şi pasiunile oamenilor de stat moderni pe de altă parte? Există vreo deosebire esenţială între robii de atunci şi funcţionarii de mai târziu?

– Dar comunismul? îi strigam eu. Uiţi comunismul? Doar îl susţii!

Pe buzele lui flutura un zâmbet ironic:

– Comunismul? Da, îl susţin, deşi aţi dori să-l transformaţi într-o nouă religie. Numai de n-aţi pune apă în vin! Prin comunism omenirea a năzuit de fapt spre înţelepciune, şi-a găsit calea să se scuture de rămăşiţele animalice care-i întunecă circumvoluţiile cerebrale, soluţionând prin forţă problemele sociale fundamentale. Numai prin forţă se pot face astfel de lucruri! Maşinile electronice vor studia, vor coordona, vor conduce. Ele vor reglementa modul de viaţă al omului, nu cine ştie ce coduri morale ori porunci divine, pentru ca în cele din urmă creierul să se poată ocupa de destinaţia sa. De ce te uiţi aşa la mine? Nu cumva ai citit programul partidului cum citeşte diavolul evanghelia? Chiar dacă e doar pentru viitorii douăzeci de ani, în el s-a prevăzut totul. De la centrele de coordonare electronice până la cuprinderea tuturor copiilor în creşe şi internate. Legăturile biologice sentimentale trebuie rupte. Dacă în aceşti douăzeci de ani vom izbuti s-o slăbim pe cea mai solidă, primind copiii după naştere în creşe şi ţinându-i în internate până la majorat, atunci în cursul veacului viitor vom face şi ceea ce a rămas de făcut: vom crea oameni,

după metoda lui Petrucci, în retorte. În felul acesta vom elibera conştiinţa umană de povara principală, adică de instinctul perpetuării speţei...

– Doamne Dumnezeule! exclamasem, căci, într-adevăr, eu, ateul, eram gata să fac apel şi la Dumnezeu împotriva unei asemenea interpretări a programului comunist. Doamne Dumnezeule! am zis. Dar... „omul îi este omului prieten, tovarăş şi frate”? Principiul acesta de seamă...

Faţa-i uscăţivă, cu nişte ochi aruncând reflexe sticloase, rămăsese neschimbată:

– Ăsta nu-i nici un principiu moral. Voi îi daţi asemenea interpretare, voi care mai aveţi nevoie să vă gâdilaţi sentimentalismul. Acesta e pur şi simplu rezultatul logic al soluţionării problemei sociale. Omul îi va fi omului frate adevărat atunci când se va naşte în una şi aceeaşi retortă, nu prin sarcină, şi când nu va avea ce împărţi în viaţă altceva decât cunoştinţele sale. Atunci oamenii vor fi oameni-creieri şi nu oameni-inimi, şi tocmai de aceea nu va mai exista nimic care să-i despartă. Cu asta se vor încheia şi închipuitele voastre sarcini morale.

Îmi amintesc de triumful meu când, acum câţiva ani, am primit cu totul pe neaşteptate o scrisoare de la astronom. Stăteam ghemuit pe malul Eufratului cu o undiţă în mână (era un fel de a mă odihni!), când mi-au adus-o. În plic se afla fotografia unei femei tinere şi frumoase, iar alături chipul uscăţiv şi lipsit de expresie al prietenului meu. Mai erau câteva rânduri scrise în stilul acesta: „Instinctul de perpetuare a speţei m-a silit să mă însor, iar afinitatea dintre sexe mi-a alăturat această persoană. Nu te bucura din cale-afară de nenorocirea altuia!”

Nu numai că bucuria mea n-a fost răutăcioasă faţă de ceea ce socotea el nenorocire, dar nu-mi puteam găsi locul de fericire, deoarece cuvintele lui sunau a zeflemea năzuind să ascundă capitularea sa în faţa „biologicului”. După un an însă (abia atunci luă sfârşit expediţia prin Asiro-Caldeea antică), îl găsii din nou singur.

– A plecat, îmi răspunse, ca şi cum l-aş fi întrebat ceva cu totul fără însemnătate. Instinctul a fost satisfăcut, şi...

– Dar copilul? zisei eu.

– Bineînţeles. Nu pentru asta m-am însurat? E la creşă.

N-am porniri de ucigaş, de aceea am făcut singurul lucru pe care-l puteam face: m-am jurat să întrerup orice fel de legături cu acest individ inuman. Aş fi vrut sa aflu ceva mai mult despre soţia lui care, fireşte, n-a putut rezista decât câteva luni lângă el, dar de la cine să aflu?... De la el? Iar s-o caut n-am mai avut putere. Ce să mai spun! Dacă era vorba de raporturile unui faraon cu soţia lui, i-aş fi dezgropat. La urma urmei, asta mi-e meseria. Şi, într-adevăr, nu l-am mai vizitat. E de la sine înţeles că, în ce-l priveşte, nerecunoscând nici un fel de legături sentimentale, nu mi s-ar fi adresat niciodată, excepţie făcând cele câteva rânduri care atunci, pe malul Eufratului, m-au bucurat atât de amăgitor.

De astă dată era cu totul altceva şi nici nu m-am sfiit de legământul călcat, fiindcă ştiam că nici n-are sa mă întrebe pe unde rătăcisem atâta timp. Mă aşteptam să-l găsesc cel puţin emoţionat de descoperirea lui, dar el rămăsese acelaşi.

Acum stătea cu spatele spre mine, înalt, costeliv, uitându-se pe fereastră la uriaşele împletituri sferice şi dreptunghiulare ale antenelor radiotelescopului şi-mi

povestea calm, aproape indiferent, ca şi cum i-ar fi dictat ceva unei dactilografe invizibile, aflată în afara încăperii:

– Ştii, nu-i aşa, ce este un videomagnetofon?

Cum să nu fi ştiut! Ce posesor al unui televizor casnic nu-şi doreşte această invenţie relativ nouă care, asemenea magnetofonului obişnuit, înregistrează pe o peliculă imaginile vii ca să le reproducă pe ecran, atunci când posesorul lui ar dori acest lucru? Din nefericire aceste aparate erau încă prea voluminoase şi grozav de scumpe pentru ca un simplu muritor abonat la televiziunea locală, cum eram eu, să le poată dobândi.

– ...M-am hotărât să înregistrez undele despre care ştii, pe un videomagnetofon. Au şi sunet. Construcţia însă nu e destul de perfecţionată şi nu pot separa sunetul de zgomotele aparatului însuşi.

De sunet nu ştiam. Ziarele vorbiseră numai despre nişte semnale ce semănau cu cele scrise şi despre nu ştiu ce imagine, care putea să fie imaginea unei fiinţe vii. Au şi exprimat ipoteza că ar fi portretul expeditorului scrisorii. Ardeam de nerăbdare să văd, în cele din urmă, aceste „semnale cereşti”, însă descoperitorul lor nu se grăbea.

– Am înregistrat şi alte surse, îşi urmă el explicaţiile sale monotone, dictând pe acelaşi ton de serviciu. Cele mai multe provin din nebuloasa aflată în constelaţia Casiopeia, însă ori nu s-a putut recepţiona nici o imagine, ori în cazul când apăreau unele imagini ca nişte semnale, ele nu conţineau nici cel mai elementar grăunte de sistematizare. Aşadar, suntem puşi incontestabil în faţa unui fenomen diferit de emisiunile radio cunoscute, care vine dinspre centrul galaxiei şi din nebuloase. Un sistem în succesiunea semnalelor totuşi există. Hai să-l vezi! zise el şi abia acum

se puse în mişcare scoţând din sertarul biroului câteva fotografii cu care veni lângă mine. Oricât de sigur ar fi documentul, tot pe atât de sigur este că matematicienii noştri nu-l vor putea descifra. Te miri că nu mă vezi tulburat? Sunt tulburat, se înţelege. Dar şi înainte de asta eu ştiam că în Cosmos există făpturi superioare mai avansate decât noi. Iar ca să încep să sar în sus de bucurie ar fi prea naiv. De altfel, oricare din noi poate să se dezguste, văzând cum se chinuiesc zadarnic maşinile electronice. Câte nu şi-au imaginat matematicienii după ce, cu ajutorul lor, au descifrat scrierea Maya, dar de rândul ăsta se vor convinge că maşinile lor sunt neputincioase. Trebuie programată problema ! Şi cum ai s-o programezi, dacă propriul tău creier este anteprogramat printr-o evoluţie pământească de cinci miliarde de ani într-un mod cu totul deosebit de acela al constelaţiei Orion...

„Da, are dreptate, îngrijorător de multă dreptate!” mă gândii uitându-mă la fotografiile cu imaginea mărita a semnalelor. Erau un fel de împletituri nu prea complicate de linii strâmbe, în care ochiul meu, experimentat totuşi în astfel de lucruri, a observat cu destulă uşurinţă repetările ca un prim semn al unui sistem existent. Sensul lor imperceptibil te împingea natural la indiferenţă. Totuşi nu puteam fi nepăsător nici acum. Am aranjat fotografiile una după alta în jurul meu şi m-am întors din nou la cele dintâi. Acestea erau numerotate probabil în ordinea recepţionării, dar el mi le dăduse într-un vraf amestecat. Mă uitam la ele şi în acelaşi timp simţeam cum prietenul meu se delectează contemplându-mi mutra stupidă. Fiindcă era într-adevăr stupidă, de vreme ce priveam fotografiile ca orice ins ce se

lasă condus exagerat de mult de sentimentele lui curente, aşteptând parcă inconştient să vadă ceva ce a mai văzut.

– Astea nu sunt hieroglifele tale! spuse ironic astronomul şi în clipa aceea am încetat să mă mai uit la indescifrabilele semnale.

Mă cam înciudase exageratul lui scepticism faţă de puterea omenească. Aceste semnale venite din altă lume ne aţâţau dacă nu ambiţia de a ne lua la întrecere cu lumea aceea, cel puţin impulsul de a o venera. La prietenul meu însă nu puteam observa nici una, nici alta. Pe mine, un diletant ale cărui cunoştinţe despre Univers nu depăşeau cu mult cunoştinţele egiptenilor, asiro-babilonenilor şi fenicienilor atât de dragi inimii mele, fireşte că semnalele mă umpleau de veneraţie. De aceea am luat cu mâini tremurătoare fotografia mărită a fiinţei care-şi ducea existenţa sub alt soare şi pe care astronomul mi-a arătat-o ultima.

Pe fondul întunecat, aproape negru, al plăcii fotografice se contura o siluetă alburie. Nu semăna cu nimic, oricât mi-aş fi căznit mintea să-i găsesc o analogie. Totuşi, parcă avea nişte extremităţi, tot patru la număr, şi ceva ca un soi de cap. Fără să vreau am început să râd, gândindu-mă deodată că ar putea să fie tot aşa de bine portretul unui om desenat de unul din pictorii noştri pământeni, zăpăciţi de moda abstracţionistă. De ambele părţi ale „fiinţei” se aflau unele semne. Mi s-au părut surprinzător de cunoscute, dar nici nu se putea altfel, după ce le-am tot privit o jumătate de oră în celelalte fotografii.

Mi-am făcut de lucru cu cafeaua care devenise dezgustător de rece, însă ochii mi se întorceau mereu spre fotografia acelei „fiinţe”. Am pus-o la o jumătate de metru

în faţa mea, în aşa fel ca în orice clipă s-o pot cuprinde cu vederea în întregime. Aveam obiceiul acesta ori de câte ori o inscripţie veche mă punea în încurcătură. Puneam atunci textul în faţă şi mă străduiam să mă detaşez de el, pentru ca doar din când în când „să mă întorc” brusc într-acolo, ca şi cum aş fi vrut să-l surprind tocmai în clipa când, netulburat de nimeni, începea să-şi dezvăluie singur taina. Nu o dată în astfel de cazuri am reuşit realmente „să surprind” sensul unei inscripţii, fiindcă această metodă a mea nu era decât modalitatea de a elibera asociaţiile cuibărite în subconştientul meu, care la o muncă încordată a scoarţei cerebrale nu totdeauna voia să se trezească.

– De fapt, nu ştiu dacă înregistrarea e corectă! auzii glasul indiferent al astronomului meu. Sunt posibile tot felul de deformări în atâta cale de drum... Nici un aparat de-al nostru n-a ieşit încă în afara sistemului solar ca să ne spună ce forţe acţionează acolo. Ceea ce ştim nu depăşeşte certitudinea unor ipoteze sau, în cel mai bun caz, al unei teorii incomplete...

Adâncit în gânduri, am sorbit cu zgomot din cafea şi atunci, pe neaşteptate, un glas vorbi chiar în mine: „Se numeşte Éa!”

M-am înfiorat. Ce-a fost asta? De unde a venit? Mi-am aruncat privirea în jurul meu şi aproape înspăimântat m-am oprit asupra „fiinţei”. Din nou un glas din mine se făcu auzit: „Se numeşte Éa”. Probabil că mă făcusem palid, de vreme ce prietenul meu m-a întrebat:

– Ce-i cu tine?

Nu i-am răspuns, deoarece cu o teamă aproape mistică, continuam să citesc pe fotografic: se numeşte Éa, se numeşte Éa, se numeşte Éa, se numeşte Éa...

– Se numeşte Éa.

– Cum?! Ce-ai spus?...

– Se numeşte Éa! am şoptit eu şi i-am arătat cu degetul tremurând „fiinţa”. Se numeşte Éa. Scrie aici.

– Nu ţi-e bine? mă întrebă el. Poate călătoria, ştii...

Întinse mâna să strângă fotografiile.

– Aşteaptă! strigai eu.

Am înşfăcat teancul de fotografii, întorcându-le în fel şi chip. Nu! Nimic! Nebunie curată! Cu siguranţă că nu mi-e bine. „Se numeşte Éa...”

Da, bineînţeles, „Se numeşte Éa”! Ambele semne care mărgineau ceea ce părea să fie capul „fiinţei” erau cu totul deosebite de semnele celorlalte fotografii. Eu susţineam cu încăpăţânare: „Se numeşte Éa”. Mi-am frecat atât de tare faţa cu palmele, încât îmi amorţi. M-am ridicat, m-am dus până la fereastră, m-am întors şi apoi am citit cu liniştea cea mai desăvârşită: „Se numeşte Éa”. Acum ştiam de ce am citit aşa. Erau semne ale scrierii cuneiforme sumeriene care în limba antică a akkadienilor îmi spuneau clar: se numeşte Éa. Mi-am aruncat privirea spre cealaltă parte a „fiinţei”, unde se afla un rând mai mare din aceleaşi semne şi am citit din nou foarte uşor: „...şi i-a învățat să sape canale, să ude pământul, să-şi facă unelte şi să se cioplească în piatră şi lemn pe ei înşişi”. Am citit de două ori, de trei ori şi apoi am simţit un gol rece în coşul pieptului. M-am pomenit întrebând:

– Nu-i cu putinţă ca cineva, aşa într-o doară... să-şi fi bătut joc? Să fi emis astea de pe Pământ? Sau dintr-un satelit artificial?

– Exclus! răspunse astronomul. Le-am recepţionat chiar eu. Iar sursa lor e undeva între stelele Rigel şi Betelgeuse.

– Ascultă! am strigat eu atunci, deoarece şi creierul meu era deprins să emită ipoteze spontane, să generalizeze, să construiască teorii. Asta să fie oare toată înregistrarea? Nu cumva mai sunt şi altele?

– Ceea ce ai văzut sunt nişte fotografii separate, răspunse el, iar buzele lui tot mai exprimau aceeaşi ironie neîncrezătoare. Pentru ziarişti, adaugă el, şi pentru unii ca tine. N-o să uzăm înregistrarea întreagă de dragul fiecăruia cui i s-ar năzări să-şi facă relaţii cu cei din Orion.

– Încredinţează-mi înregistrarea! am strigat eu. Toată. Pregăteşte totul, mă întorc numaidecât.

Am ţâşnit afară ca un nebun. Am sărit în bătrâna mea „Volgă”, care începu să vâjâie pe şosea. Cel puţin zece miliţieni şi-au notat numărul meu şi mă aşteptam ca a doua zi să primesc invitaţia amabilă de a mă prezenta la „şcoala de duminică” a inspecţiei pentru circulaţia auto, însă la naiba cu toate! Important era că am reuşit să mă întorc după o jumătate de oră viu şi nevătămat cu „Istoria ilustrată a scrisului” de Schnitzer împreună cu gramatica limbii akkadicnilor antici alcătuită de mine în urmă cu douăzeci de ani.

I-am arătat prietenului meu semnele respective din „Istoria” pomenită şi din gramatica mea. N-aveam cum să-l conving altfel. I-am citit toată inscripţia din ambele părţi ale „fiinţei” şi am exclamat uimit eu însumi, căci abia acum scăpărase o lumină în creierul meu, orbitoare prin îndrăzneală şi surpriză:

– Bunul şi înţeleptul zeu Éa! Da. Acesta-i bunul şi înţeleptul zeu Éa, care i-a învăţat pe sumerienii din antichitate să fertilizeze pământul. Iată cum scumpii mei

babilonieni cunoşteau teorema pitagoreică cu două mii de ani înaintea lui Pitagora însuşi!

– Tu aiurezi! spuse astronomul, părând însă că nu este chiar atât de convins de nebunia mea. Iar îmi vii cu ideile tale etice... Bine, hai să vedem ce altceva are să mai citească sufletul tău generos.

În vreme ce el învârtea butoanele videomagnetofonului, eu şedeam lângă ecran şi îngânam febril, una după alta toate acele dovezi nedemonstrate în favoarea sosirii pe Pământ a unor fiinţe extraterestre. Şi despre calendarul lui Sirius cunoscut de egipteni, despre misteriosul „Cosmodrom” din Sahara, despre presupusa pâlnie nucleară a Mării Moarte, despre oraşele feniciene uitate în junglele Amazoanelor, şi, mai ales, despre strania nepotrivire dintre cunoştinţele în astronomie, matematică şi chimie ale marilor preoţi, şi primitivitatea sălbatică a mijloacelor de producţie de atunci...

Prietenul meu privea liniile tremurătoare şi râdea rece şi maliţios, pentru că toate acestea, se înţelege, el le ştia. După aceea tăcurăm amândoi, când pe ecran se iviră primele semne. Nu aduceau cu celelalte, deşi, ici, colo, se zăreau printre ele unele triunghiuri şi cuie foarte cunoscute. Atunci am spus:

– Astea trebuie să fie cifre! Spune matematicienilor dumitale să caute după sistemul sexadecimal. Cu siguranţă că acestea sunt coordonatele.

– Încetează cu fanteziile! mi-o reteză scurt astronomul.

Am încetat, fiindcă pe ecran începuseră să se înşire încet nişte semne cu totul necunoscute din primele fotografii.

M-am uitat la ele încordat până la leşin şi am răsfoit „Istoria” lui Schnitzer, însă n-am găsit ceea ce căutam.

– Entuziasmul ţi s-a evaporat, nu-i aşa? îmi spuse ironic astronomul.

– Nu! strigai eu. Stai niţel. Întoarce! Ici, colo, printre semnalele cosmice începuseră să apară unele forme de scriere cuneiforme. Nu cumva ele constituiau traducerea dintr-o limbă într-alta, deci cheia descifrării între cele două sisteme? N-am îndrăznit să-mi exprim gândul cu glas tare, întrucât ecranul a rămas gol dintr-o dată.

– Emisiunea, cu siguranţă, n-a fost completă. Unele secvențe le-am scăpat! spuse astronomul. Nu cumva astea sunt semnele tale sumeriene?

Triumfam. Ochiul meu experimentat începu să *le* distingă singur de celelalte. Bineînţeles, meditam. Nici emisiunea nu era completă, nici biata limbă akkadiană nu putea să exprime ceea ce a vrut să spună acest locuitor în constelaţia Orion.

Se numeşte Éa... Iată şi „fiinţa”! Tot atât de neclară ca în fotografie, la fel de asemănătoare cu pictura noastră abstractă. Cât de mult au izbutit s-o deformeze aceste satanice câmpuri cosmice!

Dispăru cu încetul de pe ecran, ca şi cum şi-ar fi luat zborul spre patria sa depărtată, însă în urma ei apăru o serie limpede şi constantă de semne cuneiforme. Citeam cu gâtlejul uscat şi simţeam cum în fiecare clipă pieptul stătea gata să mi se spargă de atâta încântare. La răstimpuri aninam câte o privire în „Istoria” şi în gramatica mea, pe care le ţineam pe genunchi şi... citeam, citeam mereu!

„...şi i-a învăţat să sape canale, să ude pământul, să-şi facă unelte, să se cioplească pe ei înşişi în piatră şi lemn, să

cunoască drumul stelelor, dar învăţăceii lui au vrut să ajungă zei şi el a dorit să mai rămână ca să-i înveţe... însă atunci li s-a vestit acea cumplită... (urmau nişte cuvinte străine de orice limbaj pământean) şi ei s-au întors cu toţii, făgăduind învăţăceilor lor că iarăşi vor veni...” (Scrisul era din nou întrerupt la acest punct, de unele semne mărunte, necunoscute, care probabil înlocuiau punctuaţia ce lipsea în scrierea sumeriană.) „şi cu toate acestea nici unul nu s-a întors, deoarece... (un cuvânt necunoscut)... i-au ucis... cumpliţi... eu fiu al fiului fiului lui Éa... tot ce s-a adus am ascuns şi am învăţat graiul pământului grăind într-ascuns la (cuvânt necunoscut)... de cumpliţi... ei au venit acum şase mii două sute cincizeci de rotiri al Pământului din...” (Alt cuvânt necunoscut, probabil numele unei stele, şi o cifră. Nu eram sigur asupra cifrei, fiindcă vedeam întâia data o cifră aşa de mare, exprimată numai printr-un mic triunghi şi un cui sumerian) „...şi ne-au înrobit... după cum Éa a fost pe Pământ...”

Aici textul se întrerupse câteva secunde, ca să umple din nou ecranul videomagnetofonului cu un apel sfâşietor:

„...oameni din Akkad şi Sumer şi Heti care îl cunoaşteţi pe Éa... dacă aţi învăţat şi sunteţi în stare să călătoriţi printre stele la noi, să ne ajutaţi... împotriva celor cumpliţi... eu vă povestesc totul, învăţaţi limba noastră.... veniţi...”

Urmară din nou seriile de semne din Orion. Cu siguranţă că ne comunicau nouă, locuitorilor Pământului, acele informaţii indispensabile care nu puteau fi exprimate cu mijloacele insuficiente ale limbii omeneşti de acum şapte milenii, când Éa şi tovarăşii săi rătăciseră printre oameni. După aceea, semnele dispărură pe neaşteptate, împreună cu zumzetul blând şi indiferent al videomagnetofonului, iar

asupra noastră se lăsă liniştea, dar o asemenea linişte încât mi se păru că-mi simt vibraţia înfierbântată a propriilor biocurenţi cerebrali ce-mi saturau conştiinţa cu viziunea zecilor de lucruri ce m-au descumpănit în călătoriile mele prin viaţa îndepărtată a egiptenilor, asirobabilonenilor şi a precursorilor lor din Sumer şi Akkad. „Da, mă gândeam eu, bunul şi înţeleptul zeu Éa, pe care ei, după cât se vede, nu şi l-au imaginat, dar pe care l-au respectat atât de mult. El i-a învăţat să fie înţelepţi şi buni şi a vrut să rămână şi mai departe pe Pământ împreună cu tovarăşii săi care, nu încape îndoială, au fost dascălii celorlalte popoare vecine din Africa şi din Asia Mică, dorindu-le oamenilor să devină ca el. S-a întâmplat însă un lucru «cumplit»... Ce anume va fi fost? El a trebuit să plece. Discipolii săi n-au putut ajunge la înălţimea lui. L-au proclamat zeu, iar pe ei înşişi... preoţi, folosindu-şi cunoştinţele ca să înrobească pe cei de-o seamă cu ei...” Mă gândeam, tot astfel, la mersul întreg al istorici omenirii, în care cunoaşterea a trebuit să lupte neîntrerupt pentru propria sa libertate şi pentru libertatea omului, până când, abia acum, în zilele noastre, o mare parte din omenire a descoperit în cele din urmă valoarea adevărată a omeniei şi calea sigură a cunoaşterii... Mă gândeam în acelaşi timp la zeci de lucruri şi eram gata să mă gândesc la alte mii de lucruri, uitând tot ce mă înconjura, dacă pe neaşteptate glasul prietenului nu m-ar fi readus la locul meu, în fotoliul din faţa ecranului, lângă videomagnetofonul redus la tăcere. Glasul acesta era straniu, era de nerecunoscut:

– Ascultă! spunea el, aspru şi vibrant. Asta e... asta e ceva monstruos!

„Ce anume? am întrebat fără să dau glas gândurilor mele. Faptul că şi altundeva în Univers există fiinţe care folosesc superioritatea lor în ştiinţă ca să transforme alte fiinţe în sclavi?”

– Ascultă! repetă el mai încet şi chiar mai aspru. Nu pricepi? O fiinţă acolo, undeva... ne cere ajutor şi noi nu suntem în stare... Vai, lucrul ăsta...

Abia acum m-am smuls cu totul din gândurile mele şi am văzut că mâinile astronomului tremurau, ochii îi ardeau întărâtaţi şi chiar obrajii lui veşnic palizi se coloraseră de flăcările febrile ale unei tragedii retrăite emoţional.

Un sentiment furtunos de fericire m-a îndemnat să mă ridic în picioare şi să-mi deschid braţele pentru acest ciudat prieten al meu, care nu recunoştea nici un fel de scopuri morale în faţa omenirii şi a conştiinţei sale, dar care în clipa asta era gata să plângă de durere şi neputinţă că nu e în stare să-şi ia numaidecât zborul către o constelaţie aflată la o depărtare absurdă, ca să ducă acolo dreptatea noastră pământeană, a omenirii.

Prima dată în viaţa mea l-am îmbrăţişat, iar el, vrăjmaş al sentimentalismelor, nu s-a împotrivit, fiindcă, probabil, se gândea şi el însuşi acum la acel fiu al fiului fiului lui Éa, care aştepta însetat îmbrăţişarea lui.

ANTON DONCEV

Întoarcerea

În sfârşit s-a trezit. De obicei, se trezea pe îndelete, conştiinţa lui se desprindea cu greu din lumea viselor, semitonurilor şi penumbrelor, ca sa se întoarcă în capsulă sub lumina puternică a becurilor electrice. De obicei, rămânea multă vreme cu ochii închişi, înainte de a-şi arunca privirea asupra constelaţiilor de luminiţe, săgeţi, grade şi cifre.

De astă dată se trezi numaidecât. Tablourile se fixară în focar. Inima îi bătea în stomac, în gâtlej, în tâmple.

O săgeată, care treizeci de ani stătuse nemişcată, trepida acum în jurul axului ei. După aceea se auzi un glas, glasul unui om de pe Pământ. Glasul însă vorbea într-o limbă necunoscută.

Mâna-i dreaptă se întinse de la sine spre săgeata indicatoare. Dar, când deschise gura ca să vorbească, nu-şi auzi vocea.

Glasul celuilalt continua să-l cheme.

Ridică ochii spre oglinda de autocontrol şi autosugestie.

Din oglindă îl privea un om disperat, zdrobit, în pragul nebuniei.

– Eşti nebun! i se adresă propriei sale imagini. Iată, a sosit clipa cea mare. Te-ai întors. De ce stai cu colţurile gurii lăsate în jos? Aşa, aşa, ridică-le încet, îndreaptă-le! Doar eşti învingător! Nu zâmbi, strânge-ţi buzele! Acum nu va fi nevoie să zâmbeşti nimănui. Eşti un om bogat. Eşti puternic. Nu, pungile de sub ochi n-au cum să dispară. Acestea sunt consecinţele suprasolicitării în timpul

acceleraţiei. În schimb cutele de pe frunte le pot înlătura. Sunt bogat, sunt puternic. Sunt bucuros. Nici n-am să pun mâna pe bani. Voi semna numai cecuri de plată. Voi dărui diamante,»

Încetul cu încetul izbuti să-şi destindă muşchii feţei. Fiece trăsătură şi-o pipăia în gând, îi trezea în inimă bucuria, îndrăzneala, dispreţul. Îşi modelă faţa până când izbuti să-i dea o înfăţişare asemănătoare cu expresiile acelea ale chipurilor care-i împodobiseră odaia de tânăr bărbat de acum treizeci de ani, chipuri de oameni puternici, independenţi, care nu se ploconeau în faţa nimănui.

Totuşi, evita să se uite la propriii săi ochi, ca şi cum s-ar fi temut să nu se prăbuşească în faţa lor. Simţea că ochii săi din oglindă îl privesc cu o căutătură înfricoşătoare, sfredelindu-l iscoditor.

Glasul de pe Pământ al celuilalt continua să-l cheme stăruitor. Inima nu-i mai bătea atât de agitată ca până atunci, dar se cuibărise acum în ea o durere ascuţită, chinuitoare.

– Aici Be 207 Er Zet, rosti el. Aci Be 207 Er Zet. M-am întors! M-am întors! M-am întors!

Glasul celălalt nu vorbea englezeşte. Nu vorbea nici ruseşte.

– No! No! Habla espanol?

Spaniola se vorbea la Acapulco. Prin faţa ochilor îi trecură din nou plajele lungi, marea, valurile înspumate şi oamenii, mulţi oameni pe jumătate goi. Nişte prostănaci, care se încălzeau la soare şi nu ştiau câtă nemărginită fericire îţi dăruieşte atingerea trupului unui alt om. Durerea

din inimă îl făcu să se chircească în aşa fel, încât faţa i se schimonosi din nou.

– Aici Bc 207 Er Zet. Vorbesc zece minute în limba spaniolă. M-am întors.

– Bienvenido! Bine aţi venit! Bine aţi venit ! Când aţi pornit de pe Pământ?

– Acum treizeci de ani.

– Acum treizeci de ani? în comunicarea dumneavoastră există o confuzie. Ce fel de deflector fotonic are nava dumneavoastră?

El a înţeles numai cuvintele: „deflector fotonic”.

– Sistem Luciko-Sanger.

– Imposibil. De cincizeci de ani nu există nici o navă cu astfel de deflectoare. De cincizeci de ani încoace, toţi oamenii cunosc limba comună.

– În ce an ne aflăm acum?

Celălalt răspunse.

Aşa era. Nimănui nu-i venea să creadă că în timp ce el a trăit treizeci de ani, pe Pământ s-au scurs o sută.

Văzu un fel de coridor foarte lung, ca de hotel sau de spital, asupra căruia, la intervale egale, cădea câte o pată de lumină. Nu era decât o stradă cu şiragul ei de becuri. În fundul ei se zărea o siluetă albă. Era o femeie. Poate era mama lui, poate nu.

O sută de ani. Un veac.

În magazia navei sale zac diamante în greutate de o tonă. Şi cadavrul prietenului său tot acolo e. Îi va face un monument, însă nu la suprafaţa pământului, ci sub pământ. Unde n-ajunge lumina astrală. Oamenii vor merge pe un coridor lung, lung, cu un şir de becuri deasupra, vor intra şi vor ieşi de la lumină la întuneric, şi la capătul lui vor vedea

statuia prietenului său. Poate s-o facă din aur curat. O va face însă din marmură albă. O va comanda celui mai bun sculptor care e în viaţă pe Pământ.

– S-a găsit numărul navei dumneavoastră. Am întrebat staţia intermediară. Dumneavoastră aţi decolat acum o sută şi unu de ani. Vă felicit!

Ce i-a spus? S-a găsit ori s-a căutat? Pe vremea lui învăţa verbele două câte două: cobor-urc, mă nasc-mor, caut-găsesc. Am căutat - am găsit. Am găsit diamante. La celălalt capăt al lumii. Acolo zace radiofarul cu cererea sa. Nimeni n-o va contesta. S-o conteste naiba! N-are decât să-şi apere drepturile United Company. Să se mai vâre şi alţii în lutul albastru.

– Vă dau legătura cu staţiunea interastrală. Vă dau legătura...

Deodată începu să vorbească altă voce, de rândul acesta englezeşte. O voce de femeie.

– Bine aţi venit. Cine vorbeşte? Aţi plecat de aici trei oameni.

Îşi spuse numele.

– Dar ceilalţi doi?

El tăcu. Amuţi şi glasul.

– Vă rog, continuaţi! rosti el confuz.

– Trimitem o navă să vă remorcheze. Staţiunile de azi nu sunt utilate ca să poată întâmpina o asemenea construcţie şi cu tipul de deflector pe care-l are nava dumneavoastră.

Ce să mai întrebe? Glasul nu trebuia să înceteze.. Inima îl durea tot atât de tare, de fapt chiar mai tare ca înainte.

Celălalt, căpitanul astronavei, avea treizeci de ani. Un bărbat frumos şi puternic. La fel cum fusese el însuşi acum

douăzeci de ani. Totuşi n-a arătat niciodată ca celălalt; acela niciodată nu zâmbea, când nu-i ardea să zâmbească.

În cele din urmă, iată-i în faţa lui, oameni adevăraţi, în carne şi oase: şeful staţiunii interplanetare şi căpitanul astronavei care a zburat între timp până la steaua descoperită de el. Nu s-a atins de dânsul nimeni şi nici el de ei: staţiunile astea erau carantine prin care astronauţii se întorceau din Univers.

Aşadar, totul fusese în zadar.

În decurs de o sută de ani oamenii au învăţat să facă diamante mai frumoase decât ale lui. Nu era un om bogat, deoarece pe Pământ nu mai existau săraci şi bogaţi. Când se înfunda în lutul albastru de pe planeta îndepărtată, un presentiment tulbure îl prevenise că pe Pământ se răsturna ceva, însă a fost mereu încredinţat că oamenii sunt răi de la natura şi niciodată nu vor izbuti să se înţeleagă între ei. United Company nu mai exista, cum nu mai existau nici însemne personale, procese, avocaţi sau drept cosmic.

În fata lui stăteau întinse hărţi şi fotografii ale planetei îndepărtate pe care el o numise a sa şi unde pieriseră cei doi prieteni ai lui.

Fotografiile acestea nu le-a scos din aparatele telefotografice ale astronavei sale vechi, hodorogite. Le făcuse acest tânăr frumos cu ochii albaştri, cu ajutorul sateliţilor, radiosondelor şi teleobiectivelor altei astronave, care nu era nici americană, nici rusească. El, supravieţuitorul, singurul care s-a înapoiat de pe planeta îndepărtată, a trebuit să călătorească treizeci de ani, în timp ce tânărul a făcut acelaşi drum în numai trei ani şi s-a întors la fel de tânăr.

– Iată, aici era situat radiofarul dumneavoastră, spunea tânărul. Aţi ales cel mai potrivit loc pentru aterizare.

Era o întindere de nisip, după cum reieşea din fotografie - o plajă mărginită într-o parte de mare, iar în cealaltă de o pădure tropicală.

– Aţi văzut valurile gigantice? îl întrebă tânărul. Cu greu se poate vedea ceva mai frumos.

Acolo era acea întindere de nisip lungă de câţiva kilometri. În pădure nu se putea pătrunde. Racheta coborâse pe singurul loc mai ridicat, chiar lângă pădure. În timp ce doi dintre ei lucrau, al treilea privea marea. Din când în când, uneori de două şi de trei ori pe zi, din mare se ridicau valuri uriaşe, înalte de zeci de metri, care porneau spre ţărm. În timp ce valul inunda nisipul plajei, câteşitrei porneau să stea ascunşi în astronavă. Odată, când apa verde acoperi şi clătină astronava, în cabină şedeau şi se priveau numai doi. Al treilea nu apucase să ajungă la adăpost. Apa verde clocoti dincolo de hublouri, apoi se retrase. Un timp nemăsurat de lung, picăturile de apă se prelinseră şerpuind pe geamuri.

– Nu-mi amintesc dacă a fost frumos, răspunse el sec.

Cei doi din faţă îl examinau cu atenţie. Îl compătimeau oare? Tare ar fi vrut să aibă în faţa lui oglinda de auto-control.

Intră un al treilea, care lăsă ceva şi apoi ieşi.

– Dumneavoastră nu veţi putea să vă înapoiaţi curând pe Pământ, zise încet şeful staţiunii interplanetare.

Tot atunci ieşi din cabină şi căpitanul astronavei care vizitase şi steaua lui.

Stătea cu ochii închişi şi căuta să-şi adune din cotloanele fiinţei sale orice părticică de rezistenţă fizică.

Până acum, de multe ori se storsese pe sine ca pe un burete îmbibat cu apă, însă de astă dată i se păru că nu i-a mai rămas nici o picătură. Stătea cu ochii închişi, căci nu se mai ruşina de şeful staţiunii interplanetare - un bătrânel de aproape nouăzeci de ani.

– Sunt bolnav? Unde m-am molipsit? Pe planeta îndepărtată? Şi de ce boală?

– Uitaţi-vă aici, spuse celălalt. Deschise ochii şi văzu un clişeu multicolor, cu multe figuri neclare, virgule, puncte şi şerpi, semănând fie cu un straniu cer înstelat, fie cu imaginea curioasă a unui iaz murdar în care pluteau tot felul de lucruri.

– E sângele dumneavoastră.

Asta arăta fotografia. Nu putea desluşi nimic din toate semnele acelea scrise cu virgule, puncte şi şerpi.

– Din cauza acelei planete îndepărtate? a zis.

– Sunteţi bolnav de boli care au existat pe Pământ acum o sută de ani. Generaţii în şir s-au tratat de ele. Acum, e rândul dumneavoastră să vă vindecaţi.

Privi clişeul.

– Nu pot să mă debarasez de sângele meu, spuse el.

Aceste puncte şi virgule puteau să fie viruşi de cancer şi ciumă sau semne ale lăcomiei, egoismului, urii. Totuna. El s-a născut pe timpul când viruşii ăştia pluteau în aer şi în sângele oamenilor. Acum îl izolau şi era drept să fie aşa.

Greşise cu ceva? El trăia după legile timpului său, ale acelei părţi de pe Pământ în care se născuse. Trebuia să înţeleagă de pe atunci că au dreptate ceilalţi.

Când o să-i îngăduie să vină pe Pământ?

Văzu din nou plajele, şi nu plaja de pe planeta îndepărtată, ci plaja din Acapulco, cu oameni pe jumătate goi.

– Aveţi vreun medicament pentru inimă? întrebă el.

Ţinea în mână o foaie de hârtie cu câteva nume. În dreptul fiecăruia din ele era o cruciuliţă. Odinioară se puneau astfel de cruciuliţe înaintea numelui celor defuncţi. Erau semne ale speranţei că exista ceva dincolo de cruce. Acum nu mai erau decât simple semne ale ştergerii dintre cei vii.

Treizeci de ani în şir s-a tot gândit la oamenii aceştia.

Sosise clipa când nu mai ştia cum să se gândească la ei: ca la nişte oameni vii sau ca la nişte morţi? Continuase multa vreme să cugete la dânşii ca la nişte oameni în viaţă. Dar simţise o îndoială cumplită.

Acum nu se mai putea gândi la ei ca la nişte oameni în viaţă.

Pe vremuri, când trăia pe Pământ, împărţise statele şi oraşele în luminoase şi întunecate. Acolo unde nu exista un om apropiat lui, oraşul era scufundat în beznă, chiar dacă îşi duceau viaţa într-însul milioane de oameni. Toată lumea aceea umbla cu chipul întunecat. Omul care însă îi era aproape părea că ţine în palmă o luminare care-i lumina faţa. Aşa, în oraşul acela rătăcea o luminiţă.

Iar acum, întreg Pământul către care năzuise mereu zăcea în beznă.

El şedea în patul său, cu umerii lăsaţi, cu coatele pe genunchi, şi întreaga lui fiinţă simţea puterea de atracţie a Pământului. Nu era Pământul, forţa de atracţie a staţiunii interplanetare era artificială, clar era o forţă de atracţie. Ani îndelungaţi a dorit această forţă de atracţie. Acum îl apăsa.

Totdeauna când se găsea în stare de imponderabilitate şi plutea prin cabină, simţea o pornire nestăvilită de a se putea atinge de ceva. Aceeaşi pornire o simţea şi acum, cu toate că tălpile i se rezemau ele podea, coapsele de pat, iar coatele de genunchi.

Şedea uitând legea fundamentală a astronautului; să nu se dea bătut. Cândva, călugării încercau să izgonească diavolul dintr-înşii. Dar astronauţii trebuiau să ştie să alunge din ei orice gând de slăbiciune, de neîncredere, de înfrângere. Uita de oglinda de control, de formulele magice, care readuceau trăsăturile feţei la locul cuvenit. „Sunt puternic, sunt vioi, am să înving.” Nu se mai simţea nici puternic, nici vioi şi era conştient că suferise o înfrângere.

Privirea lui dibuia obiectele din încăpere. Lucruri care vorbeau despre lumea nouă. Uimitor de frumoase, fiecare obiect la locul său, fiecare din ele desăvârşit de o gândire amplă şi de multă sensibilitate. Îşi da bine seama că toate acestea erau produse în uzină, în timp ce el ar fi vrut să atingă glia, frunzele, rădăcinile.

Nu mai avea putere nici să-şi vorbească sieşi, cum îşi vorbise ani îndelungaţi după moartea celui de al doilea prieten al său. Nu făcea decât să şadă ţinând în mână foaia cu numele celor morţi, cu cifrele unor ani pe care el nu-i trăise.

Deasupra uşii străluci deodată ceva, iar un glas de femeie începu să vorbească. Cineva voia să intre.

Intră o femeie. Prima oară de la întoarcerea sa întâlnea o femeie.

Se ridică în picioare.

Această lume care dă naştere unor asemenea femei e, fără îndoială, o lume frumoasă şi bună. Femeia nu mai era

tânără, însă puterea acestei lumi creatoare se reflecta mai bine în anii care izbutiseră s-o modeleze.

Se apropie de el şi-i întinse mâna. Şi părea un vis, cu atât mai mult cu cât el nu putu să atingă mâna aceea.

– Bine aţi venit, îi spuse ea. Eu am dreptul să vă ating fiindcă sunt medic.

Avea dreptul să se atingă de el. Stătea la un pas de dânsul. El se oglindi în ochii ei. Pentru întâia oară înlocuise oglinda de control. Ochii străini nu reflectau faţa lui aşa cum şi-o vedea el însuşi. În ochii ei se oglindea altă faţă, aşa cum o vedeau ei.

Ea nu îl vedea pe omul care timp de treizeci de ani se bărbierea la ora când ştia că pe Pământ răsare soarele. Tovarăşul celor doi morţi a plâns, în treizeci de ani, numai de două ori. Pe lângă tona sa de diamante, care acum valora cât o tonă de cărbuni, el dobândi acum, ca un supliment gratuit, o faţă nouă. Chipul pe care-l vedea femeia era unul din chipurile care se aflau odinioară în odaia tinereţii lui.

Şi ea îi arătă acest chip. Ţinea în mâinile ei ceva ce aducea cu ziarele dinainte şi de pe fiecare foaie îl privea chipul său.

– Pământul vă felicită, zise ea; miliarde de oameni vor să vă vadă. Savanţii se gândesc cum să facă pentru ca întâlnirea cu ei să se desfăşoare fără riscuri pentru dumneavoastră.

El întinse mâna înainte. Dânsa îi oferi propriile lui imagini, dar el îi apucă mâna. Nu putea să-şi dea seama dacă în clipa aceea stătea cu ochii închişi sau i-a închis după aceea, când îşi lipi palma ei de fruntea sa. Lucrul

acesta era mai frumos decât tot ce şi-ar fi dorit, şi astfel Pământul se transformă pentru el dintr-o planetă întunecată într-un astru.

– Se mai întorc câteodată şi alţii ca mine? întrebă el.

– Foarte rar. Savanţii au înţeles că în vechile deflectoare fotonice s-au desfăşurat procese nucleare, care după un număr de ani au transformat într-o clipă navele în... mici aştri.

– Am avut norocul să mă întorc.

– Prietenul meu cel mai apropiat a plecat într-o astronavă cu deflector magnetic.

– Vă înapoiaţi pe Pământ?

– Am să mă întorc peste câţiva ani. Acolo sunt copiii mei.

Va mai putea el oare să aibă copii, după ce treizeci de ani a stat pe lângă un reactor, a traversat furtuni de radiaţii şi vârtejuri cosmice?

Se duse la şeful staţiunii interplanetare şi-l rugă să-i arate harta cu itinerariul vechilor astronave care se întorceau din călătoriile lor prin Univers. Pe harta sistemului solar văzu liniile parabolice ale traiectoriilor lor. Izvorau din marginile hărţii. Nici o linie nu atingea Pământul. Semănau cu urmele unor meteori ce luminează şi se sting în atmosfera terestră, înainte de a ajunge pe Pământ.

Puse palma peste hartă şi acoperi cu ea snopul subţire al traiectoriilor.

– Daţi-mi o navă de patrulare. Aş vrea să fiu de serviciu în acest sector.

Celălalt îl privea. N-avea dreptul să-i dea o astronavă.

Oricum, erau necesare consultări, meditaţii, aprobări.

– Bine, spuse acela.

Ştia că nimeni nu-l va condamna.

Cel întors îl privi pe celălalt drept în ochi şi zâmbi.

– Mă tem că mă înţelegeţi greşit. Nu vreau să întâmpin oamenii care se întorc, ca să nu mă simt singuratic. Vreau sa le spun că ei nu sunt singuri.

NEDEALKA MIHOVA

Necunoscutul

22 august, anul 2016, după calendarul terestru.

N-am observat vreodată că aş avea nervi; de altfel nervoşii nici nu ajung cosmonauţi. Acum însă, întâia oară în viaţă bag de seamă că abia mă pot stăpâni. Mă întreb dacă ceea ce simt nu e pur şi simplu frică? Până acum nu mă preocupa să ştiu dacă sunt sau nu fricos. Aveam impresia că oricând am să pot înfrâna instinctul orb, ca să duc la bun sfârşit o hotărâre luată. Mă gândeam că nici hotărârea nu trebuie să fie influenţată numai de considerentele securităţii mele personale. Acum, nu mai sunt sigur de nimic. Mereu mă urmăreşte senzaţia că s-a strecurat „ceva” în „Avântul” undeva în navă, că şade la spatele meu, că se apropie încet... Nu mă întorc, fiindcă ştiu că nu-i nimic şi nu vreau să mă fac de râs chiar faţă de mine însumi. Dar aşa e şi mai rău. Mă gândesc tot timpul la asta şi într-una trebuie să lupt cu ispita de a mă întoarce.

Nu cumva încep să înnebunesc? Să fie reale oare aceste fiinţe enigmatice sau am de-a face tot cu materia neînsufleţită? Se prea poate ca ele să nu fie decât o simplă halucinaţie, rodul acestei chinuitoare singurătăţi. Dar eu le simt, le văd! Şi apoi mai sunt şi instrumentele de bord...

Voi încerca să povestesc totul liniştit, sistematic. Trebuie să mă stăpânesc. Câtă vreme scriu, voi avea impresia că stau de vorbă cu cineva, cu un alt om.

De cât timp n-am mai vorbit? După calendarul pământean vreo doi ani. Din ziua când a murit Ian. Şi sunt trei ani de când zbor. Asta înseamnă timp îndelungat, peste

măsură de mult. Uite că am ajuns acum să mă şi vait. Degeaba. Ştiam bine ce mă aşteaptă. Şi pe lângă toate, acum nu fac decât cale întoarsă, iar până la Pământ au mai rămas numai trei luni după calendarul de acolo.

De fapt, într-un anume sens, mi-a mers bine. Sunt cercetător de meserie, sarcina mea fiind descoperirea necunoscutului. Şi iată că acum zece zile, m-am lovit de el prima dată.

Indicaţiile aparatelor erau normale, n-aveam nici un temei să mă aştept la ceva neobişnuit. M-am uitat prin periscop, fiindcă faptul acesta era unul din elementele obligatorii ale observaţiilor pe care le aveam de făcut. Încă din primul moment am remarcat un fel de fire luminiscente, mate, care pluteau vibrând în faţa ochilor mei. M-am năpustit asupra aparatelor. Vedeam ceva cu totul nou, făcusem o descoperire. Poate părea caraghios, dar pentru mine aceste fire luminoase erau un obiect astronomic, depărtat de „Avântul” cu milioane de kilometri. Nici nu mi-a trecut prin minte că obiectul descoperirii mele s-ar fi putut afla în imediata mea apropiere. Când m-am întors spre telemetru, a trebuit să privesc aproape un minut ca să pot percepe cifra neverosimilă care se tot aprindea şi se stingea: „10 metri”. Cum? Zece metri? Până la nava? Deci chiar lângă „Avântul” care se deplasa cu o viteză de aproape două sute de kilometri pe secundă? Cu neputinţă...

Şi totuşi... Mă uitam. Mă tot uitam cu nesaţ, până când în faţa ochilor totul începu să vibreze. Era într-adevăr ceva acolo. Fire sau filamente cu luminiscenţă proprie. Am conectat spectroscopul, constatând prezenţa unui amalgam complicat, în care predomina fosforul. Un amalgam care, în condiţiile spaţiului cosmic, mi s-a părut inimaginabil, de-a

dreptul imposibil. Eram iritat la culme. Priveam cu lăcomie, trecând de la un instrument la altul, într-o tensiune de nedescris. Manipulam aparatele ca să înregistrez necunoscutul, cât timp nu dispare. Asta ţinu jumătate de oră. Ochii îmi lăcrimau, totuşi izbutii să înregistrez clipa când firele luminiscente zvâcniră, se îndepărtară şi, pălind, dispărură cu totul.

Am rămas uluit şi stors de puteri, căznindu-mă să sistematizez cele văzute. Creierul îmi funcţiona cu febrilitate, căutând o explicaţie, dar de la o vreme am simţit că-mi plesneşte capul de durere. Nu-mi era foame, nici de somn nu-mi ardea. Una-două alergam la periscop, ca să mă uit din nou la lumina dureros de ascuţită a stelelor, în cele din urmă mi-am dat seama de purtarea mea nesăbuită. Trebuie să mănânc, să mă calmez, să mă odihnesc. Înghiţii cam în silă ceva, apoi potrivii aparatele pentru răstimpul de somn. Trezindu-mă, am încercat însă un sentiment de neîncredere faţă de mine însumi. Cu paşi intenţionat nepăsători, m-am apropiat de periscop: filamentele erau acolo!

De astă dată eram calm. Am reluat totul de la început. Am făcut o serie de analize şi am sistematizat rezultatele. La fiecare două minute verificam prezenţa filamentelor. După 4 ore şi 32 de minute, ele se îndepărtară şi dispărură.

M-am străduit să schiţez o explicaţie oarecare, fie şi ipotetică. Ceea ce văzusem aievea, se arăta a fi imposibil. Pentru mine, întâmplarea constituia o enigmă totală. Mă uitam la fiecare zece minute prin periscop. După 5 ore şi aproximativ 50 de minute, filamentele apărură din nou, iar eu îmi continuai măsurătorile. Atunci interveni a doua lovitură. Filamentele stătură în apropierea navei o durată

precisă de 4 ore şi 32 minute, pentru ca să lipsească apoi, cu aceeaşi precizie, 5 ore şi 49 minute. De necrezut, nu-i aşa? Dar voi, care poate încă mai citiţi aceste însemnări, ar fi bine să nu uitaţi că „Avântul” înainta cu o viteză de 205 kilometri pe secundă. Dacă s-ar fi presupus că filamentele reprezentau un corp zburând în Cosmos pe o anume traiectorie care coincidea cu aceea a „Avântului”, apropierea şi îndepărtarea lor periodică erau pur şi simplu de neînchipuit. Era exclusă, de asemenea, chiar presupunerea că filamentele s-ar deplasa pe o linie ondulatorie, întrucât drumul lor, timp de 4 ore şi 32 minute, era perfect paralel cu al meu.

Atunci, pentru prima dată, mă cuprinse un sentiment de spaimă. Era o spaimă omenească. Mi-am urmat cercetările cu intenţia de a mă îndepărta de această tulburătoare vecinătate, imediat după ce voi fi epuizat toate posibilităţile aparatelor de bord. În zilele ce urmară, ciclul deplasării acestor misterioase fibre, de o luminiscenţă mată, a rămas neschimbat. Mă străbătu gândul că ar trebui să ies afară din astronavă şi să încerc să „capturez” o parte din acest ciudat ansamblu, dar numaidecât am abandonat acest gând, care nu-mi convenea. Sincer vorbind, mi-era teamă. Reacţiile filamentelor (dacă aveau reacţii) îmi erau necunoscute. Nu trebuia să risc. Era mai bine ca Pământul să afle puţin, decât nimic.

Totuşi nu pot spune că cercetările suplimentare au adus în principiu ceva nou. Am încercat să fac unele fotografii, însă încercările n-au dat rezultat. M-am străduit să luminez filamentele cu reflectoarele astronavei însă, la lumina lor puternică, filamentele deveneau invizibile.

Dar veni în sfârşit şi ziua despărţirii. Modificarea traiectoriei este o problemă complicată, însă eu fluieram satisfăcut în timp ce făceam calculele. Ar fi trebuit, poate, să-mi continui observaţiile, dar nu mai eram în stare. De abia acum mi-am dat seama cât eram de istovit. În ultimele zile, dormisem şi mă alimentasem cu totul neregulat, fiindcă cea mai mare parte din timp priveam prin periscop.

Cu o satisfacţie cam răutăcioasă, am atins cu mâinile pupitrul de comandă. Aceasta se petrecea în răstimpul celor 5 ore şi 49 minute de absenţă a filamentelor. Ce minunat avea să fie: ele se vor întoarce când mie îmi vor fi pierit şi urmele. Fără să vreau mă gândeam la ele ca la ceva viu, însufleţit, atribuindu-le simţăminte omeneşti, şi mă bucuram de amara lor dezamăgire. Îndurai cu bucurie şi răbdare suprasolicitarea pricinuită de modificările vitezei şi direcţiei de zbor. Când, în cele din urmă, manevra luă sfârşit, mi-am aranjat în faţa periscopului un mic banchet. Vroiam să privesc afară exact în minutul apariţiei fostelor tovarăşe de drum şi să mă bucur de absenţa lor. M-am uitat... Ele se apropiau.

Asta s-a petrecut aseară. Astăzi, nu pot să fac mai mult.

Prostii! Se înţelege că pot. Am să suport şi noua încercare ca şi multe altele. Deşi nu-i de loc uşor. Nu mă îngrijorează ceva concret. Nu mă tem de distrugerea navei. Aş pieri fără să mă vait, aşa cum a pierit Ian. Aş îndura boală şi suferinţă. Înţelegeţi-mă, nu dau înapoi decât din faţa necunoscutului. Necunoscutul este o ameninţare anonimă, o senzaţie tulbure. Nu, nu-i nici asta. Nu te ameninţă cu ceva ce ţi s-ar putea întâmpla. E pur şi simplu... necunoscutul. Stă la spatele tău, deşi ştii bine că nu există acolo nimic.

Mi-au mai rămas doar trei luni de drum până la Pământ. Două luni până la sistemul solar. Va trebui oare ca tot răstimpul rămas să-l petrec împreună cu aceste fibre luminiscente? Am impresia că se lipesc de navă şi se lasă purtate de ea. La examenul exterior nu se constată schimbări în învelişul navei. Dar cine poate cunoaşte caracterul adevărat al acţiunii lor? Eu, unul, ştiu doar ca n-aş ieşi niciodată ca să mă duc până la ele.

Totuşi, acum, după ce mi-am exprimat prin cuvinte starea de nelinişte, mă simt uşurat. Dar ce se va întâmpla mâine? 23 august...

Mă gândesc. Mă gândesc neîncetat, intens. Filamentele au capacitatea de a reacţiona la condiţiuni modificate, şi asta fără vreo nevoie vădită, fără vreun folos direct. Faptul acesta mă face să mă gândesc serios la întrebarea dacă sunt „raţionale"? Să admitem că acţiunile lor urmăresc un scop. Care poate fi scopul urmărit? De ce umblă după navă? Dacă sunt vii, îşi dau cumva seama că există viaţă în navă? O viaţă pentru ele inaccesibilă, dar care le poate duce la izvoarele vieţii? Ce nevoi le mâna după mine? Nevoia de hrană? Ar fi îngrozitor ca tocmai eu să stârnesc o primejdie de moarte. Presupunerea asta mă chinuie înnebunitor. Nu-mi pot închipui nimic mai groaznic.

Îmi aduc aminte că am citit odată un articol sau o povestire, scrisă încă pe timpul primilor sateliţi artificiali. Vorbea de pericolele care i-ar fi putut ameninţa pe călătorii astrali. Pericolele erau ghicite cu destula precizie. Şi totuşi cel mai de seamă dintre ele nu era expus acolo, cu toate că nu era de loc nou. Necunoscutul - iată ce te face să încremeneşti îngrozit, să te îndoieşti de forţa şi de raţiunea ta. Necunoscutul nu se include în sistemul cunoştinţelor

stabilite, dimpotrivă, sfărâmă acest sistem şi prin asta surpă însăşi temelia încrederii în forţa omenească. De obicei necunoscutul se infiltrează treptat, picătură cu picătură. El se transformă pe îndelete în cunoscut, ocupă un loc într-o secţiune oarecare a cunoaşterii şi lărgeşte posibilităţile omului. Când ţi se înfăţişează însă atât de îngrozitor, atât de neverosimil - da, neverosimil după criteriile vechilor noţiuni - nu există nimic mai ameninţător ca el. Puterea omului se dizolvă.

Cât de umilitoare este această constatare. Umilitoare? Asta n-ar fi chiar atât de important. Ce mă interesează este dacă e o constatare exactă. Dar nu cumva mă aflu acum în situaţia unui „credincios” de odinioară pus în faţa unor minuni regizate cu şiretenie, de fapt nişte adevărate concentrări de elemente necunoscute? Mi se pare că totuşi o deosebire există.

Când izbutesc să-mi domin groaza şi tulburarea pur instinctivă, când îmi pun clar şi răspicat întrebarea: „De ce anume mă tem de fapt?” văd că aş putea face faţă oricărei nenorociri. Sunt încredinţat că aş putea să înăbuş în mine dorul disperat de viaţă sau să sufăr fără să-mi pierd curajul. Şi apoi, eu mă aflu într-o situaţie mai bună decât străbunii mei: sunt totuşi în stare să stabilesc o limită între mine şi lucrurile care mi se pot întâmpla. Ştiu, de pildă, că nimic din ceea ce ar putea să mă înspăimânte nu poate să dureze la nesfârşit.

Ceea ce mă îngrozeşte cel mai mult este gândul că aş putea aduce vreo nenorocire pe Pământ tuturor oamenilor. Când îmi imaginez acel „ceva” de afară, dând de urma vieţii, că o urmăreşte pentru a ajunge în stăpânirea domeniului ei de răspândire în masă, răspunderea pe care o simt

mă copleşeşte. N-aş putea privi cu conştiinţa curată urmările acestei primejdii.

Mă cuprinde panica numai la gândul că s-ar putea întâmpla aşa ceva. Toate vechile noţiuni de care, cine ştie de ce, ne amintim totdeauna cu anume sfială, cum sunt cinstea, iubirea de oameni, răspunderea, conştiinţa, capătă acum un conţinut nebănuit ele real şi mă împovărează. Atunci aş vrea să fug departe de Pământ.

Ciudat! Cu teama asta pentru soarta omenirii, aproape că am uitat de mine însumi. Ar trebui să mă strădui să ajung pe Pământ, în centrul experienţei colective. Poate că ceea ce e pentru mine de neconceput aici, pe Pământ va fi desluşit. Poate că sistemul meu personal de „percepere a cunoscutului” să fie prea îngust, prea mărginit, pentru a cuprinde necunoscutul care, în momentul de faţă, îmi dă târcoale pe afară, în jurul rachetei unde stau eu ascuns. Da, se prea poate. Dar e posibil şi contrariul? N-am dreptul să-mi asum un asemenea risc.

Cum să procedez în acest caz?

24 august...

Îmi sunt necesare cunoştinţe, cât mai multe cunoştinţe. Posibilităţile de cercetare prin comenzi dinăuntrul navei le-am epuizat complet. Devine obligator să ies afară, în aşteptarea eventualelor reacţii noi ale filamentelor, şi să încerc să iau o probă din ele pentru cercetările de laborator.

Iată, am consemnat acest lucru.

Câtă groază şi câtă uşurare îmi pricinuieşte formularea precisă a sarcinii. Dar la ce-mi folosesc cuvintele? Din clipa asta sunt dator să fac abstracţie de sentimentele mele

proprii. Acum trebuie, pur şi simplu, să meditez asupra tuturor problemelor până la epuizarea lor.

25 august...

Sunt posibile patru variante:

Prima - mă conving asupra caracterului inofensiv al filamentelor şi-mi continui calea spre Pământ.

A doua - nu reuşesc să capăt suficiente date pentru o concluzie precisă.

A treia - mă conving de pericolul real pentru viaţa de pe Pământ.

A patra - pier în procesul de cercetare.

În ultimele trei cazuri nava nu trebuie să pătrundă în limitele sistemului solar. Ce simplu: un raport de trei la unu. Întrucât după moartea mea posibilă nava şi-ar urma zborul şi fără modificare, se impune să abat „Avântul” într-o nouă direcţie, înainte de a mă apuca de cercetări. N-am timp să scriu mai mult, trebuie să fac calculele necesare.

26 august...

Totul e pregătit... Ies.

Aş vrea să mai spun ceva, sunt copleşit de incertitudine şi de îndrăzneală, dar şi de altceva atât de măreţ şi puternic, încât n-am cuvinte să mă exprim.

Este chiar absolut necesar? Ies afară din navă, ies în faţa necunoscutului. Oare nu e asta totul?

* * *

Nava cosmică „Avântul” a fost descoperită întâmplător, printr-una din acele coincidenţe neverosimile care au loc, totuşi, uneori.

În anul 2068, expediţia care se întorcea din regiunea constelaţiei Arcturus a înregistrat semnalele automate ale

„Avântului” şi orientându-se după ele a reuşit să descopere astronava.

Oamenii s-au strecurat înăuntru cu uşurinţă, uşa interioară a capsulei nu era închisă. Toate datele arătau că astronautul ieşise afară, îmbrăcat în costumul spaţial, legat cu obişnuitul cordon ombilical, cordonul se mai afla acolo, însă capătul lui era liber şi foarte zdrenţuit.

Pieirea şi desprinderea cosmonautului a fost pricinuita de lovitura unui meteorit sau de o altă cauză necunoscută? Însemnările şi rezultatele cercetărilor au fost studiate cu atenţie. Medicii au respins versiunea unei tulburări psihice.

Pe fotografii abia apăreau unele urme neclare, din care nu s-a putut deduce nimic pozitiv.

Un singur lucru e sigur: pentru a scăpa Pământul de un pericol real sau închipuit, cercetătorul s-a jertfit pe sine. Pământul păstrează numele său cu recunoştinţă.

Cazul necesita cercetări suplimentare. După o jumătate de an, pe traiectoria urmată de „Avântul” au pornit trei perechi de cercetători. Fiecare dintre ei şi-au asumat „răspunderea aprecierii pericolului, în cazul când misterioasele filamente ar fi descoperite. Pe Pământ n-au lipsit niciodată oamenii de felul acestui cercetător sau a celorlalţi şase care, în clipa de faţă, zboară undeva departe, pierduţi în întinderile neţărmurite ale Cosmosului.

DIMITĂR PEEV

Un fir din barba lui Mohamed

Nimeni nu poate da înapoi acele ceasornicului, ca sa retrăiască vremea dinaintea naşterii sale. Pentru noi trecutul rămâne ireversibil.

Şi totuşi am vizitat o epocă uitată, am trăit pe Pământ cu sute de mii de ani în urmă. Eram şi nu eram eu.

Am văzut totul „cu propriii mei ochi”, chiar dacă erau ochii altui om, nebănuit, necunoscut.

Alt om? Dar îl putem numi oare om? De fapt, nu trebuie să mă grăbesc. Mai bine aş povesti întâmplările în ordinea în care s-au succedat.

Într-o după-amiază, m-a sunat la telefon fostul meu coleg de şcoală Straşimir Lozev. Odinioară, la liceu, fuseserăm prieteni apropiaţi, însă mai târziu viaţa ne-a despărţit. Fiecare a apucat pe drumul lui şi de atunci nu ne-am mai văzut. Uneori, când ne întâlneam întâmplător pe stradă, ne aduceam aminte de nebuniile şcolăreşti şi mereu ne încheiam întrevederea cu aceeaşi hotărâre ca „peste câteva zile” să ne vedem negreşit. Auzindu-i glasul, am crezut în cele din urmă ca s-a decis să-şi pună în aplicare intenţia. Dar motivul era cu totul altul...

După ce s-a instalat în fotoliu şi am schimbat câteva tachinării prieteneşti tradiţionale, Lozev scoase din servietă un flacon mic şi mi-l puse pe birou.

– Aş vrea să aud şi părerea ta, zise el. Cercetează bine obiectul ăsta şi spune-mi din ce-i făcut şi la ce poate servi.

M-am uitat nedumerit la prietenul meu. El însă îmi arătă cu privirea flaconul şi nu mai zise nimic. Flaconul era un

cilindru transparent cu pereţii netezi. În mijlocul lui, aproape în toată lungimea, se afla o vergea subţire albicioasă. Pereţii cilindrului mi s-au părut mult prea subţiri pentru mărimea lui. L-am tot răsucit în mâini şi în cele din urmă am zis:

– De unde îl ai?

– Stai, nu te pripi. Nici măcar nu te-ai uitat bine la el! Lozev se scula în picioare, luă flaconul, îl desfăcu îndemânatic în două de-a lungul unei linii de la mijloc, apoi scoase din el vergeaua şi mi-o dădu. Vezi tu, vergeaua asta e importantă.

Pe vergeaua subţire era înfăşurat un fir alb-lăptos. L-am apucat de capăt şi am început să-l desfac. Curând apăru pe masă o grămăjoară de fir strălucitor. Era elastic ca o sârmă de oţel foarte subţire, însă destul de greu. Am depănat câteva zeci de metri.

Lozev îşi aprinse bricheta. Puse un capăt al firului pe flacără şi după ce-l ţinu aproape un minut, mi-l restitui.

Am apucat prevăzător partea ţinută în foc: era rece şi nici măcar nu se înnegrise.

– Ai cumva o foarfecă? mă întrebă Lozev pe neaşteptate.

– Cred că am! i-am răspuns şi am scos din sertar o foarfecă mare de birou. La ce-ţi trebuie?

– Taie-mi o bucată din firul ăsta, zise Lozev şi mă privi ironic.

Sârma albă se îndoia, alunecând. Foarfecele clănţănea în zadar. N-am izbutit sa tai firul miraculos. Am încercat să-î rup cu mâna, m-am opintit din răsputeri, însă degeaba.

– Trage, trage! mă tot îndemna prietenul meu.

– Cum adică, tu ai izbutit?

– Câtuşi de puţin, zise el. N-am reuşit decât să mă tai! şi-mi arătă degetul rănit. Acu' mai ai ceva de spus?

– Pare să fie un soi de bobină, deşi n-am văzut nimic asemănător până azi! am zis eu. Cilindrul şi vergeaua par de sticla, dar sunt prea grele, iar cât priveşte sârma... habar n-am din ce material o fi. Poate că e, ştiu eu, vreo masă plastică necunoscută, de o tărie neobişnuită...

Lozev curma presupunerea mea cu multă siguranţă:

– Nu, nu-i masă plastică! Nici nu poate fi masă plastică.

– În cazul ăsta nu ştiu ce să zic. Mai bine spune tu. Vezi că n-o nimeresc.

– Bine, hai să-ţi spun: E un fir din barba lui Mohamed.

– Ce fir?! Care Mohamed?

– E un fir din barba Profetului, barba lui Mohamed. Vorbesc cât se poate de serios. Daca nu crezi, am şi dovezi scrise.

– Nu cumva Alah în persoană ţi-a dăruit un fir din barba Profetului său? i-am spus râzând.

– Nu mi l-a dăruit Alah, l-a luat unchiul meu cu mâna lui dintr-o geamie! îmi replică Lozev cu toata seriozitatea, adăugând: deşi fapta asta l-a costat poate viaţa.

Povestea, pe scurt, era următoarea:

Unchiul lui Lozev, căpitanul Proinov, comanda o companie în timpul războiului balcanic. În toamna anului 1912, unitatea lui s-a nimerit să fie într-un orăşel din Tracia, numit Keşan. În geamia de acolo, unchiul prietenului meu a găsit obiectul care era sacrosanct pentru mahomedani. Prin acest obiect orăşelul era renumit în tot imperiul otoman. Dar fără multă ceremonie unchiul a pus mâna pe flacon.

Un turc bătrân a văzut sacrilegiul. Din strigătele şi blestemele lui s-a putut înţelege că era un fir din barba

Profetului. După spusele bătrânului, firul de păr al lui Mohamed avea proprietatea miraculoasă de a creşte singur, de a se înfăşură în jurul vergelei şi... era mai înţelept decât şapte înţelepţi.

Căpitanul s-a simţit probabil tulburat sufleteşte după blestemele turcului. Totuşi, e mai lesne de crezut că a ascultat de sfaturile practicului său plutonier care zicea că nu e bine să păstreze la el asemenea obiect. În cazul când ar cădea prizonier (era în plin război şi se putea întâmpla orice) turcii fanatici l-ar fi tăiat bucăţele pentru sacrilegiul făptuit. Şi astfel, printr-un soldat care se reîntorcea la Plovdiv, căpitanul trimise flaconul surorii sale, care era mama prietenului meu.

În această scrisoare (Lozev mi-a dat-o s-o citesc) totul era descris destul de caraghios, într-o limbă învechită, împestriţată cu turcisme şi rusisme, pe care o vorbea intelectualitatea dinaintea războiului balcanic.

La câteva zile după vizita soldatului mesager, sora primi o comunicare oficială cu acest conţinut: „Căpitanul Proinov Gospodin a decedat eroic făcându-şi datoria faţă de patrie, pentru eliberarea fraţilor lui înrobiţi”.

– În felul acesta şi flaconul şi scrisoarea au zăcut cincisprezece ani în sipetul mamei, îşi urmă Lozev povestirea. Când eram mic, am auzit povestea asta ciudată, însă mama n-a vrut niciodată să-mi arate firul de păr al lui Mohamed. Cred că-i era frică. Poate că făcea legătură între el şi moartea unchiului meu. Abia după ce s-a prăpădit, surorile mele, alături de care trăise mama la Plovdiv, au găsit scrisoarea şi flaconul şi mi le-au dat mie.

Lozev luă de pe masă grămăjoara de „păr” şi începu să-l înfăşoare cu atenţie.

– Sper, am început eu, să nu mai trebuiască să te conving că ceea ce ţii în mână nu poate fi un fir de păr.

– Povestea este aşa cum ţi-am spus-o. Acum, însă ascultă de ce am venit aici. Vreau să iei la tine obiectul ăsta ciudat. Nu, să nu-ţi treacă prin minte că aş fi superstiţios. Te rog să-l cercetezi în laborator.

De fapt şi eu mă gândisem să-i propun să-mi încredinţeze trofeul lui. Începuse să mă intereseze şi voiam să aflu ce era misteriosul obiect.

Bineînţeles că nu le-am mărturisit nimic colegilor mei. Îmi închipuiam ce haz avea să stârnească ştirea că am adus în laborator pentru cercetare un fir din barba lui Mohamed. Iată de ce am rămas în laborator în continuare şi, abia după ce toţi au pornit spre Sofia, m-am consacrat de unul singur preocupărilor mele ştiinţifice ilicite.

Aşadar, înainte de a-mi continua povestirea, sunt dator să mă recomand. Sunt specialist în chimia-fizică şi lucrez la Institutul tehnologic de chimie. De asemenea mai sunt şi asistent la catedra de electrochimie. Dar numele meu? Nu, n-are să vă spună nimic. S-au scurs cincisprezece ani de când sunt trecut în statele de serviciu ca lucrător ştiinţific şi, totuşi, nu m-am făcut vestit prin nimic. De aceea, în cazul de faţă, numele meu n-are nici o însemnătate.

În primul rând, am încercat să rup o bucată de fir ca s-o cercetez mai uşor. Am luat-o de la foarfecă, la fel ca prietenul meu, am continuat cu maşina de tăiat, ca să închei cu aparatul cel mare pentru încercarea rezistenţei materialelor la extensie.

Sârma asta cu un diametru numai de 0,07 milimetri (era tot atât de groasă ca şi firul de păr omenesc, hogii au avut ochi sigur!) a rezistat la neverosimila, miraculoasa greutate de cinci tone, deşi faţă de diametrul ei ar fi trebuit să se rupă chiar de la câteva sute de grame. Era ceva fantastic. Un material de asemenea tărie nu există.

Firul nu s-a rupt nici la cinci tone, ci, pur şi simplu, s-a smuls întreg şi intact. Bucşa nu l-a putut reţine. N-am să vă plictisesc cu descrierea amănunţită a tuturor experienţelor. Au fost numeroase şi variate, dar toate au dat acelaşi unic rezultat negativ! Firul nu se rupea, nu era influenţat de nici unul din reactivele chimice, nu-l putea topi nici flacăra arzătorului Bunsen, nu era bun conducător de electricitate, nu putea fi magnetizat, nu... nimic decât acelaşi *nu...* Într-un cuvânt, am priceput că ţin în mâinile mele un obiect făcut dintr-o materie necunoscută omenirii. Dar ce putea să fie? Şi cum a ajuns în mâinile hogilor?

În ziua următoare am informat oficial conducerea institutului. Cuvintele mele au produs uimire, unii au încercat să le ia în glumă, dar după aceea, pentru că stăruiam, ceilalţi au repetat analizele. Rezultatul a fost acelaşi. Am câştigat un singur lucru: de rândul acesta nu mai eram unicul nedumerit.

Lozev şi-a făcut din nou apariţia. Era foarte plăcut surprins aflând că de „firul său de barbă” se ocupă chiar profesorii, însă rămase decepţionat aflând că nu pot să-i comunic nimic nou. L-am rugat ca „deocamdată” să nu-şi ia trofeul înapoi. Era înregistrat în opisul laboratorului tehnologic sub denumirea prudentă de „obiect de origine necunoscută”.

Toată această tărăşenie probabil că s-ar fi sfârşit aci dacă, pe neaşteptate, nu mi s-ar fi oferit posibilitatea să vizitez Uniunea Sovietică. La propunerea mea, mi s-a dat sarcina să refer cazul şi colegilor moscoviţi şi să-i rog să colaboreze la dezlegarea enigmei acestui obiect misterios.

Îndată ce am ajuns la Moscova, am predat flaconul cu firul de păr laboratorului respectiv (specialitatea mea era niţel diferită), am povestit acolo tot ceea ce ştiam şi tot ce făcusem, apoi m-am consacrat muncii mele ştiinţifice propriu-zise.

După două săptămâni am fost chemat la telefon în laboratorul unde lucram şi mi s-a făcut invitaţia să mă duc chiar la directorul institutului, un savant de renume mondial.

În sala de aşteptare a academicianului am dat peste câţiva vizitatori, dar secretara m-a trecut peste rând şi m-a introdus în cabinetul savantului.

A trebuit să istorisesc din nou toate câte le ştiam în legătură cu „firul din barba lui Mohamed”.

– Şi acum, începu Lavrenti Pavlovici (așa se numea academicianul), vreau să te informez asupra celor ce am izbutit sa stabilim noi. Firul, vergeaua şi vasul cilindric sunt confecţionate din acelaşi material: siliciu pur supraconsistent. Bănuim că a fost supus unei presiuni de câteva milioane de atmosfere. I s-a modificat nu numai structura cristalelor, ci i s-au redus orbitele electronice printr-un mijloc încă neaflat. Am impresia că aceasta e o substanţă similară cu mezoatomul căutat de noi, adică având nuclee centrale în jurul cărora gravitează electroni grei.

În clipa aceea, în încăpere a intrat un bărbat necunoscut, de vârstă mijlocie. Academicianul mi-l prezentă: profesorul Grigoriev.

– Colegul nostru bulgar nu ştie nimic mai mult! îi spuse Lavrenti Pavlovici. A confirmat numai ceea ce avem notat şi noi în însemnările zilnice.

– Nici nu ne putem aştepta la altceva, răspunse Grigoriev. Urmele trofeului se pierd undeva, peste veacuri, şi după toate probabilităţile noi n-o să le descoperim niciodată. Prin urmare, oricât ar fi de trist, nu e ăsta esenţialul.

– Iertaţi-mă, discuţia noastră o să vi să pară cam enigmatică, fiindcă eu n-am terminat încă! zise academicianul întorcându-se spre mine din nou. Toate însuşirile excepţionale ale acestui trofeu duc în mod neîndoielnic spre o singură concluzie: originea lui nepământeană.

– Cum, vreţi să spuneţi că?... şoptii eu tulburat.

– Da, noi socotim că flaconul cilindric în care e firul a fost adus odinioară, cine ştie când, de nişte fiinţe inteligente, locuind în altă lume siderală şi care au venit în vizită pe Pământ! Lavrenti Pavlovici rosti fraza iute, „dintr-o suflare”, parcă ar fi vrut să-şi spună dintr-o dată tot gândul care-l emoţiona chiar şi pe el, apoi urmă: Oricât de straniu ar suna această presupunere, alta mai acceptabilă nu văd, după ce am căzut de acord că o astfel de substanţă nu putea fi produsă pe Pământ în trecut. Nici chiar ştiinţa noastră contemporană nu e în stare s-o obţină.

– Sunteţi convins de asta? l-am întrebat eu.

– Absolut. Ai să te încredinţezi şi dumneata, după ce ai să auzi totul. Fireşte, ne-am pus întrebarea: Ce destinaţie

putea să aibă această bobină? Lavrenti Pavlovici tăcu o clipă.

– S-ar putea ca el să poarte un mesaj ! am îndrăznit să afirm.

– Aşadar, lucrul cel mai logic de presupus e acesta. Noi însă am verificat şi am stabilit că pe fir nu există nici o însemnare. Nimic, prin nici un procedeu mecanic, fotochimic, electric sau magnetic.

– Lavrenti Pavlovici, interveni deodată Grigoriev, nu-l mai chinuiţi pe colegul nostru, spuneţi-i direct.

– Bine, bine! bombăni academicianul nemulţumit. După încercări stăruitoare am descoperit că pe *el* - adică pe „firul de barbă” al dumitale, care a devenit celebru - există totuşi unele semne ciudate. Atâta numai că aceste semne sunt produse pe cale termoelectrică. S-a constatat că firul nu este omogen, ci compus din trei straturi. Sub învelişul de protecţie extern, din siliciu, este un strat subţire intermediar, bun conducător de electricitate iar în centru s-a introdus o măduvă termoplastică. Pe cale termoelectrică, această măduvă a fost supusa unor impulsuri variabile de foarte înaltă frecvenţă. Pe fiecare milimetru revin aproximativ şapte milioane de impulsuri.

– În acest stadiu al cercetărilor, obiectul mi-a fost trimis mie, se amestecă Grigoriev. Ni s-a dat sarcina să descifrăm semnalele firului de siliciu reînregistrate pe o bandă feromagnetică.

– Profesorul Grigoriev, lămuri Lavrenti Pavlovici, este directorul Institutului de cercetări ştiinţifice pentru tehnocibernetică şi dispune de cele mai puternice maşini electronice de calcul.

– Şi cum? nu m-am putut stăpâni eu. Aţi izbutit să le descifraţi?

– Iată, sunt cinci zile de când toţi colaboratorii noştri ştiinţifici se ocupă numai de această problemă. Toată aparatura noastră e împovărată până la extrem cu operaţiile de calcul; cu toate acestea nu putem obţine nici un fel de rezultat. Au venit să ne ajute specialişti în lingvistică, în psihologie şi fiziologie. Am încercat să descifrăm semnalele ca pe un fel de alfabet sau ca pe un limbaj. Ne-am străduit să căutăm în ele constantele fizice absolute, datele din tabelul lui Mendeleev. Am încercat să găsim valorile matematice generale pentru toate sectoarele universului, dar n-am descoperit până acum nimic. Pot mărturisi că niciodată, nici eu nici colaboratorii mei n-au lucrat cu atât avânt, cu atâta patimă şi încăpăţânare. Aseară am avut o consfătuire ştiinţifică în legătură cu această problemă, ca să ajungem în unanimitate la concluzia că nu suntem în stare să descifrăm mesajul, dacă este vreunul.

– S-ar putea ca semnalele să nu aibă nici un sens logic, spusei într-o doară.

– Nu, nu e asta! îmi răspunse Grigoriev imediat.

– Sunt sigur că însemnarea are un sens, dar, cum să vă spun, asta-i ceva mai complicat... decât un text sau un grai oarecare. Când observam sinusoidele fugare pe ecranele oscilografelor, mi se părea că văd înregistrate gânduri de un ordin superior. Aveam senzaţia că sunt un analfabet care a deschis întâmplător un tratat de matematici superioare.

– Totuşi, nu sunteţi analfabet... zâmbi academicianul.

– Dar nici acolo nu e vorba de matematici superioare! răspunse profesorul Grigoriev, păstrându-şi înfăţişarea serioasă.

– Nu, Lavrenti Pavlovici, însă vă asigur că descifrarea mesajului nu stă în puterile noastre.

– Am citit procesul-verbal al consfătuirii voastre şi m-am gândit mult la el. Cu cât mă adânceam în problemă, cu atât mai tare a început să mă ispitească un gând eretic, pe care vreau să vi-l împărtăşesc: Nu cumva eroarea noastră stă numai în modul de a pune problema? Noi ne căznim să aflăm „ce cuprinde” mesajul, nu „de ce” a fost scris.

– Nu vă înţeleg, Lavrenti Pavlovici, am spus eu.

– M-am întrebat, ce scop avea mesajul. Închipuiţi-vă că vizitaţi azi o planetă depărtată, unde nu sunt încă fiinţe raţionale în stare să realizeze un contact. Şi în asemenea condiţii doriţi să lăsaţi o veste pentru cei ce vor apare mai târziu şi vor putea descifra. Cum aţi proceda?

– Aş căuta o modalitate de a-mi transmite gândurile care să fie pe înţelesul oricărei fiinţe inteligente şi i-aş asigura o conservare îndelungată.

– Exact! exclamă satisfăcut academicianul. Condiţia a doua a fost îndeplinită: izolarea cu siliciu poate păstra nealterat un mesaj, nu mii, ci milioane de ani. Şi iată dovada că el se adresa unor „cititori” ce aveau să apară după un foarte lung interval de timp. Iar acum să ne ocupăm de prima condiţie. Ce înseamnă o modalitate pe înţelesul oricui? Trebuie să fiţi de acord că limbajul şi scrisul sunt cele mai adecvate scopului. Dar ca mijloace de expresie într-un sistem de semnalizare secundară ele sunt condiţionate, şi deci trebuie înlăturate.

– S-ar putea să fie un film! m-am gândit eu cu voce tare.

– Film? Da, filmul ar fi mai nimerit. Imaginile unui film le-ar înţelege orişicine... şi o clipă academicianul rămase pe gânduri, apoi adăugă: Dar din păcate nu e film.

Profesorul Grigoriev se întoarse spre mine:

– Bineînţeles, noi am încercat să reproducem comunicarea în toate formele imaginabile de lumină şi sunet. Cu toate astea n-am obţinut nimic.

– De aceea am şi spus că nu e film, completă Lavrenti Pavlovici. Sau, mai precis, nu este o comunicare în imagini luminoase. Se prea poate ca sârma asta să conţină efecte senzoriale de vreun tip universal, cine ştie cum înregistrate.

– Şi care tip ne e cu desăvârşire necunoscut! preciză Grigoriev.

– Asta înseamnă că am găsit prea devreme firul din barba lui Mohamed! zise zâmbind academicianul.

– Vedeţi că nu l-au putut descifra nici chiar hogii turci. Iar noi, cred că sunteţi de acord, putem ceva mai mult decât ei... Şi tocmai de aceea trebuie să încercăm. Dispunem de suficiente posibilităţi ca să sperăm o reuşită. Dacă ar fi fost nişte poze colorate le pricepeam toţi; dacă era o peliculă cinematografică s-ar fi putut proiecta cu cincizeci de ani mai înainte, iar dacă era o înregistrare videomagnetică era bună acum.

– Aici e altceva... mormăi Grigoriev. Ceva insolit!

– Şi totuşi nu suntem prea departe. Am izbutit să-l transcriem. Pot să vă încredinţez - şi vocea academicianului sună mândră şi sigură - că nu suntem atât de departe de posibilitatea de a-l descifra, ba aş zice chiar că ne aflăm în

pragul descifrării. Mai neplăcut era să-l fi găsit acum câteva veacuri...

– De ce să fi fost neplăcut? întrebă Grigoriev zâmbind. Dânşii - mă gândesc la hogi - l-au întrebuinţat în felul lor. Poate chiar mai cu folos decât noi, căci cu ajutorul lui au întărit credinţa în măreţia Profetului. Pe când noi...

– Noi? Pe noi ne face să ne pierdem credinţa în propriile noastre puteri, asta vreţi să spuneţi? Nu, în ce mă priveşte, acest fir de barbă nu mi se pare atât de periculos. Şi acum vă rog să ascultaţi ce anume cred eu că ar trebui să întreprindem de aci înainte. Profesorul Grigoriev are dreptate: dumnealor nu pot scoate nimic mai mult din acest mesaj. Noi am descoperit impulsurile, dânşii au încercat să le descifreze şi... cu asta rolul nostru s-a terminat. De aceea va trebui să trimitem altora trofeul să-şi mai încerce şi alţii norocul cu firul ăsta din barba lui Mohamed. Nu ziceai chiar dumneata, colega, că firul a fost mai înţelept decât şapte înţelepţi?

– N-am spus eu, aşa ziceau hogii! m-am grăbit să-i răspund academicianului.

– Fie şi hogii... Cine ştie, s-ar putea să aibă dreptate. Şapte înţelepţi au încercat la Moscova şi n-au reuşit. O să trimitem firul de barbă la Leningrad: acolo e al optulea înţelept, măcar de-ar izbuti el!

– Ce aveţi de gând, Lavrenti Pavlovici? întrebă Grigoriev.

– Vreau să trimitem „filmul” la Institutul de neurocibernetică din Leningrad. Sper că cei de acolo or să găsească vreo metodă de „proiecţie”. Nu-i exclus ca misterioşii vizitatori ai Pământului să fi lăsat o comunicare despre activitatea lor mintală.

Am rămas surprins.

– Cum adică? Dumneavoastră admiteţi că sârma asta conţine un cod al activităţii mintale directe a altor fiinţe?

– Şi ce-i de necrezut într-asta? Cred că eşti de acord că fixarea biocurenţilor din creier e nu numai mijlocul cel mai deplin şi mai direct de transmitere a gândurilor, ci şi cel mai universal... Nu văd, cel puţin deocamdată, altă ipoteză mai acceptabilă. Să încercăm şi, dacă nu izbutim, o să ne gândim iarăşi ce-i de făcut. Dar am o presimţire că vom izbuti. Şi întrucât dumneata eşti descoperitorul acestui vestit „fir de barbă”, cred că îţi revine dreptul să-l duci personal la Leningrad, unde să continui munca de descifrare.

Peste vreo zece zile, încheindu-mi treburile la Moscova, am ajuns în Veneţia Nordului. Între timp, materialele fuseseră trimise la Institutul de neurocibernetică: erau originalul şi două copii dintr-o înregistrare electromagnetică şi una luminoasă a impulsurilor, plus toate procesele-verbale ale cercetărilor de până atunci.

Până am ajuns, munca înaintase cu paşi repezi. Cercetările stabiliseră existenţa unor emanaţii cerebrale. Nevoia a impus adaptarea unor instrumente şi aparate la noua sarcină. Comunicarea termoelectronică, transcrisă în impulsuri electromagnetice, era întărită şi prefăcută în radiaţii Omega. Aşa se numeau acolo vibraţiile emanate de un creier în plină activitate mintală. Generatorul-omega trebuia montat pe capul unei persoane şi, dacă ipoteza era confirmată, aceasta urma să treacă prin clipele trăite de fiinţa din al cărei creier se înregistraseră acele semnale.

Se bănuieşte de mult că, pe lângă biocurenţii de mică frecvenţă, creierul radiază şi unele energii necunoscute. O

seamă de observaţii din viaţa de toate zilele, ba chiar şi unele experienţe ştiinţifice ne arată că două creiere pot menţine raporturi directe, care trec peste sistemul secundar de semnalizare. Telepatia, psihomagnetismul, bionica, transmiterea gândurilor, hipnoza la distanţă: câte dispute, câte îndoieli şi prejudecăţi, câte lupte între ştiinţă şi şarlatanie... Toate acestea au făcut să întârzie atât de mult cercetarea unui fenomen interesant, care ascunde însăşi esenţa naturii umane.

Aci, însă, la Institutul de neurocibernetică, s-a reuşit nu numai captarea radiaţiilor omega, emanate de creier, ci şi înregistrarea, reproducerea şi influenţarea cu ajutorul lor a centrilor respectivi din scoarţă.

Mi s-a propus ca experienţa să se facă asupra mea. Am acceptat. În acest scop a fost necesar să mă internez în clinica Institutului de neurocibernetică, în calitate de „pacient”. Am fost supus atâtor examene medicale, încât astăzi mă pot lăuda că sunt omul cel mai cercetat de pe Pământ.

În cele din urmă sosi şi ziua aşteptată. Am fost introdus în sala de experienţe. Cei patru pereţi ai spaţioasei încăperi erau acoperiţi de nenumărate aparate în faţa cărora, aşezaţi cu spatele spre centrul sălii, câteva zeci de colaboratori vegheau la pupitrele lor, observând indicaţiile aparatelor şi urmărind semnalele de pe ecrane. Într-un colţ, lângă tabloul central de comandă, se instalase comisia de control a experienţei.

Nu ştiu cum v-aţi fi simţit în locul meu, însă vă rog să mă credeţi că la vederea acestei privelişti inima mi s-a făcut cât un purice.

Corpul mi-a fost ţintuit pe scaun în aşa fel, încât îmi imobilizase orice mişcare. Fu coborâtă încet casca cu emiţătorul-omega. Am simţit atingerea rece a electrozilor metalici pe piele şi mi s-a părut că un monstru marin din adâncuri îmi înfăşoară capul cu tentaculele lui.

– Nu vă tulburaţi! Liniştiţi-vă! mi s-a adresat o voce necunoscută. Nu facem decât nişte exerciţii prealabile de racordare.

Mai trecură astfel câteva minute de aşteptare încordată. Dar nu simţeam nimic. Nu cumva m-am înşelat? Sau poate că aceste semnalizări nu au influenţă asupra creierului nostru? Ori poate... nu s-a izbutit stabilirea regimului necesar? Nu ştiam atunci că toată lumea nu aştepta decât să mă liniştesc, în timp ce examina pe ecrane oscilaţiile legate de excitarea mea nervoasă, căci şi scaunul şi casca erau racordate la o droaie de instrumente care controlau nu numai procesele din corpul meu, ci şi activitatea mea cerebrală. Mi-am fixat privirea în plasa microfonului instalat în dreptul gurii mele şi m-am străduit să nu mă gândesc la nimic.

O secundă fui orbit de o lumină puternică.

– Aţi văzut ceva? se auzi o voce.

– O lumină puternică! am răspuns îndată cu glas răguşit. A dispărut, acum nu mai văd nimic.

– Dar acum? mă întrebă aceeaşi voce. Vorbiţi, comunicaţi-ne orice senzaţii, tot ce simţiţi şi gândiţi.

Deodată în faţa ochilor mei începu să plutească, sub dogoarea unui soare sudic, o străduţă îngustă cu case scunde. Era strada noastră din orăşelul în care m-am născut. În faţa mea apăru Straşo. Da, da, acelaşi Straşimir Lozev care îmi adusese „firul din barba lui Mohamed”, dar

pe când era încă un micuţ elev de gimnaziu. L-am văzut „cu ochii mei” şi pe el, şi casele şi pietrele vechiului caldarâm, scăldate în soare, deşi eram conştient în acelaşi timp că nimic din toate nu se află în faţa mea, că tot ce se petrece nu e decât un soi de vedenie, o halucinaţie. Straşo se apropia din ce în ce mai mult, apoi zâmbi şi-mi făcu semn cu mâna.

– Ce-i cu năluca asta din anii mei de copil? Nu cumva e înregistrată pe fir? am întrebat nedumerit.

– Am făcut numai proba racordării, răspunse vocea operatorului principal. În clipa de faţă excităm cu o radiaţie magnetică o părticică din centrul vizual al creierului dumneavoastră. Şi cercetăm profunzimea pătrunderii. Dar acum ce mai vedeţi?

Nu mai vedeam însă nimic, simţeam numai un miros puternic de carne arsă şi, o clipă, alt miros, unul de benzină îmi gâdilă nasul.

Trecu o oră în încercări de tot felul. Şi ce n-am retrăit! Am ascultat voci, muzică, zgomotul oraşului; am încercat senzaţii de ger şi arşiţă; am văzut imagini de mult uitate; am simţit cum urc scara locuinţei mele din Sofia. Dacă nu mi-aş fi văzut în clipa aceea picioarele imobilizate, n-aş fi fost convins că nu păşesc aievea pe treptele pe care le ştiam atât de bine.

Comisia părea satisfăcută de rezultat. Mi s-a propus să mă odihnesc, dar eu i-am asigurat pe experimentatori că pot continua. Eram nerăbdător să văd cât mai repede conţinutul firului.

Partea a doua a început cu senzaţia unei înţepături de ac în mână, deşi nu se apropiase nimeni de mine. Mi s-a explicat că s-a emis o comunicare din creierul unuia dintre

colaboratorii institutului, chiar în clipa înţepăturii. Vă asigur totuşi că senzaţia a fost cu desăvârşire normală, fie şi dacă a dispărut în aceeaşi secundă. După aceea directorul institutului spuse: „Plasma este materie într-o stare intens ionizată”.

Aşteptam să văd sau să simt ceva nou şi de aceea n-am răspuns nimic.

– N-aţi auzit nimic? mă întrebă operatorul principal.

– Am auzit! răspunsei eu, Nikolai Kirilovici zicea că „plasma este materie într-o stare intens ionizată”, dar asta n-are nici o legătură cu experienţa noastră.

– Ba are! strigă vesel chiar directorul. Vă închipuiţi că am rostit fraza acum, când de fapt ea a fost înregistrată aseară. I-am spus-o colegului meu Konovalov din a cărui înregistrare cerebrală v-o transmitem.

Experienţele au continuat câteva ore. „Simultaneitatea” a atins o asemenea perfecţiune, încât nu mai ştiam nici eu ce era real din ce vedeam. Şi ce simplă e o „transmisie cerebrală”. La sfârşit am ascultat „Toccata” şi „Fuga” de Bach, dar... tot dintr-o înregistrare cerebrală străină, transmisă prin radiaţii Omega.

Adevărata experienţă s-a produs abia peste trei zile. Totul a început „ca de obicei”: mediei, un fotoliu, o cască... Ecranele se luminaseră, acele aparatelor oscilau, becurile de control se aprindeau şi se stingeau într-una. Şi eu aşteptam... Mă văd însă nevoit să-mi întrerup povestirea. În timpul experienţei mi-am pierdut cunoştinţa şi din această pricină nu vă pot relata ce s-a petrecut cu mine. Iată totuşi nişte extrase din procesul-verbal oficial:

„Subiectul se simte bine, e liniştit. La orele 9,21 se conectează la generatorul-omega înregistrarea din punctul

marcat cu 0733. Toţi indicii tehnici corespund standardului descris în schema „G”. Subiectul tace, nu răspunde la întrebări. Pulsul se accelerează treptat şi atinge valoarea maximă de 98 bătăi în minutul patru. Neînsemnată ridicare a tensiunii arteriale. Respiraţie uşor intensificată. Temperatura corpului se ridică în medie cu 0,1 °C pe minut. Tonusul muscular creşte brusc. Pupilele nu reacţionează la excitaţii luminoase. Scădere puternică a sensibilităţii pielii. La sfârşitul experienţei subiectul nu mai reacționează nici la înţepături. După 8 minute şi 18 secunde de expunere a scoarţei cerebrale, când receptorul a ajuns în punctul de înregistrare marcat cu 0209, experienţa a fost suspendată...

Starea cataleptică mai continuă trei minute după deconectarea generatorului. Subiectul începe să se mişte, deschide şi închide nervos ochii, cască zgomotos de câteva ori, examinează cu o privire rătăcită pe cei din jurul său şi întreabă în limba bulgară: «Unde mă aflu? Cine sunteţi dumneavoastră?» Abia după câteva minute îşi revine complet şi începe să vorbească ruseşte.”

Când mi-am venit în fire, am văzut că în jurul meu se strânseseră aproape toţi participanţii la experienţă. Mi s-a făcut propunerea să fiu dus undeva ca să mă odihnesc, dar pe feţele tuturor se citea atâta interes, încât am început îndată să povestesc tot ce trăisem.

Viziunea a debutat cu o mare de fulgere orbitoare, ca şi cum aş fi nimerit între doi nori de furtună, sfâşiaţi de trăsnete. Luminile însă erau de culoare trandafirie şi se topeau apoi în toate culorile curcubeului. Dar peste o clipă totul se linişti.

Zburam la mică înălţime deasupra unui şes nemărginit, plin de zăpezi. Cerul era acoperit de nori grei, cenuşii. Pretutindeni domnea o ciudată linişte de moarte, ca şi cum aş fi avut urechile astupate. Nu simţeam nimic, nici frigul, nici chiar existenţa trupului meu. Pluteam în aer ca un spirit peste pământul ferecat în gheţuri şi zăpezi. Priveam numai, meditând.

O haită de fiare păroase patrupede fugărea un cerb uriaş, dar eu am zburat mai departe, nepăsător la drama sângeroasă care urma să se consume curând.

Zburam tot mai aprig, tot mai sus, peste munţii sclipind albaştri.

Căutam ceva sau pe cineva!

Privirea îmi era pironită înainte. Încă o clipă şi am căzut pradă visului. Dinaintea privirii mele se desfăşura ca o minunată vedenie o altă lume cu o frumuseţe de basm. Sub luminile învrâstate a doi sori, unul albastru orbitor şi altul vişiniu întunecat, străluceau nişte magnifice construcţii metalice. Prin aerul cristalin şi cald zburau mii de sclipitoare corpuri ovale. Acolo era clocotul unei vieţi raţionale pline de farmec. Tot acolo se aflau toţi ai mei, aceia care m-au trimis. Dincoace însă, aici, eram singur!

Şi pluteam, pluteam mereu.

Apoi am pătruns în munte. Deodată mi-am domolit mişcările. „Celălalt" era aici, undeva pe aproape. Încă nu-l zăream, dar un simţământ necunoscut mă făcea să presimt că e chiar aici, undeva sub mine.

Acum pluteam foarte lin şi jos de tot, gata să ating vârfurile ninse ale arborilor. Da, iată-l!

Pe pământul alunecos, acoperit de zăpadă, alerga o fiinţă bipedă şi păroasă. Îşi încorda cele din urmă puteri ca

să scape de urmăritorul ei, un urs de peşteră, uriaş şi îndârjit. După toate aparenţele n-avea sorţi de izbândă. Câţiva paşi încă şi monstrul are să-i înfigă în spinare groaznicele lui gheare încovoiate.

Observam atent urmărirea şi nu ştiu ce tresări în mine. Acest biped jalnic şi diform îmi era drag. La drept vorbind, nu prea semăna cu mine, nici ca intelect, nici ca înfăţişare exterioară. Cu toate acestea îl socoteam aproapele meu. Singuratic pe această planetă neospitalieră, străină şi rece, el avea totuşi ceva comun cu mine.

Puteam să carbonizez fiara. A fost de ajuns doar să mă gândesc la asta, că ursul a şi înţepenit ca lovit de trăsnet, în clipa următoare s-a prăbuşit la pământ, totuşi fără să moară. Îl paralizasem numai. Mânat de groaza ce-l cuprinsese, bipedul continuă să fugă fără să-şi întoarcă măcar capul.

Apoi, ursul nu m-a mai interesat. Urmăream de aproape fiinţa care părea să fie om. Fugea tot mai adânc în pădure, pe povârnişul muntelui, sus. Corpul îi era numai aburi, Aluneca, se prăvălea, apoi ridicându-se iar o lua la fugă, Şi astfel, bipedul mă conduse până lângă o peşteră. În faţa intrării ardea un foc şi în jurul lui şedeau vreo zece fiinţe cvasiomeneşti, înfofolite în piei grosolane. Puţin mai spre fundul peşterii, la adăpost de vântul rece, se ascundeau femeile şi foarte mulţi copii.

La apariţia celui fugărit, bărbaţii săriră în picioare, începură să-şi mişte iute buzele. Însă n-am auzit nici un fel de sunet.

De altfel, nici nu era nevoie.

Pricepeam, simţeam totul într-un chip neînţeles: şi spaima stârnită de apariţia neaşteptată a celui din aceeaşi

seminție cu ei, apoi mânia că-i alarmase, şi curiozitatea lor trezită de povestea salvării lui misterioase.

Spaimă, mânie, curiozitate, sentimente pe care le cunoşteam şi eu, chiar dacă erau atât de primitive...

Orice emoţie trece repede. Noul venit se pierdu în mulţimea semenilor săi păroşi. Toţi tremurau de frig şi îi chinuia pe toţi aceeaşi foame groaznică, de neîndurat.

Rămăsesem să-i observ îndelung cum intrau şi ieşeau din peşteră, cum se îmbrânceau cu asprime, cum îşi încruntau frunţile înguste, cum îşi arătau colţii unul altuia.

Tristeţea şi o durere amară mă chinuiau. Mi-era milă de aceste făpturi primitive, neajutorate. Mi se făcuse milă şi de mine însumi. Începu să mă stăpânească un sentiment de singurătate şi de pierzanie. Şi, dintr-o dată, mânat de un avânt de neînţeles, m-am hotărât să vin în faţa lor. Încă o clipă şi sunt văzut de toţi.

În faţa mea se conturează o sferă strălucitoare, din care pornesc o mulţime de antene metalice şi încă ceva asemănător unui pupitru cu nenumărate instrumente fixate pe el.

Când m-au văzut atât de aproape, făpturile astea s-au ridicat în picioare şi au rămas înlemnite de surpriză, apoi după un răstimp au luat-o la goană, ascunzându-se adânc în peşteră. Numai una singură, mică de tot, rămase imobilă şi neajutorată. Am căutat s-o apropii de mine. Tentaculele au cuprins-o cu o rapiditate fulgerătoare şi au ridicat-o spre mine.

Era tot un biped ca şi ceilalţi, dar mult mai mic.

Oare printre aceste jalnice creaturi trebuia să-mi caut aliaţii? între ele aveam să-mi petrec viaţa? Nu, era cu neputinţă!

Îmi dădeam prea bine scama, aproape că şi vedeam cum din primitivele făpturi aveau să se dezvolte oameni inteligenţi, cum aveau să-şi cucerească treptat cunoştinţele şi înţelepciunea, cum aveau să devină stăpânii naturii.

La început, stăpâni ai planetei lor, după aceea ai corpurilor cereşti din vecinătate. Şi avea să vină vremea, deşi după o durată deznădăjduitor de lungă, când îndepărtaţii urmaşi ai acestor primitivi păroşi se vor îndrepta cu navele lor cosmice spre stele, spre lumea MEA.

Eu însă nu puteam să aştept la nesfârşit evoluţia lor înceată. Eram singur în mijlocul acestor bipezi primitivi. Mă cuprinse iarăşi tristeţea disperării şi simţământul apăsător al pierzaniei.

Dar în aceeaşi clipă, fără să fi văzut încă nimic, m-am simţit atacat. Zbura asupra mea o ploaie de bolovani. Tentaculele se puseră în mişcare, prinzând fără dificultate bolovanii azvârliţi în mine şi lăsându-i uşor pe pământ. Dispuneam de puterea de a-mi nimici atacatorii cu ajutorul unui simplu gând, însă nu voiam să fac nimănui nici un rău.

I-am dat drumul micului biped, apoi am redevenit nevăzut, ca şi când m-aş fi topit în aer.

Acum pluteam cu o iuţeală vertiginoasă pe deasupra pădurilor nemărginite. Zburam tot mai dezlănţuit, aci spre înălţimi, aci jos de tot, deasupra pământului, ca şi cum aş fi alergat după un vis irealizabil. Dar după aceea, totul s-a scufundat în văpăi policrome, ca într-un ocean de fulgere orbitoare.

Aşa a luat sfârşit vedenia mea. Puţin mai târziu, impulsurile comunicării îşi schimbară brusc caracterul şi comisia nu se hotărî să le mai reproducă. În ciuda stăruinţei mele de a-mi „asuma riscul”, comisia se arătă categorică în hotărârea ei. Oamenii de ştiinţă se temeau că fiinţei aceleia i se întâmplase o nenorocire şi că impulsurile schimbate n-ar fi fost decât comunicarea morţii ei.

Nimeni nu putea să prevadă dacă agonia acelui vizitator necunoscut nu mi-ar fi putut provoca grele traumatisme fizice sau psihice, ori chiar moartea.

Ce însemnau cele retrăite de mine sub influenţa radiaţiilor Omega? De ce oaspetele era singur? Era el oare unicul pasager al astronavei lui? Să fi fost cu putinţă părăsirea lui de către tovarăşii de zbor? Simţeam durerea singurătăţii lui, ca şi dorinţa lui de a se întoarce pe planeta natală, sau zadarnicele nădejdi că va primi vreun sprijin, în locul grindinei de bolovani, din partea strămoşilor noştri sălbatici? Dar ce semnificaţie stătea ascunsă în capătul firului? Impulsurile modificate să fi fost chiar cu adevărat comunicarea agoniei acelui străin?

Se prea poate. Altminteri, de ce a doua jumătate a firului era cu totul goală, lipsită de orice înregistrare? Singur, părăsit în mijlocul primitivilor bipezi, disperat că nu se va mai întoarce niciodată pe planeta lui, nu cumva oaspetele nostru se va fi sinucis?

Deşi am trăit sentimentele şi gândurile lui numai câteva minute, omul acela cosmic, dispărut pe planeta noastră acum câteva sute de mii de ani, mi-a devenit drag şi apropiat. O dată ce a putut învinge spaţiile astrale, o dată ce dispunea de posibilităţi spirituale şi tehnice atât de miraculoase, cum de a îndrăznit să-şi facă seama? Nu! Sunt

sigur că mă înşel! „Firul bărbii lui Mohamed” ascunde cu totul altceva, un secret inaccesibil şi de neconceput pentru noi.

Unde sunteţi voi, confraţii lui, în jurul cărei stele duble vă duceţi viaţa, creaţi şi visaţi? De ce nu veniţi din nou pe Pământ? Omenirea de astă dată n-o să vă întâmpine cu pietre. Nu cumva vă temeţi că astăzi ea are să vă întâmpine cu bombe termonucleare?

Sau poate sunteţi din nou aici, dar umblaţi nevăzuţi printre noi, fiindcă nu ne socotiţi de ajuns de maturi pentru marea întâlnire între fiinţele inteligente din două lumi siderale?

Aceasta să fie oare taina voastră, secretul ascuns în „firul bărbii lui Mohamed”, mai înţelept decât şapte înţelepţi?

DIMITĂR PEEV

Experienţa a reuşit

French auzi cum se închise uşa de la stradă, după care scârţâi şi cea intermediară, de la etaj. Alte câteva secunde şi Teagle trebuia să apară în laborator. Era imposibil să mai ascundă ceva. Înţelegea şi el că scandalul nu putea fi evitat.

În uşă răsări figura măruntă a doctorului Teagle. Faţa lui rotundă ca o minge era palidă şi numai în obraji îi ardeau două pete de un purpuriu clar. Îşi şterse fruntea de sudoare şi-şi trase răsuflarea:

– Groaznic! Încă nu-mi pot veni în fire. Ce ruşine! Colonelul nici n-a mai dat mâna cu mine. Nu ştiu ce va trebui să facem ca să-l convingem să mai vină o dată.

– Era mai bine dacă nu venea de loc! murmură French printre dinţi.

– Şi de-ai şti ce gălăgie a stârnit Chadburn, aghiotantul lui! Cică l-am făcut de râs. Se scuza faţă de colonel mai tare ca mine. Or tocmai în el îmi pusesem nădejdea. Numai ăsta, biologul, cum îi spune? Macfaden sau Macdafen... la plecare m-a bătut pe umăr. Zicea că din bunăvoinţă, deşi sunt sigur că nu mai putea de bucurie pentru insuccesul nostru, „Nu disperaţi, colega, cutezaţi mai departe!” în schimb, ochii lui vicleni străluceau de după ochelari ca şi cum ar fi avut în faţă un milion de dolari.

Teagle tăcu brusc, se uită fix la colegul său şi, după ce se mai gândi, întrebă:

– Dar tu cum îţi explici tot ce s-a întâmplat? Nu, n-am să ies de aici până n-am să pricep cauza insuccesului nostru.

– Ce mai e de priceput? Totul e simplu, cât se poate de simplu.

– Cum aşa !? exclamă Teagle mirat. Până azi toate experienţele au reuşit. Doar acum o săptămână, în aceleaşi condiţii, celălalt cimpanzeu a murit în patru minute şi jumătate. Azi însă blestemata asta de Coca, nici în zece minute... De altfel, unde-i acum?

– Au dus-o în cuşcă. De ce să mai stea în cameră!

– Şi pe tine toate astea nu te miră?

– Nu văd nici o minune aici. Nimeni n-a izbutit până acum să omoare o maimuţă cu aer steril, îi răspunse French cu o voce egală, indiferentă.

– Steril!? tresări Teagle. Steril ai spus? De ce steril?

– Thimoty, nu te face mai prost decât eşti. Am spus steril, fiindcă era purificat de viruşi în mod ideal. Chiar eu l-am pompat în cameră.

– Tu? Imposibil! Teagle numai că nu plânse. De ce?

– Uite aşa... Mi s-a făcut milă de Coca... Am sacrificat până acum trei maimuţe, iar de asta mi-a părut rău. Mi s-a făcut milă să sacrific cimpanzeul pentru un tip ca acest colonel.

– Norman, rogu-te, nu glumi! Am şi eu nervii mei! Ştii prea bine că experienţa asta avea pentru noi o însemnătate hotărâtoare. Şi-apoi, sunt dator până acum şase mii de dolari. Ia te uită! I s-a făcut milă... Dacă cimpanzeul ăsta blestemat ar fi dat ortul popii astăzi, aşa cum am promis, colonelul ar fi făcut tot posibilul... Ştii prea bine.

– Da, adică să aducă un om pentru experienţă, nu asta vrei să spui? glasul lui French deveni sec şi tremură uşor.

– Ei şi... Un condamnat... în definitiv... Colonelul se interesa de oameni, nu de cimpanzei... Dă-mi, te rog,

procesele-verbale ale experienţelor. Vreau să le am la îndemână. Am să verific din nou toată experienţa.

Teagle se uită mirat în jur. French tăcea. Stând în picioare lângă fereastra cea mare, privea concentrat în depărtare.

– M-ai auzit sau nu? De ce nu răspunzi? Dă-mi procesele-verbale.

– Thimoty, vino încoace! Trebuie să stăm de vorbă... French se întoarse; faţa îi era neobişnuit de palidă şi de severă.

– Spune! Te ascult.

– Am ars procesele-verbale, însemnările zilnice, tehnologia, tot, tot...

Teagle îl privea fix, cu ochii nedumeriţi.

– Se pare că nu mă crezi. E drept că azi am pompat aer steril în camera de experienţă. Nu voiam ca experienţa să izbutească, fiindcă am înţeles unde ne poate duce asemenea experienţă. Chiar tu ai spus puţin mai înainte că acest colonel a făcut o aluzie...

– Norman, ce te-a apucat? Pe tine nu te interesa dacă virusul are să acţioneze şi asupra oamenilor? izbucni Teagle.

– Da, mă interesa, dar asta nu înseamnă că sunt dispus să ucid un om. N-am nici o îndoială că, dacă cimpanzeul ar fi murit, chiar mâine ar fi apărut şi omul.

– Iar după el şi dolarii, dolarii...

– Să-ţi fie ruşine, Teagle! strigă French, mânios.

– Da, pe tine dolarii nu te interesează, pentru că... stai pe ei, sau mai bine zis pentru că îi plătesc eu. Te interesează un oarecare... condamnat la moarte, care va muri şi fără intervenţia noastră. Pe când aşa, prin

experienţa noastră, viaţa lui avea cel puţin să servească ştiinţei! spuse gâfâind Teagle.

– Thimoty! Nu mă provoca! Descoperirea noastră n-are şi
nici nu poate avea nimic comun cu ţelurile ştiinţei.

– Da, posibil, chiar ai numit-o bombă cu hidrogen biologică. Pe mine însă nu mă interesează cui îi va servi. Pe mine nu mă interesează politica, auzi tu? Mă interesează numai dolarii... Da, dolarii! Iar dacă tu nu eşti în stare să mi-i dai, dă-mi procesele-verbale. Îmi aparţin! Nu uita că eu am plătit totul. Dă-le încoace!

– Încetează cu ţipetele. Ţi-am mai spus că le-am ars.

– Tu... tu... tu mă minţi! Nu cumva vrei să mă laşi muritor de foame? Ai îndrăznit cumva să le... Eşti nebun!

French se întoarse din nou spre fereastră. Îi era silă să vadă faţa roşie de mânie a colegului său, căruia îi tremura până şi barbişonul. În felul acesta au stat câteva minute fără să-şi vorbească.

– Ei bine, Norman, nu-i nimic de făcut. Ce s-a întâmplat, s-a întâmplat. Să mergem. Vii?

Fără să-şi mai aştepte colegul, Teagle porni spre ieşire, în clipa aceea French înţelese semnificaţia schimbării de atitudine, a glasului liniştit, ba chiar mieros, tinzând spre împăcare. Se întoarse repede. Teagle îi simţi mişcarea şi se repezi la uşă, dar se împiedică de cablul transversal şi căzu. Sări repede în picioare, însă French îl ajunse şi-l apucă de palton. Teagle ridică mâna să-l lovească, dar nu-l nimeri. În aceeaşi clipă, pumnul copleşitor al uriaşului French se năpusti în bărbia lui şi biologul se prăbuşi în nesimţire pe podea.

French se lăsă pe scaunul cel mai apropiat şi privi încremenit corpul colegului său. O şuviţă subţire de sânge se scursese din gura lui. Cel puţin cinci minute de aici încolo nu putea să se mişte. French înţelegea că acestea sunt ultimele minute în care el mai putea să gândească, să judece, să ia o hotărâre. Cu toate acestea însă, o anumită slăbiciune, după încordarea ultimelor ceasuri, părea că pune stăpânire pe raţiunea lui. Închise obosit ochii şi în faţa lui se perindară evenimentele care l-au adus în situaţia de acum.

Totul a început de la publicarea descoperirii lui Williams şi Frenkel-Konrad. Ziarele scriau că cei doi au izbutit să creeze, pe cale chimică, un organism viu în retortă. Pe atunci, French, un biochimist începător, n-a dat crezare faptului, totuşi a reuşit să-şi procure un extras din referatul lor. Citindu-l a rămas uluit.

Cei doi savanţi au separat virusul mozaicului tutunului în părţile sale componente: proteină şi acid nucleic; după aceea, au separat macromoleculele proteinei în molecule de albumină mai mici, iar acidul nucleic în mononucleotide deosebite. În felul acesta, se înţelege, virusul a dispărut cu totul, pierzându-şi şi proprietăţile contagioase. Totuşi, din această masă amorfă, după o serie de transformări inverse, Wiliams şi Frenkel-Konrad au izbutit să reconstituie virusul. La început proteina şi acidul nucleic, iar după aceea virusul însuşi - din nou viu şi periculos.

Pe atunci, lucra în laboratorul lui Teagle. Deşi efectua analizele zilnice foarte scrupulos, conştiinţa lui era dominată pe de-a-ntregul de experienţele lui Williams şi Frenkel-Konrad. Aceştia au creat un organism viu, capabil să se reproducă, să atace, să provoace boli. Au reconstituit

virusul mozaicului tutunului. Şi atunci, îi trecu prin cap ceva cu totul simplu.

Ca toate descoperirile epocale, şi aceasta se întemeia pe o idee foarte obişnuită şi logică care i-a trecut prin minte. French s-a hotărât să repete experienţa, însă la reconstituirea virusului să se abată din drumul indicat de natură. Cu alte cuvinte, s-a hotărât să încerce ca din materia primă a viruşilor existenţi să creeze un nou fel de virus, care să nu fi rost creat de natură până atunci.

Teagle a căzut numaidecât de acord şi au început să lucreze împreună. S-a scurs multă vreme fără să obţină vreun rezultat şi Teagle începuse să-şi piardă entuziasmul, sfătuindu-l *şi* pe el să se lase păgubaş. Pe French însă nu-l tulburau nici insuccesele, nici descurajările. Lucra ziua şi noaptea mai departe. Încercă în fel şi chip de zeci de mii de ori, însă fie că obţinea aceiaşi viruşi cunoscuţi, fie că materialul nu se putea organiza într-o nouă fiinţă vie. Câte n-a încercat! Schimba temperatura, folosea presiunile scăzute sau, dimpotrivă, înalte, mediul acid, neutru sau alcalin, tot felul de catalizatori. Lucrul a început să înainteze abia atunci când cercetătorul a chemat în ajutor radiaţiile. La sfârşit, sub influenţa unui şir de factori şi, înainte de toate, a unui anumit spectru de radiaţii ionizante, s-a născut în laborator un organism nou, creat pentru prima dată de om - un virus artificial.

Noua fiinţă era mică de tot. Cilii ei albi, care se profilau atât de reliefat la o mărire de optzeci şi cinci de mii de ori în microscopul electronic, erau lungi de la treizeci la patruzeci de milicroni. Când au început să-l studieze însă cu atenţie, au descoperit că are proprietăţi extraordinare şi necunoscute: se bucura de o durată de viaţă lungă în aer;

se reproducea cu o iuţeală excepţională. Iar ceea ce îl impresiona pe French îndeosebi era faptul că virusul provoca foarte repede o paralizie a nervilor respiratorii la toate mamiferele şi în cinci până la zece minute intervenea moartea. Atunci, pentru prima dată, au observat acest efect îngrozitor al lui asupra unei perechi de şobolani. French încremeni şi descoperirea, care până atunci îl făcea să fie foarte mândru, a început să-l tulbure şi să-l apese pe suflet. După şobolani veni rândul iepurilor, al pisicilor, al câinilor. Virusul îi atingea pe toţi, pe rând, şi cu cât era superior animalul, cu atât mai repede îl nimicea.

Când în sala de experienţă au aşezat cea dintâi maimuţă, un mic capuţin, muri şi ea în numai şase minute. French se îngrozi de puterea satanică şi de posibilităţile îngrozitoare ale descoperirii sale. Se pare că chiar de atunci Teagle îşi şi croise planul, deoarece a doua zi apărură în cuștile laboratorului doi cimpanzei. Iar aceştia erau destul de scumpi. Unul după altul au pierit şi ei. Pentru moartea lor au fost necesare numai patru minute şi jumătate. Dar câte sunt necesare unui om?... Această întrebare de coşmar îl chinuia mereu pe French. Apăru şi al treilea cimpanzeu, împreună cu el, şi cei trei de la secţia războiului bacteriologic.

Acum totul era limpede. Dacă astăzi va muri cimpanzeul, mâine va fi adus un om. Cazul merita o asemenea jertfă. De altfel nu puţini sunt condamnaţii la moarte ale căror acte de deces pot fi formulate cu întârziere. În felul acesta un om era să fie dat pierzării! Foarte probabil, nu în mai mult de patru minute. Dar după aceea?

După aceea, li s-ar fi azvârlit câteva pachete groase de dolari din care partea leului avea să şi-o însuşească Teagle,

iar descoperirea lor urma să treacă în mâinile generalilor. Atunci s-ar fi văzut cu totul neputincios. Dar astăzi... astăzi totul mai era în mâinile lui!...

French îşi aminti cum colonelul îşi freca mâinile când Teagle îi descria imaginile ispititoare, înfrumuseţate de Chadburn: bomba cu hidrogen... un simplu joc de copii. Mor milioane... două... zece milioane... O sută de milioane... hai să zicem un miliard. Dar câte bombe vor fi necesare pentru asta? Şi după aceea? Ce ne facem noi, supravieţuitorii? Radiaţiile ne vor ucide şi pe noi. Şi de fapt vom mai supravieţui? Ceilalţi au şi ei la rândul lor bombe, nu mai puţine ca noi, aşa că după prima bombă cu siguranţă c-or să ne plătească cu vârf şi îndesat. Pe când dincoace... gândiţi-vă puţin... Dăm drumul, pe tăcute, fără declaraţie de război şi fără să simtă nimeni, ici-colo, câte puţin, din viruşii noştri. După o zi, două, apar epidemii îngrozitoare.

Toate ziarele nu scriu decât despre asta. O boală nemaivăzută, de care nu s-a mai auzit până acum. La noi însă nu poate să apară. Întreaga populaţie este imunizată. În afară de negri, bineînţeles. Dar aliaţii? Lor le vom vinde vaccinul, garantat din punctul de vedere al calităţii şi efectului. Adevărat, va fi ceva mai scump... ha-ha... însă n-ai ce-i face! Dacă doriţi. Epidemia se apropie.”

Procesele-verbale erau distruse. Teagle însă le putea reconstitui din memorie, iar amănuntele uitate le putea afla repetând experienţele. Singur, cine ştie dacă ar fi reuşit să ducă treaba la bun sfârşit, însă cu ajutorul biologilor din laboratoarele colonelului avea să izbutească negreşit. Să-l convingă? Nu, aşa ceva era exclus. S-ar preface că e gata să consimtă, să renunţe, numai şi numai să scape de aici. Apoi, s-ar duce glonţ la blestematul acela de Chadburn.

Atunci... totul s-ar sfârşi... Da!... Nu există decât o singură ieşire!...

French se ridică de pe scaun şi dădu o raită pe la uşi. Erau bine închise. Laboratorul era ermetic izolat de celelalte clădiri. După aceea se uită la colegul său: Teagle respira greu şi începu să se mişte. În curând avea să-şi vină în fire. Era şi timpul.

French porni spre sala de experienţe, se opri o clipă, însă porni îndată mai departe, cu paşi hotărâţi. Trase de mâner, deschise larg uşiţa, după aceea răsuci robinetul rezervorului. Aerul din ultimul balon năvăli în cameră cu un şuierat uşor.

Experienţa începea.

Se uită la ceas. Era zece şi optsprezece minute. Acum, aerul saturat de viruşi năvălea în laborator. Au început să-l respire. Instinctiv French îşi reţinu respiraţia, însă după aceea zâmbi schimonosit şi-şi umplu plămânii: „Uite că şi Thimoty, acolo unde zace, respiră adânc!” Era timpul să-l trezească. I se părea necinstit să-l lase să moară fără să ştie. În definitiv, şi pe el îl interesa cum acţionează virusul asupra oamenilor.

După un minut, French făcu legătura cu ionizatorul. Descoperiseră încă de la început că viruşii piereau imediat într-o atmosferă puternic ionizată. Numai după o singură oră toţi viruşii pe care-i eliberase aveau să fie făcuţi inofensivi. Şi o dată cu aceştia şi ei amândoi. Umplu un pahar cu apă de la gheaţă şi se apropie de cel căzut. N-a fost însă nevoie să-l stropească.

Teagle deschisese ochii şi-l privea speriat, fără să se mişte.

– Hai, scoală-te! îl îndemnă French.

– O - oh... Ce s-a întâmplat? Teagle trase cu urechea, sări în picioare şi strigă speriat: Norman, de ce funcţionează ionizatorul?

– Am dat drumul ultimilor viruşi în laborator. La ora zece şi optsprezece minute...

Un ţipăt de groază şi disperare scăpă din gura biologului care se făcu cenuşiu de spaimă.

– Tu-u... ucigaşule... (iar după aceea mai încet) Spune... glumeşti?... N-ai făcut tu una ca asta...

– Nu, Thimoty, nu glumesc. Peste puţin ai să te convingi. Peste două minute...

Înnebunit de spaimă, Teagle se repezi spre uşă, însă French îl pândea. Îl prinse repede, îl aduse înapoi şi-l trânti din nou pe podea.

– Cu ce drept... tu... cum ai îndrăznit?... începu Teagle dând semne de sufocare.

– Degeaba, Thimoty. Cum vezi, am dat drumul ionizatorului. El are să purifice atmosfera. Însă nu şi pe noi. Pentru noi e mult prea târziu. Ne mai rămân două minute.

– De ce, de ce-ai făcut asta! îngăimă Teagle printre lacrimi.

– Păi nu trebuia să vedem cum acţionează asupra oamenilor?

– Da... dar cu un criminal...

– Şi noi, eu şi cu tine, vrei să zici că nu pregăteam împreună moartea a milioane, a miliarde de oameni? Dacă scăpăm cu viaţă, o să scap şi de coşmarul acesta groaznic, iar dacă pierim, vom salva milioane, miliarde de oameni.

– Şi cu asta vom dovedi colonelului... mă sufoc... el va relua ex... alţii vor descoperi... O-o-o...

– Nu ştiu dacă or să reuşească. S-ar putea ca norocul ăsta infernal să ne fi picat numai nouă. Şi apoi şi... în ţara noastră... se vor mai găsi... se vor mai găsi şi alţii... Oameni cinstiţi...

French se prăbuşi lângă Teagle.

Era exact ora zece şi douăzeci şi două de minute.

Experienţa a reuşit!

VASIL RAIKOV

Cristalele vorbitoare

Doctorul Luns stătea aplecat deasupra biroului vechi şi scria. Avea un păr cărunt şi rar, care se străduia zadarnic sa-i ascundă creştetul chel. Umerii lui slabi şi aduşi, înfăşuraţi într-un halat ponosit, trădau neputinţă şi o oboseală neîndurătoare. Degetele mâinii subţiri erau descărnate, cu falangele mari şi cu multe pete galbene de pe urma arsurilor cu acid azotic. Aceste degete mişcau nervos creionul pe foaia albă, acoperind-o cu lungi coloane de cifre strâmbe.

Nu încetă să scrie nici când auzi scârţâitul prelung al uşii de la intrare. Trase doar cu urechea. Zgomotul cuiva care-şi scotea trendul şi nişte paşi energici, binecunoscuţi, îl liniştiră cu totul. Nu se întoarse nici atunci când peste umărul lui apăru capul ciufulit al lui Jack. Tânărul se trase însă repede înapoi, se aşeză pe un scaun de lângă fereastră şi-l aşteptă să termine de scris.

Doctorul Luns lăsă creionul şi ridică ochii. Abia acum ieşi la lumină şi faţa lui masivă, osoasă, cu o frunte mare şi netedă. Ochii cenuşii, înceţoşaţi de scrumul anilor, se fixară distrați asupra tânărului. Îşi ţinea strâns buzele subţiri, lipsite ele culoare, întretăiate de mărunte zbârcituri...

Peste puţin buzele i se destinseră şi el se uită la tânăr aproape cu veselie.

– Ai trecut?

– Da! Însă... puţin a lipsit să-i zdrobesc nasul.

– Cum?! Fă bine şi nu vorbi aşa de profesorul tău.

– Profesor! mârâi Jack cu dispreţ printre dinţi. Un berbec! N-am văzut un om mai mărginit ca el. Şi ranchiunos. „Cum se simte doctorul Luns, zice, tot se mai îndeletniceşte cu cititul în stele?” Şi deodată îmi rânjeşte în faţă.

– Hm!

– Vai, nici eu nu i-am rămas dator. I-am spus tot ce cred despre el, am trântit uşa şi am plecat.

– Nu trebuia. E în stare să-ţi facă mult rău. Oricum, e totuşi unul din cei mai renumiţi profesori de chimie ai noştri. Şi nu-i un pseudosavant, deşi...

– În ce priveşte cunoştinţele, nu se poate compara cu dumneavoastră. Şi tocmai asta i-am trântit-o în faţă. Cum adică, aveam să-l las să ponegrească în voie? Mai erau înăuntru şi alţi studenţi.

Doctorul îl privi tulburat. Jack era masiv ca şi răposatul său tată, avea părul blond, sârmos şi aceeaşi văpaie febrilă în ochii verzui. Există o anume sminteală în toată familia lor, şi asta făcea dintr-înşii nişte răzvrătiţi, chiar când se ocupau de paşnica agricultură. Poate anume asta l-a fermecat şi l-a apropiat odinioară de taică-său tocmai pe el, omul liniştit şi echilibrat, care totdeauna a crezut despre sine că nu e capabil de fapte mari. Mai târziu, acest farmec se transformă într-o sete nepotolită de a-l vedea cât mai des la el, ca şi cum flacăra feţei lui aprinse ar fi fost un leac împotriva concepţiilor sale conservatoare despre ordine şi tradiţie. Şi oricât de neverosimil ar părea aceşti doi poli opuşi ai caracterelor şi temperamentelor umane, au devenit prieteni nedespărţiţi până la sfârşitul tragic al unuia din ei.

– Dar *ele* cum se mai comportă? întrebă tânărul. Cresc?

– S-au mai îmblânzit, surise doctorul Luns, în sfârşit, şi-au dat seama că nu mai avem rezerve prea mari de substanţe nutritive. N-am văzut alge mai lacome.

– Cu cât au mai crescut în noaptea asta?

– Hm, mai nimic! Bineînţeles, au atins statura lor naturală.

– Un metru şi jumătate! spuse Jack înveselit. Mare lucru! Cât sunt de cărnoase şi de ramificate, îmi imaginez ce pot fi însă pădurile dese care se formează în marea lor. Păduri trandafirii şi albastre, nu-i aşa?

– Am făcut între altele socoteala: în medie, şi-au mărit volumul de zece ori în fiecare zi. Pe Pământ sunt cunoscute nişte alge care se dezvoltă tot aşa de repede, însă acelea sunt foarte mărunte. Dar o minune ca asta n-am mai văzut.

– Doctore, îi urâţi mult? întrebă Jack. Avea obiceiul să sară cu totul pe neaşteptate de la o chestiune la alta.

În surâsul doctorului Luns îşi făcu loc o umbră de tristeţe.

– Chiar aşa de mult nu merită...

– Aş putea ucide un om pentru o jignire ca asta, spuse tânărul cu convingere. N-aş fi stat pe gânduri nici o clipă.

– Aşteaptă, aşteaptă! se grăbi să-l dojenească doctorul. Judecă şi tu: formal, nu mi-au făcut nimic rău. Fiindcă m-am ocupat aproape opt ani numai cu analiza meteoriţilor, ei mi-au impus, pur şi simplu, o altă temă ştiinţifică. Iar eu am refuzat. Dacă însă...

– Şi ei s-au grăbit să va destituie, nu-i aşa? îl întrerupse cu înflăcărare Jack. În cele din urmă au găsit un motiv. Iar în articol v-au numit „cititor în stele”, scoţându-vă aproape nebun. E uşor de spus, după ce au pregătit tot institutul. Niţel zgomot prin ziare, un scandal public şi gata! Pentru

ca, după aceea, profesor să ajungă în locul dumneavoastră berbecul ăla care acuma se umflă în pene ca un curcan. Nu, doctore Luns, sunteţi un naiv iremediabil.

Aici glasul i se frânse. Părea că într-o clipă toată furia s-a
evaporat din el şi că acum i-a luat deodată locul o tristă rugă.

– Să publicăm faptele, doctore. Sunt suficiente ca sa convingă şi pe cel mai înverşunat sceptic. O să vi se pună imediat la dispoziţie laboratoare şi oameni, veţi avea mijloace nelimitate. Noi înaintăm în munca noastră ca nişte furnici, numai pentru că ne lipsesc aparatele şi banii.

– Nu! spuse doctorul Luns cu o fermitate neobişnuită. Sunt încă puţine. Gândeşte-te şi tu: din cristalele colorate de clorură de sodiu, de potasiu şi de magneziu extragem câteva alge microscopice şi dovedim că colorarea lor se datoreşte tocmai acestor cloruri. Dar ne-a dat prin gând să le punem într-un mediu nutritiv şi ele au prins viaţă... Minunat. În asemenea situaţie ne punem însă o întrebare logică: Nu se poate proceda oare şi invers? În scopul acesta le aducem îndărăt în soluţia-mamă a celor trei săruri, cristalizăm clorurile şi istoria se repetă: algele se includ între cristale şi încetul cu încetul trec printr-o stare neobişnuită, ca să spunem aşa, nici vie, nici moartă. Ce am mai dovedit? Că în asemenea stare aceste alge pot aştepta timp îndelungat condiţiile favorabile dezvoltării lor. Dar până aici nimic senzaţional. În Uniunea Sovietică s-au „reanimat” în acest mod alge microscopice care au stat douătrei sute de milioane de ani în zăcămintele aceloraşi cloruri. Iar acele alge erau dintr-o specie necunoscută, dispărută de mult de pe faţa Pământului.

– Dar celelalte? Exista undeva alge care să conţină atât de mult siliciu în celula lor? Nu există. Cel puţin aci, pe Pământ, nu sunt cunoscute.

– Adevărat. Dar până în prezent asta-i singura noastră dovadă că au o origine extraterestră.

– Singura, aţi spus? Dar meteoriţii? Va să zică, ele au ajuns aici regulat, la fiecare doi ani, numai aşa, de florile mărului... Şi mereu în acelaşi loc, pe un singur continent din tot Pământul. De ce asta? Numai din întâmplare? Mă rog, dar atunci, de ce exact la fiecare doi ani? Nu cumva aceşti doi ani reprezintă perioada de timp necesară ca două corpuri cereşti să se situeze în poziţia cea mai potrivită unul faţă de celălalt?...

– Ascultă, Jack, spuse doctorul cu blândeţe. Şi eu mă gândesc că fenomenul nu-i întâmplător. Sunt adânc încredinţat că meteoriţii vin trimişi de nişte fiinţe raţionale. Totuşi nu avem suficiente dovezi ca să putem ţine piept adversarilor noştri. Ăştia au izbutit să convingă încă de atunci pe toată lumea că meteoriţii cu pricina fac parte din roiurile pe care Pământul le întâlneşte regulat în drumul lui şi care cad periodic în atmosferă. Ce demonstraţie mai putem face?

– Dar atunci n-au fost decât trei sfere metalice. Şi nu-i aşa că nimănui nu i-a trecut prin minte să le sfărâme? Pe atunci nu le-aţi analizat decât învelişul exterior, şi asta v-a indus în eroare, făcându-vă să credeţi că sunt simpli meteoriţi de fier. Sunt dovezi toate astea sau nu sunt?

– Şi ce-ai vrea acum? se alarmă doctorul Luns. Vrei să dăm în vileag faptul că le-am furat de la Institut şi că le-am înlocuit cu altele? Asta ne-ar mai lipsi! Or să ne strivească fără milă. Nu trebuie să facem nimic, până nu analizăm

combinaţia chimică. Sunt sigur că acolo se ascunde taina, în rest totul e foarte lesne de explicat.

– Bine, dar asta-i o muncă uriaşă. Cu ce o s-o ducem la capăt? În casă n-a mai rămas nimic de valoare ca să se poată vinde, iar eu sunt încă un biet student... De unde o să luăm atâţia bani?...

– Hm, casa am vândut-o! spuse timid doctorul Luns şi parcă se gârbovi sub mărturisire. Ţi-o lăsasem prin testament, împreună cu biblioteca. Dar am să-ţi las numai cărţile şi laboratorul. Vezi şi tu că trebuie să ducem lucrurile până la capăt. Altfel...

Tânărul nu spuse nimic, îl privi doar ca un copil pedepsit. Pe ceafa lui albă-lăptoasă răzbi culoarea purpurie.

Aşadar, aveau acum bani destui. Din casa cu cinci camere doctorul Luns şi-a păstrat numai laboratorul, care era o construcţie independentă în fundul curţii. El a transformat vestibulul în cabinet, îngrămădind cărţile până-n tavan, şi cu asta isprăvi tot mutatul. Aceeaşi încăpere îi servea şi de dormitor. Apoi îşi completară rezervele de chimicale şi cumpărară câteva excelente aparate; cu toate că n-au cheltuit decât pentru strictul necesar, banii s-au împuţinat sensibil. Bineînţeles că n-au suflat nimănui o vorbă despre cumpărarea acelor aparate complexe şi scumpe.

Doctorul avea destui prieteni la institutele ştiinţifice, şi aceştia îi făceau deseori mici servicii în cercetările lui, fără să-l plictisească cu întrebări inutile.

Oricum, le mai rămâneau nişte bani, aşa că cei doi îşi reluară experienţele bucuroşi. Munca lor însă nu progresa aşa cum ar fi dorit amândoi. Ciudata combinaţie nu voia să „vorbească”. Îşi păstra taina cu atâta gelozie, de parcă ar fi

încheiat un pact cu adversarii celor doi cercetători, spre a-i chinui tocmai pe ei doi zile şi nopţi nesfârșite.

Combinaţia aceea era o substanţă cristalină gălbuie, cu o mare greutate moleculară. Analiza ei chimică a arătat că era compusă din carbon, hidrogen, oxigen şi siliciu - o combinaţie ciclică silico-organică. Se alcătuia dintr-un inel de carbon cu patru atomi, de care erau prinse trei catene puţin ramificate. În cele două catene mai lungi se găsea câte un singur atom de siliciu. Combinaţia nu era deloc cunoscută, nici ca produs al naturii, nici ca unul artificial.

De aici au început însă necazurile. Analiza a decurs relativ uşor, cei doi cercetători ajungând la capătul ei în câteva luni. Dar a sintetiza acest compus ciudat, a-l obţine pe cale artificială, s-a dovedit a fi cu totul imposibil, ba mai mult, combinaţia nu reacţiona la nimic. Au încercat toate modalităţile cunoscute ca să dobândească derivaţi ai acesteia, acţionând asupra ei cu mijloacele cele mai neaşteptate, dar fără nici un efect. Materia misterioasă rămânea indiferentă chiar şi la unii reactivi chimici în faţa cărora se plecau până şi compuşii cei mai îndărătnici. Combinaţia nu se descompunea, nu-şi adiţiona la propria moleculă grupele reactive, nu intra în reacţie de substituţie şi nici nu se polimeriza. Părea să fie mai nobilă decât aurul şi decât platina.

Cei doi şi-au reluat iarăşi de la început trudnica muncă de analiză, spre a vedea dacă nu greşiseră undeva. Compoziţia substanţei s-a confirmat pe de-a-ntregul. Tocmai atunci au descoperit că există în ea ceva deosebit, care o distingea de toate celelalte combinaţii organice cunoscute. Atomii ei erau situaţi în spaţiu într-un chip atât de neverosimil, încât contraziceau făţiş legile chimiei. În

felul acesta, cei doi au ajuns la concluzia fundamentală că substanţa a fost sintetizată probabil pe cale artificială, în condiţii cu totul speciale.

– Foarte bine, dar ce-or fi vrut să spună cu produsul ăsta infernal? izbucni într-o seară Jack după ce, isprăvindu-şi munca zilnică, s-a aşezat să mai flecărească puţin cu profesorul.

– Cine? întrebă profesorul.

Tânărul nu-i răspunse, dar continuă să mediteze cu voce tare:

– Să admitem că meteoriţii sunt trimişi cu un scop determinat pe Pământ de alte fiinţe cugetătoare. De fapt, noi am acceptat mereu că este aşa. În acest caz sărurile vorbesc limpede despre ele însele: pe planeta de unde au venii există multă apă care conţine însă cel mult aceste trei cloruri - de sodiu, de potasiu şi de magneziu. Algele afirmă la rândul lor că există acolo şi o formă de viaţă organică, Ce altceva s-ar fi putut trimite în acest colet interplanetar? Peşte sărat? Sau poate conserve?... Meteoriţii vorbesc şi ei suficient despre ei înşişi, anume că nu sunt meteoriţi, ci proiectile trimise cu scop special. Altminteri de ce ar fi protejaţi de acest înveliş făcut dintr-un aliaj rezistent la oscilaţiile de temperatură, dacă nu pentru a feri conţinutul? Iar stratul de carburi greu lichefiabile aflat sub înveliş?.. Toate acestea sunt învelişuri protectoare. Aşadar, până aici toate îşi au explicaţia logică. Rămâne numai combinaţia. Ce-ar trebui să ne spună ea? Ce taină importantă ascunde?

– De-am putea afla cum se obţine, spuse visător doctorul Luns, ţi-aş răspunde îndată. Numai chimia e în stare să ne răspundă la întrebarea asta. Când vom afla calea spre sinteza ei, o să-i descoperim cu siguranţă şi menirea.

Dar asta nu e sarcină numai pentru doi oameni; de ea ar trebui să se ocupe treizeci de chimişti!

Pe urmă tăcură amândoi. Oricum, în ultima vreme vorbeau rar, numai cât era nevoie. Trecuseră aproape doi ani de când doctorul îşi vânduse casa, şi totuşi ei nu ajunseseră încă la nici un rezultat. Jack îşi sfârşise studiile şi lucra acum într-o fabrică de lacuri şi vopsele. Iar seara, bineînțeles, venea aici. Doctorul Luns îi povestea ce-a mai făcut în cursul zilei, după aceea continuau împreună experienţele.

Acuma vorbeau foarte rar sau nu mai vorbeau deloc. Siguranţa şi înflăcărarea de odinioară le scăzuseră considerabil şi mai ales doctorul se arătă din ce în ce mai ostenit. În ultimul timp el se schimbase mult, ca şi cum ultima iarnă îl îmbătrânise brusc, şi pe măsură ce stăruitoarele lor cercetări intrau tot mai mult într-un cerc vicios, ochii doctorului îşi pierdeau strălucirea, iar umerii i se lăsau tot mai jos. El umbla nebărbierit cu zilele şi uita mereu să prânzească la timp. În schimb cina bine, fiindcă Jack aducea regulat de mâncare pentru amândoi. Tânărul era îngrijorat de-a binelea de starea doctorului Luns. Medicul la care l-a dus după ultima criză zicea că inima nu-i va mai rezista multă vreme la această încordare supraomenească. Doctorul Luns avea nevoie de odihnă cu orice preţ, până nu era prea târziu. Cât priveşte banii, şi aceştia erau pe sfârşite, cheltuiţi mai cu seamă pe chimicale.

În laborator domnea obişnuita linişte vie constând dintr-o mulţime de zgomote slabe şi perpetue. Apa murmura blajin în ţevile de cauciuc, curgea impetuos în refrigerentele de sticlă ondulată şi apoi cu un şuierat lin se scurgea la canal. Arzătorul Bunsen fâsâia domol, învăluind cu flacăra

lui albastră fundul oval al unei retorte. Într-un vas transparent ţâşneau vapori aprinşi, luminiţele lor desenau stranii combinaţii de umbre, pe care le-ar fi invidiat orice pictor modern.

Jack se ridică deodată impetuos, traversă micul spaţiu până la aparate şi închise gazul din arzător. Flacăra tremură o clipă şi dispăru, ca şi cum cineva ar fi tras-o înapoi. După aceea, el opri apa în refrigerent şi se întoarse. Se făcu palid la faţă şi se căzni fără sens s-o mai schimonosească într-un zâmbet.

– Ce-ai păţit, Jack?... strigă doctorul privindu-l mirat. Nu-l mai văzuse vreodată aşa. Sau poate că îl văzuse o singură dată, pe vremea când serbase aniversarea tatălui său şi rostise un toast.

– Nu mai e nevoie de experienţe! În locul lor, propun să ne jucăm de-a ceva, spuse tânărul cu înflăcărare, N-ar fi decât un simplu joc. Nu face nimic că nu ne-am văzut niciodată şi că o să facem cunoştinţă abia acum! Vocea îl trăda, tremurând abia perceptibil. El mai zise: Sunteţi de acord?

– Ascultă, Jack, nu cumva... tu? Dar mai întâi aşează-te.

Flăcăul râse cu poftă, de rândul acesta din toată inima.

– Nu, nu-i nevoie, vă asigur. Mă simt minunat de bine. Dar haideţi să ne distrăm niţel cu jocul ăsta nou, zău că e amuzantă prezentarea unor necunoscuţi!

Doctorul Luns continua să-l examineze ceva mai liniştit, datorită noii comportări a tânărului. În cele din urmă spuse calm:

– Ce naiba te-a apucat? Numai la una ca asta nu mă aşteptam.

– Şi acum să începem! exclamă Jack ceremonios, ca şi cum nici nu l-ar fi auzit. Dumneavoastră sunteţi Pământul, iar eu sunt, să zicem, planeta cititorului în stele. Fiţi atent, am să vă pun prima întrebare: Cine sunteţi dumneavoastră?

Faţa doctorului Luns se destinse de tot, iar în ochi îi scăpărară văpăi ironice.

– Sunt un om pentru care şi răbdarea are totuşi o limită! zise el.

– Bine, o să vă numim convenţional „o fiinţă raţională”.

Aş vrea să ştiu cu ce vă hrăniţi?

– Ia ascultă, Jack...

– Parcă ne-am înţeles odată că aici nu există nici un Jack. Eu sunt planeta. Şi aşa, va să zică, ce mâncaţi dumneavoastră?

– Pâine, unt şi mezeluri! zise în sfârşit bătrânul Luns, acceptând să se amuze. Dacă ţii neapărat, merge şi o bere...

– Consumaţi deci substanţe organice, asemănătoare prin compoziţia lor cu algele de pe planeta noastră. Foarte bine. Şi acum spuneţi-mi ce aveţi în cantitate mai mare pe sărmanul vostru Pământ?

– Afară de răutatea omenească, de altfel cam nejustificată, cel mai mult avem apă.

– Perfect! Şi în apă există cloruri, nu-i aşa? Aşa e, ştiu. La noi e la fel. Şi aş vrea să ştiu unde locuiţi, vă rog!

– Jack, dar asta întrece orice măsură, şi...

– Unde-aţi spus? N-am înţeles.

– Pe Pământ! Strada „Sistemul solar”, numărul trei! Deşi aş prefera să trăiesc în cer!

– Admirabil! Parcă eu unde credeţi că trăiesc?... Ei, ce mai aveţi de spus?

Abia acum doctorul Luns îl privi cu seriozitate. Începu să-şi dea seama de jocul lui, care nu era de loc lipsit de logică...

– Dacă aş fi ştiut unde locuieşti, tinere ieşit din minţi, aş fi devenit îndată laureat al Premiului Nobel, mă înţelegi? Atunci n-aş mai fi stat aici cu tine, ci aş fi condus unul din cele mai grandioase institute din lume.

De rândul acesta Jack fu cel care nu mai putu să se stăpânească şi izbucni în râs cu atâta voluptate, încât se înecă şi tuşi.

– E pur şi simplu de neînţeles! exclamă el pe un ton prefăcut. I-am trimis o scrisoare pe cristal cu adresa mea exactă, şi dumnealui nu e-n stare s-o citească. Nu rămâne altceva de făcut decât să-l trimitem la grădiniţa de copii.

– Jack!

– Ha, ha, ha! E aşa de simplu, că-ţi vine să mori de râs. Un atom de siliciu, asta sunteţi voi, toată planeta Terra, iar celălalt sunt eu: planeta necunoscută care vă trimite meteoriţi. Amândoi ne găsim aproape la cele două capete ale întregului ciclu al carbonului. Ce ar putea să se întâmple însă dacă am schimba, între noi, atomii de carbon în planete şi stele. Ei, ce s-ar obţine?

Jack înşfăcă iute o bucată de cretă şi curând, pe tabla mică şi neagră, sub forma structurală a combinaţiei, apăru o formulă cu totul neobişnuită, în care pentru prima dată era respectată exact amplasarea reală a atomilor în spaţiu.

– Chiar aşa, nu? De ce să vă trimitem veşti că pe planeta noastră există fiinţe cugetătoare, dacă nu va indicăm precis, în acelaşi timp, unde-i situată planeta asta?

– O hartă siderală! şopti doctorul Luns şi de emoţie

I se tăiară picioarele. Fără să-şi ia ochii de la hartă, el continuă să murmure ceva cam în felul acesta: „Se pare că băiatul are dreptate! Da, se înţelege! Acuma da, se explică perfect de ce atomii de carbon sunt atât de haotic dispuşi în spaţiu. Da, şi asta înseamnă că combinaţia e, într-adevăr, artificială. Totuşi, ce fel de chimişti au creat-o? Vai...”

Deodată doctorul îşi duse mâna la inimă şi se clătină. Cu braţele lui vânjoase Jack abia izbuti să-l oprească la câţiva centimetri de podea. El privi încremenit de groază faţa flască a bătrânului. Iată însă că pleoapele doctorului Luns tremurară şi omul îşi deschise ochii cu greu, apoi şopti:

– Picăturile... repede! Sunt pe birou.

„O, acum te vei duce să te odihneşti, bătrân îndărăt-nic!” cugetă Jack mânios, în timp ce căuta doctoria. Pe obraji îi alunecară două lacrimi mari. „Am să te duc la odihnă, chiar dacă mâine ar sosi alţi cinci meteoriţi noi din infernala ta planetă. Ai să vezi!“

Doctorul Luns îşi revenea treptat.

VASIL RAIKOV

întâlnire în timp

– Lars, unde eşti? Nu mă pot smulge de aci.

Stoian Mavrikov tăia o liană cât mâna de groasă.

– Un moment! Nu pot lăsa să-mi scape o secvenţă atât de dramatică: inginerul Mavrikov în luptă cu natura virgină din Birmania de sud.

Undeva, pe aproape, se auzi zumzetul aparatului de filmat, şi peste puţin apăru din desiş un bărbat îndesat, tuns scurt. Se opri la o distanţă care să-l ferească de primejdia cuţitului paranga, mânuit de inginer, şi continuă să contemple vesel încăierarea acestuia cu vegetaţia.

– Fii atent! Ai să-ţi tai capul cu cuţitul ăla!

– Tot nu valorează prea mult, dacă am fost în stare să consimt aşa de uşor să plec cu blestemata voastră expediţie. Of, în sfârşit! Mavrikov izbuti să scape dintre liane. Faţa lătăreaţă i se scălda în sudoare. Şi acum hai să mergem spre tabără, doctore! Mai încolo e un desiş şi mai de nepătruns.

Porniră amândoi către malul râului. În dosul tufişurilor se auzi ţăcănitul sugrumat al unui motor.

– Auzi! Ştuţki şi-a reparat primusul. În curând o să ne continuăm drumul.

– De unde a mai răsărit şi hidrologul ăsta nebun? bombăni Mavrikov. Era cât pe-aci să ne înece. Cine spunea că polonezii au fire blajină?

– Nu te supăra! Băile reci au un efect minunat asupra temperamentului tău, spuse într-o doară Lars şi începu să râdă singur de gluma lui.

Pe o fâşie îngustă din mal erau împrăştiate bidoane de ulei de maşină, canistre de benzină şi o garnitură întreagă de scule. Pe lângă motorul-bărcii lungi şi înguste se tot învârtea un bărbat voinic cu pielea albă, numai în chiloţi. Mâinile, faţa şi ceafa lui căpătaseră o roşeaţă de morcov şi se asortau perfect cu bogaţii săi cârlionţi de păr roşcovan.

– Numai în ochi n-are ulei! râse inginerul. Hei, Roman, ai să izbuteşti să pui la punct arca asta a lui Noe?

– Nu te teme: pentru potopul următor o să fie complet gata, răspunse polonezul şi râse arătându-şi toţi dinţii.

Curând după asta toţi trei porneau iarăşi la drum. Ideea de a pluti pe afluent în amonte fusese a doctorului Karin. Arheologul aflase de la localnici despre nişte mlaştini din mijlocul junglelor impenetrabile şi despre ciudaţii lor locuitori, pe care nimeni nu-i văzuse vreodată.

Târziu după-amiază, pătrunseră într-un cot larg. Zidurile compacte alcătuite din arbori şi tufişuri se dădură la o parte, speriate, şi în faţa ochilor străluci lumina.

– Iată şi bălţile tale, doctore! spuse solemn Ştuţki.

– Ştiam eu că există cu adevărat. Presimţirile nu m-au înşelat niciodată. Vocea de obicei stăpânită a lui Karin tremura acum. Dă-i drumul înainte cu toată viteza, Roman!

– Luaţi-o mai uşor voi doi, interveni rece Mavrikov. Nu cumva vreţi să înnoptăm în luntre? Ia-o spre mal, Ştuţki!

Polonezul se supuse, îndreptând barca spre un pâlc de copaci groşi, care împrejmuiau cu îmbrăţişarea lor verde o fâşie subţire de nisip. Peste puţin opri motorul şi, ca să învingă inerţia, dirija barca pieziş către mal. Chiar în clipa aceea însă barca se izbi de ceva şi cei din ea fură azvârliţi înainte.

– Iar un naufragiu? întrebă Mavrikov.

Fără să răspundă, Ştuţki sări peste bord. Apa îi ajunse până la coapse. Se duse liniştit la prova şi după câteva clipe
se auzi glasul lui iritat:

– Lars, vino fuga! Aici e ceva pentru tine. Arheologul veni fără să mai şovăie. Prova se înţepenise într-un obiect cilindric, de pe care Ştuţki râcâia noroiul cu mâna. Ieşi la iveală vârful unei coloane de granit, pe care se vedea desluşit un ornament complicat.

– O minunată descoperire din zona culturii Şan, stabili repede Karin. Ia te uită! Dar ce caută aici? Hai iute la mal să notăm descoperirea!

După o jumătate de oră tabăra era instalată. Călătorii aruncară pe foc ramuri verzi al căror fum înţepător alunga ţânţarii. Mirosea a cafea şi pâine prăjită, aţâţând pofta de mâncare. Pe de lături atârnau hamacurile pregătite pentru dormit.

Puţin mai târziu, tustrei se culcară lângă foc şi începură să fumeze. Vocile junglei nu-i tulburau, erau obişnuiţi cu ele de mult. Din timp în timp, ţipătul speriat al vreunei maimuţe sau mugetul chemător al vreunui cerb întrerupea conversaţia lor plăcută şi atunci ei trăgeau cu urechea. Apoi îşi continuau iarăşi taifasul liniştit.

Dintr-o dată un strigăt omenesc disperat îi obligă să pună mâna pe arme. Urmă imediat un răcnet fioros de tigru. Ştuţki aprinse lanterna şi un snop de lumină îşi tăie drum prin desiş. Toţi trei deteră fuga într-acolo. Le ajunse la ureche trosnetul clar al crengilor, răcnetul fiarei înfuriate şi glasul neputincios al omului. După câteva minute, pata de lumină descoperi un tigru enorm care-şi ţinea laba peste un corp cafeniu imobil. Tulburat de ivirea unor noi duşmani,

tigrul nu-şi mai luă ochii strălucitori de la ei. Karin trase o lungă rafală din pistolul său şi tâlharul pădurilor se prăbuşi fără să crâcnească, alături de victima sa.

Omul zăcea mai mult leşinat de spaimă, decât de adâncile zgârieturi de la umărul stâng. Mavrikov îl ridică cu băgare de seamă, iar Karin îi strânse cu grijă armele. În mâinile inginerului, băştinaşul părea un copil, atât era de gingaş şi mărunţel.

Încă în timp ce-l bandajau, observară că era îngrozitor de degenerat. Mâinile şi picioarele lui scurte şi subţiri erau parcă ale altui trup. Aproape că nici n-avea gât, iar capul îi era îndesat între umerii descărnaţi. Avea bărbia mică şi cam răsfrântă în sus, ceea ce dădea chipului său un profil de pasăre.

– Ce frumuseţe de bărbat! glumi sumbru Ştuţki. De ce boală o fi suferit bietul om?

– Degenerare în urma unei eredităţi împovărate. E foarte frecventă la triburile izolate, răspunse Karin.

Rănitul îngăimă ceva şi dădu din mâini.

– Să-i dăm puţină morfină, ce ziceţi? propuse inginerul. Să doarmă liniştit în noaptea asta, iar mâine vedem noi ce facem cu el.

Ştuţki începu să scotocească în farmacia de campanie. O clipă după aceea se apropie ţinând în mână o seringă pregătită.

Karin aruncă pe foc câteva lemne şi crengi verzi şi puse la îndemână pistolul şi lanterna. Cu câtă nerăbdare aştep-tase el clipa asta, să poată examina în linişte lucrurile răni-tului. Brâul nu-i făcu nici o impresie: era o cingătoare groasă dintr-un curmei de palmier. Atârnau de el o tolbă de lemn grosolană şi o pungă cu iască şi amnar.

– Ia te uită, e vânător de tigri! spuse Karin, ironizând fără răutate. Cunoştea obiceiul vânătorilor din junglă de a da foc mustăţilor tigrului ucis, ca să nu fie urmăriţi de spiritul animalului. Cu aceeaşi curiozitate rece examina şi pumnalul cu mâner primitiv, dar cu tăişul lucrat cu mult meşteşug. Când însă luă în mână arbaleta grea, ochii îi luciră, era un exemplar din epoca măreţei înfloriri a Şanului, un arc puternic, încheiat din câteva fibre de bambus, cu un complicat mecanism de eliberare a săgeţii făcut dintr-o carapace de broască ţestoasă bine şlefuită; săgeţile scurte, dar masive, aveau vârfuri şi forme diferite.

O arbaletă! Cum de se află aşa ceva la o fiinţă atât de primitivă? Rănitul nu semăna prin nimic altceva cu triburile băştinaşe, ai căror vânători folosesc chiar şi în zilele noastre arbaleta în junglele Birmaniei. Totuşi ideea unei legături între el şi ceilalţi era exclusă. Mlaştinile se găseau la sute de kilometri de aşezarea cea mai apropiată, până la care se întindeau şi mari păduri nestrăbătute...

Dar coloana?... Era fără îndoială o operă din epoca Şan. Cum a ajuns aici? Băştinaşul acesta la care se uita acum era cu totul diferit de tipul antropologic Şan, dispărut de mult. Atunci?...

Neputând să dea răspunsuri satisfăcătoare la aceste întrebări, Karin se retrase lângă foc şi încercă să se ocupe de altceva. Nu-şi găsi însă liniştea. Cât timp stete apoi de pază, mereu alte gânduri se perindară îngrămădindu-se în mintea lui, unul mai bizar decât altul, şi omul se strădui zadarnic să întocmească din toate o construcţie logică.

Lars Karin se trezi deodată cu sentimentul chinuitor că cineva îl pândeşte. Doi ochi negri, arzători, îl observau cu atenţie de la pământ, însă întâlnindu-i privirea, se închiseră

imediat. „Vicleanul! se gândi arheologul şi sări din hamac. Cu siguranţă că se pregătea să fugă!” Se întinse zgomotos, apoi se duse spre focul stins. Ştuţki, care făcuse de gardă cel din urmă, se spăla.

– Prietenul nostru era gata s-o ia la fugă! îi strig;! Karin şi se aplecă deasupra rănitului. Îl apucă cu băgare de seamă de umărul sănătos şi-l scutură, însă rănitul nu reacţionă în nici un fel. Numai faţa i se crispă de durere.

Polonezul îi observa zâmbind.

– Să ştii că te ia drept tigru! mormăi el şi-şi aruncă apă pe obraz.

– Hei, suntem prieteni, auzi ori ba? îi spuse Karin într-un dialect oarecare. Băştinaşul se prefăcu mai departe că doarme. Arheologul însă nici nu se gândea să renunţe. Încercă toate dialectele pe care le ştia, până când indigenul deschise deodată ochii, uimit că i se vorbeşte în limba lui,

– Noi îţi suntem prieteni, repetă Karin. Unde-i tribul tău? O să te ducem acolo. Auzi, unde-i satul tău?

– Acolo unde răsare soarele! răspunse rănitul şi începu să plângă ca un copil. Sunt bolnav, zise el. Foarte bolnav.

Arăta într-adevăr foarte prost. O febră chinuitoare îi cutremura corpul debil. Cei trei îşi luară gustarea pe fugă, îi deteră şi rănitului să mănânce, hotărând să plece numaidecât spre sat. Dintr-un hamac făcură o brancardă şi în curând micul grup se înfundă în junglă. Ca să poată înainta mai repede, nu-şi luaseră decât armele, staţia de radio portativă şi hrană pentru o zi-două. Toate celelalte bagaje le încărcaseră în barca pe care o ancoraseră la vreo zece metri de mal. Bineînţeles că şi de astă dată pe umărul arheologului se legăna aparatul de filmat.

După două ore de mers, pădurea începu la un moment dat să se rărească. În faţa drumeţilor se dezvălui o privelişte la care se aşteptau cel mai puţin. La poalele unui munte scund şi circular se întindea un oraş mare din piatră albă. Casele formau câteva cercuri aproape regulate în jurul unei movile mici, în centrul căreia se ridica un templu înalt. Cupola lui, asemenea unui ştiubei, foarte ascuţită la vârf, se înălţa spre cerul albastru ca un minaret ciudat. Patru coloşi pântecoşi, cu capete sferice şi cu câte trei ochi rotunzi şi umflaţi, situaţi în faţă şi de ambele părţi ale capului, susţineau acoperişul templului pe umerii lor puternici. În jurul lor se vedeau numai copii. Îndată ce se apropiară de cele dintâi case, oraşul se însufleţi ca prin farmec. Călătorii se pomeniră înconjuraţi de un grup de bărbaţi furioşi, înarmaţi cu arbalete. Karin se grăbi să le strige că sunt prieteni şi aceştia îşi lăsară mâinile în jos, dar nu se liniştiră decât după ce-şi văzură tovarăşul în brancardă.

Toată ziua cei trei şi-o petrecură în oraşul de piatră care zăcea în paragină, murdărie şi ruină. Tribul părea că trăieşte aici nu ca proprietar, ci ca un chiriaş neglijent. Casele, cândva frumoase şi de o arhitectură interesantă, se prefăcuseră în nişte jalnice dărăpănături. Numai templul rezistase vremii, îngrijit mereu de mâini iubitoare.

O singură privire aruncată asupra băştinaşilor fu de ajuns ca tustrei călătorii să descopere pricinile acestei stări: toţi purtau stigmatul unei degenerescenţe îngrozitoare. Mişcările lor obosite şi leneşe explicau totul în chip elocvent. Degeneraţii şi schilozii acestui trib ciudat erau atât de mulţi, încât cu siguranţă că minoritatea băştinaşilor mai viabili abia izbuteau să-i hrănească pe ceilalţi cu tot belşugul de fructe al junglei. Cei trei călători nimeriseră

într-o lume neverosimilă, osândită la o înceată, dar crudă dispariţie. Lars Karin n-a stat o clipă locului în tot cursul zilei. A filmat casele mai puţin surpate, exteriorul templului, dar şi pe toţi copiii şi adulţii, pe care i-a putut atrage ca figuranţi. În templu, însă n-a putut să pătrundă. Ori de câte ori se apropia de uşa lui masivă, preoţii începeau să bombăne dezaprobator. Neavând deocamdată alta soluţie, Karin se hotărî să aştepte un prilej mai bun.

Spre seară, arheologul era atât de obosit, încât dori să se culce imediat în casa rânduită pentru dânşii şi situată chiar în piaţă. Dar nici acest lucru nu-l putu realiza. Curând, în faţa templului, se aprinseră câteva focuri bogate şi tot tribul se aşeză în jurul lor. Nu se desfăşurară nici un fel de dansuri înflăcărate, cum s-ar fi aşteptat călătorii. Băştinaşii şedeau cuminţi la locurile lor şi cântau o melopee tristă şi monotonă, ce devenea şi mai apăsătoare din cauza sunetului egal al tobelor.

– Începe probabil vreo serbare religioasă, spuse Karin care-şi uită îndată oboseala. Aduce cu pregătirile pentru un sacrificiu, care desigur va avea loc mâine.

– Mă aşteptam să văd un dans modern, spuse dezamăgit Ştuţki. Lars dragă, nu crezi că totuşi or să danseze niţel?

Arheologul însă nu-l auzi. Îşi scoase carneţelul şi începu să noteze grăbit.

– Cuvintele acestei balade sunt pe cât de interesante, pe atât de enigmatice, începu Karin, după ce băştinaşii s-au retras pe la casele lor. Ele vorbesc despre un timp când tribul era invincibil. Mai departe se povesteşte o lungă călătorie prin junglă, probabil în legătură cu o migraţie a tribului. Din păcate nu se spune în baladă nimic despre cauze. Când erau la mijlocul drumului, s-a lăsat din cer cu tunet

puternic „Zeul de fier al mâniei înconjurat de flăcări”. Era supărat pe ei fiindcă îşi părăsiseră oraşul de piatră. Atunci ei au purces spre „apele cele mari”, şi au zidit acolo un oraş nou, mai mare decât cel părăsit. Cam despre asta vorbeşte balada. Au înălţat şi un templu măreţ în cinstea zeului lor. El însă nu i-a iertat şi asupra tribului au continuat să cadă blestemele lui. Doar sacrificiile ar mai putea să-i micşoreze mânia.

– De ce te miri? spuse Ştuţki. Toţi zeii se înfurie când nu e ceva în regulă în afacerile tribului. Cel puţin aşa interpretează preoţii insuccesele.

– Aşa e, însă în nici o altă baladă locală nu se vorbeşte despre vreun zeu de fier! ripostă Karin încet. Şi tocmai asta mă încurcă.

– Ciudat de nesătui sunt arheologii, zise Mavrikov râzând. Nu-ţi ajunge un oraş întreg al culturii Şan? Ce mai vrei, Lars? Mâine trebuie să pornim, dacă vrem să ajungem la timp la bază.

– Eu rămân aici, spuse hotărât Lars. N-am să las să-mi scape ceremonia. Vreau s-o filmez.

A doua zi, încă înainte de răsăritul soarelui, tot tribul se adună în faţa templului. Toţi erau împodobiţi de sărbătoare. Culorile pestriţe păreau să scoată şi mai mult la iveală corpurile degenerate, făcându-le să arate şi mai jalnic.

Când primele raze de soare scăldară în aur cupola templului, uşa lui masivă începu să se dea încet în lături. Tribul intonă un cântec ritual. Preoţii trecură pragul, urmaţi de mulţimea amintită. Karin şi tovarăşii săi se grăbiră să se alăture cortegiului, izbutind să intre printre cei dintâi. Dar încă de la uşă se opriră pironiţi de surpriză. În fundul templului era aşezat un obiect de metal cenuşiu-mat,

aducând de departe a om. Avea picioarele foarte scurte şi un corp rotund cu un cap aproape sferic în care sclipeau, aidoma unor ochi, nişte lentile convexe îndreptate spre cele patru puncte cardinale. Obiectul stătea în cavitatea unui soclu rotund de piatră, cu pereţii interiori netezi şi verticali probabil ca să nu poată coborî. Partea inferioară, masivă, care folosea la punerea în mişcare a robotului - căci nu era altceva decât un minunat robot - semăna mai mult cu un tanc. Pesemne că băştinaşii descoperiseră cine ştie ce asemănare între el şi zeităţile lor, din care cauză îl proclamaseră zeu.

Robotul era desăvârşit nu numai ca înfăţişare, ci şi prin felul cum era construit. Cei trei oameni albi se convinseră de acest lucru încă din primele clipe. La apariţia oamenilor, robotul îşi roti capul şi îndreptându-şi unul din „ochi” direct asupra lor, şi-l aprinse, uitându-se indiferent şi fără să clipească. Din măruntaiele sale metalice răsună un mârâit funest. Culoarea începu să i se schimbe cu repeziciune până deveni portocalie, ca şi cum înăuntrul lui s-ar fi aprins un foc straşnic, care se revărsa în sclipiri sângerii. Când băştinaşii azvârliră spre el animalul de sacrificiu, legat, şi acesta se atinse de carcasa metalică, din corpul robotului izbucni un fulger orbitor, iar animalul căzu mort la pământ. Tocmai atunci privirea lui Mavrikov fu atrasă de lumina roşie a dozimetrului său de buzunar.

– Fuga repede afară! Aici e radiaţie foarte puternică! strigă el.

Băştinaşii se dădură înapoi, când albii îi împinseră spre ieşire. Aduşi la ascultare de strigătele lui Karin, ieşiră şi ceilalţi. Cei din urmă părăsiră templul preoţii, ale căror

priviri nu prevesteau nimic bun. În clipa când şi ultimul om se puse la adăpost, vuietul din spatele zidurilor înceta...

– Ce minune a mai fost şi asta? murmură Ştuţki înmărmurit, după ce-şi reveni din surpriză.

– Un robot, zise Mavrikov. Orice copil ar pricepe asta.

– Iată şi zeul de fier al mâniei! comentă Karin. Dar aş vrea să ştiu cum mârâie şi împrăştie foc?

– Foarte simplu, spuse Mavrikov, explicându-le în aşa fel, ca şi cum chiar el construise robotul. Mârâitul şi schimbarea culorii trebuie doar să sperie pe duşmani, iar fulgerul apare când ceva se atinge de el. Cea mai obişnuită descărcare electrică.

Cum stăteau aşa, se apropie de ei conducătorul tribului, înconjurat de sfatul bătrânilor. Acesta începu să-i vorbească ceva lui Karin, pe când ceilalţi zâmbeau cu un aer protector.

– Vrea să ne liniştească, traduse arheologul. Zice că nu trebuie să ne temem de zeul lor. De când lumea i se tot aduc jertfe şi zeul ucide vietăţile totdeauna la fel. Lor însă nu le pricinuieşte nici un rău. De aceea nu se cuvine să ne fie frică şi suntem poftiţi înapoi în templu, împreună cu ei.

– Nici nu mă gândesc! strigă Mavrikov. Spune-le că e primejdios să stea înăuntru, găseşte şi tu o explicaţie.

Karin vorbi îndelung cu şeful de trib. De astă dată bătrânii nu mai zâmbeau, ci ascultau cu atenţie cuvintele omului alb. După aceea se întoarseră tăcuţi spre trib. De acolo se ridicară strigăte de nemulţumire, însă cei trei albi continuară să vorbească între ei, fără să-i ia în seamă pe ceilalţi.

– Bine, dar unde se alimentează cu energie electrică robotul ăsta? întrebă Karin. Orice fel de acumulator ar avea,

odată tot are să se consume. Dacă am dat crezare măcar într-o mică măsură şefului lor, a trecut totuşi cam multă vreme de când „zeul” se află în templu!

– Robotul este prevăzut cu un reactor atomic, spuse Mavrikov cu convingere. Radiaţiile sunt dovadă suficientă. Ce alt motor ar fi putut funcţiona un timp atât de lung, fără să i se fi reînnoit sursele de energie?

– Aud întâia oară despre un robot atomic, spuse încurcat Karin. Rezultă deci...

– Întocmai! îl întrerupse Mavrikov. E un musafir din Cosmos. Atât numai că nu ne putem da seama de când stă îngropat aici.

Ştuţki făcu un gest de dispreţ.

– Ce mai musafir! Musafirii nu stau mereu să pună mâna pe cuţit. De ce nu i-am tras o rafală cu automatul?!

– Ai înnebunit? exclamă indignat inginerul. De atâţia ani se chinuie omenirea să creeze un creier electronic mai bun şi tu vrei să distrugi un mesager din Cosmos. Cine ştie câte lucruri o să avem de învăţat din construcţia lui?!

– Fireşte... Mă şi mir că nu te duci imediat să-l studiezi! ne mai spuse polonezul. O să te întâmpine cu muzica şi foc de artificii.

– Prin urmare iată de ce sunt degeneraţi! zise Karin după o scurtă tăcere. Şi noi ne chinuim de două zile să aflăm cauza.

– Vă puteţi imagina? lua cuvântul Mavrikov. Au târât după ei robotul, care trebuie să fie foarte greu, pe drumul lung din junglă, fără să bănuiască ce sfârşit îngrozitor le pregăteşte. Cei mai îndrăzneţi au pierit îndată ce s-au atins de el. Speriaţi de moartea acestora, ceilalţi au clădit marele soclu despre care se vorbeşte în cântecele lor religioase, şi

l-au târât aşa până aici. E posibil chiar atunci să fi cioplit vasul adânc de piatră în care-l vedem, şi să-l fi băgat acolo ca să nu le scape. După cum s-a observat, partea rulanta este excelentă. Tot timpul reactorul atomic al robotului emana raze ale morţii. De fapt, doza de radiaţii nu era mortală, totuşi destul de periculoasă. Zilnic, în timp ce ei îi cântau osanale, el îi scălda în fluxuri de radiaţii nevăzute. Puţin după asta au început să se nască degeneraţi, iar tribul trecea dintr-o generaţie în alta, până când a căpătat înfăţişarea de azi...

– În fine, au ajuns aici şi în scurtă vreme au clădit şi oraşul de piatră, urmă Karin cu glas firesc ca şi cum şi unul şi celălalt ar fi istorisit o întâmplare binecunoscută. Meşterii vechi mai erau în viaţă, şi astfel aşezarea lor capătă strălucirea cu care se mândreau de veacuri toate oraşele lor. Acei meşteri cu timpul dispar. Locul lor a fost ocupat de urmaşii degeneraţi, de sub mâinile ţepene ale cărora nu mai ies decât imitaţii grosolane ale vechilor capodopere. Mortalitatea creşte rapid, deşi acum robotul îi iradiază mai rar şi numai la ceremoniile religioase. Supravieţuitorii sunt şi mai degeneraţi decât părinţii lor. Se naşte astfel o generaţie neviabilă, leneşă şi decăzută, neputincioasă să se lupte cu natura şi cu asprimea vieţii. Oraşul îşi pierde strălucirea şi începe să semene cu o ruină...

– Ce soartă cumplită! spuse Ştuţki mişcat. Să ducă pe umeri propria lor pierzanie şi să i se închine ca unei zeităţi. Nenorociţii! Dar cum a ajuns acest robot aici? Polonezul se întoarse spre Mavrikov. Ce ne poţi spune despre asta?

– De pildă cu o rachetă care s-a deschis când a atins Pământul. Ideea nu este chiar atât de nouă.

– Şi în ce scop? Ştuţki îl privea ca un judecător de instrucţie.

– Strângerea de informaţii despre o planetă necunoscută. Nu-ţi închipui, cred, că robotul a dorit el însuşi să vie aici.

– Şi cum se va întoarce să ducă informaţiile?

– Staţiunile noastre interplanetare nu ne transmit informaţii din Cosmos? Robotul le transmite de aici. Să zicem că la un timp determinat, când ambele planete se situează în spaţiu într-o poziţie favorabilă una faţă de alta.

– Mă dau bătut! spuse Ştuţki, ridicând braţele, însă gândindu-se o clipă, izbucni: Stai, aşteaptă! Dacă urmăreşte un asemenea scop, de ce distruge fiinţele raţionale cu care intră în contact? Spune, să te văd!

– De lucrul ăsta mă mir şi eu, zâmbi acru inginerul, dar ochii lui deveniră foarte serioşi. De fapt ce să înţelegem prin „fiinţe raţionale”? Să ne situăm în locul robotului!

– Arheologia în ajutorul tehnicii, vorbi Karin. De bună seamă, acestea sunt obiective biologice la nivelul intelectual al fiinţelor care l-au creat şi trimis încoace.

– Chiar aşa! aprobă Mavrikov. Nu există un alt termen de comparaţie. El trebuie să se păzească de toate celelalte fiinţe, ca să nu fie distrus. Pentru el, ceilalţi sunt nişte fiare sălbatice. Aşa a şi fost programat. În cazul însă când ar întâlni fiinţe raţionale, va primi din partea lor informaţia necesară, o va transmite în modul corespunzător (nici eu nu ştiu încă în ce mod) şi abia atunci vor veni ei. De ce să-şi piardă vremea degeaba cu o vizită pe planeta noastră? În loc să facă asta, ei pot cerceta alte planete în Cosmos, unde speră să găsească o formă similară de viaţă, de viaţă cugetătoare. Şi se vor duce acolo. După mine, acesta este

scopul robotului, fără să afirm însă că am dreptate. Caut numai explicaţia logică a lucrurilor.

– S-ar putea însă ca şi el să transmită informaţii în cazul când întâlneşte fiinţe cugetătoare, în căutarea cărora se află! zise Karin.

Mavrikov păli de emoţia abia reţinută.

– Nu îndrăznesc s-o spun în gura mare, deşi nu fac decât
să mă gândesc mereu la acest lucru, recunoscu el. Dar cum vom putea afla asta? Cum?...

– Aflăm noi... Dar nici nu ne lasă să ne apropiem de el! spuse Ştuţki din nou iritat; era prima dată când se arătase atât de vindicativ. În aceeaşi clipă însă, polonezul îşi ridică automatul şi trase o lungă rafală peste capetele celorlalţi doi.

– Iar te-a apucat! spuse uimit Mavrikov. Îţi dai seama ce faci?

Ştuţki arătă tăcut cu mâna în spatele lor. Un grup de oşteni ai tribului, cu arbaletele gata de tragere, fugeau din piaţă cu strigăte de groază. Ceilalţi băştinaşi alergau după ei şi se ascundeau în graba mare pe după clădiri.

– Le-am stricat ceremonia religioasă, zise Karin pregătindu-şi arma. Pentru asta s-au supărat.

– Explică-le ce reprezintă zeitatea lor dragă, propuse polonezul.

– N-au simţul umorului, Roman. Or să ne omoare în câteva minute în ciuda automatelor noastre. Arbaleta e o armă sigură în mâinile lor, să nu te îndoieşti.

– Aparatul de radio! strigă în aceeaşi clipă Mavrikov cu o voce neaşteptat de piţigăiată. Să stabilim legătura cu

robotul prin radio. Cum de nu mi-am dat seama până acum?

După câteva minute Mavrikov punea în funcţiune mica staţiune de radio, protejat de tovarăşii săi. Acul indicator, de culoare roşie, se mişca lin pe scală. Uneori inginerul trăgea cu urechea o clipă, iar ceilalţi doi îl priveau încordaţi de aşteptare, apoi el continua să caute mai departe. Deodată ochii îi scânteiară triumfător şi el spuse aproape sufocat:

– Cred că l-am prins. Niciodată n-aş fi bănuit că lucrează pe asemenea undă. Da, desigur, el e!

Ştuţki se îndreptă spre uşa templului, ca să observe ce se
întâmplă, iar Mavrikov transmise primul semnal.

După câteva secunde în urechi îi răsună răspunsul: repetarea exactă a semnalului. În clipa aceea, Ştuţki le făcu semn să se apropie.

– Menţine legătura! şopti polonezul când s-au apropiat de el. A încetat să mârâie, deşi sunt chiar în faţa ocularului lui.

Robotul continua să stea nemişcat la locul său, numai că-şi rotea capul mai tare dintr-o parte în alta, ca şi cum ar fi căutat ceva. Partea lui exterioară îşi recăpătase culoarea cenuşie-mată; nu se mai vedeau sclipirile sângerii. Îndată ce Mavrikov apăsă butonul a doua oară, în pieptul robotului se desfăcu lin un ecran albăstrui. Peste puţin străluci imaginea luminoasă a unei planete, în jurul căreia se roteau ritmic patru sateliţi de mărimi diferite.

– Cine ştie câte taine se ascund în spatele acestui ecran! murmură Ştuţki, uitându-şi ciuda faţă de robot.

– O să le descoperim, fii sigur de asta! spuse Mavrikov. Bineînţeles, are să fie greu şi o să ceară timp, dar le vom

descoperi. Deocamdată robotul n-a înţeles nimic din emisiunea mea; n-o să mă credeţi, însă eu sper că a studiat limbile pământeşti acasă la el. Îndată ce a primit câteva semnale într-o succesiune logică a şi sistat reacţia de apărare. Prin dezvăluirea ecranului ne-a demonstrat şi bunele sale intenţii faţă de noi, nu-i aşa?

– Ce uşor le vine tehnicienilor! râse Ştuţki şi privi în jur. Băştinaşii se apropiau de ei, fără să-şi ia ochii de pe ecranul zeului lor de fier. Considerau desigur că faptul acesta constituie o manifestare de bunăvoinţă faţa de cei trei albi, deoarece arbaletele atârnau paşnic în mâinile lor lăsate în jos. Ştuţki se întoarse calm din nou spre tovarăşii săi.

– De aici înainte e clar ce ne rămâne de făcut, urmă Mavrikov. În primul rând, îl vom învăţa să ne înţeleagă, iar după aceea vom începe să-l chestionăm şi noi. Abia atunci o să putem stabili legătura şi cu cei care l-au trimis pe Pământ. Probabil că fără o invitaţie oficială ei nu vor veni să ne viziteze.

– Ai de gând să discuţi cu el într-unui din dialectele locale sau în vreo limbă din Occident? se informă Karin, care-şi păstrase ironia muşcătoare chiar şi în asemenea împrejurări neobişnuite.

– Există destule limbi de mai mare precizie, răspunse inginerul: limba legilor matematice şi fizice. Limba asta o va înţelege cu uşurinţă, poţi să mă crezi. Cu ajutorul ei, specialiştii vor descoperi şi mijlocul prin care robotul îşi trimite informaţiile spre planeta sa, pentru ca astfel să poată intra şi ei în legătură cu creatorii lui.

Cât discutară ei, robotul nu-şi schimbă atitudinea. Doar atât că începu să-şi mişte repede partea rulantă în tendinţa de a porni în întâmpinarea oamenilor de pe planeta aceasta

necunoscută lui, cu toate că fără un ajutor străin, n-ar fi fost niciodată în stare să părăsească colivia de piatră. Era ceva emoţionant şi măreţ în toată strădania lui, şi cei trei simţiră asta în aceeaşi clipă. Două civilizaţii, care până acum nu ştiuseră nimic una despre alta, îşi întindeau mâinile peste spaţiu şi timp.

SVETOSLAV SLAVCEV

Enigma văii albe

„Sub denumirea de telepatin sau charmin înţelegem o complexă combinaţie chimică formată de un alcaloid aflat în tulpina unei liane sud-americane, Banisteria caapi*. Aceasta are o acţiune deosebită asupra unor centri ai creierului mare, care încă n-a fost bine studiată...”*

(„Alcaloizii”, vol. 11, pagina 345.)

– Ai auzit? Uite... acuma iarăşi...

Anthony Seelingen mai trage o dată din pipă, apoi o scoate din gură şi cu vădită nemulţumire întoarce capul în direcţia de unde vine şoapta. În faţa cortului de pânză cerată, e aşternută de-a dreptul pe pământ o saltea de campanie din cauciuc. Pe saltea, scăldat în sudoare, se tot răsuceşte neliniştit un bărbat blond, bine făcut. Părul netuns de multă vreme i s-a lipit de tâmple. Ochii cumpliţi îi strălucesc febril, ori de câte ori se ridică, sprijinindu-se într-un cot.

– Uite... ai auzit?

Da, Seelingen aude. Îşi scutură liniştit luleaua, lovind-o de cizma pe care s-a uscat noroiul. După aceea înalţă ochii şi, cu urechea de vânător încercat, încearcă să prindă orice zgomot ce răzbate din jungla nemărginită. Luna imensă, de un roşu întunecat, a răsărit deasupra orizontului, şi lumina ei, tulburată de aburi, face pădurea mai întunecată, mai înspăimântătoare. Din miile de zgomote ale pădurii, auzul

lui Seelingen îl distinge pe cel despre care şopteşte şi de care se teme blondul Carlson. Este un sunet surd şi scurt. La început se aude mai rar, după aceea din ce în ce mai des. Seelingen ştie că jungla vorbeşte. Acolo, undeva departe în pădure, arde un foc. În jurul lui stau aşezaţi bărbaţi oacheşi, pe jumătate goi. În faţa unuia din ei e o bucată de lemn găunos peste care s-a întins o piele. Bărbatul bate cu palma în pielea asta, ascultă, şi bate din nou, mai repede, tot mai repede. Aceasta e vocea junglei şi toţi pricep vorbele ei. Vocea spune:

– Aţi văzut pe undeva doi bărbaţi? Vor să fugă cu una din tainele mele. Opriţi-i! Ucideţi-i!

Seelingen întoarce capul spre bolnav şi-i face un semn liniştitor.

– N-are să fie nimic, zice el; n-or să ne găsească. Apoi iar începe să-şi umple luleaua. Ceea ce spune el este o minciună. De mic trăieşte în junglele din Orinoco şi ştie bine că amândoi sunt osândiţi. Dar nu ştie ce altceva să spună şi nici n-ar avea sens. A trecut aproape o săptămână de când cei doi încearcă să scape de urmăritori. Erau zile când loviturile tobei răuprevestitoare abia se mai auzeau, şi el tot mai trăgea nădejde că ei doi vor izbuti să fugă de nenorocire. Ieri după-amiază însă Carlson s-a îmbolnăvit şi faptul acesta a hotărât totul. Numai o minune îi mai poate salva. Până la cea mai apropiată staţie de pe malul lui Orinoco, unde-i aşteaptă un elicopter, sunt nu mai puţin de o sută de mile. Nu, nu există salvare.

– Ascultă, Anthony... şopti blondul. Cu mine s-a sfârşit. Părăseşte-mă şi fugi de aici... Pe tine nu te pot ajunge. Ai să duci lianele. Spune...

– Vorbeşti prostii. Stai culcat şi taci din gură. Vrei apă?

– Fugi... ei or să vină... mă tem. Fugi! De ce amândoi? Du lianele şi spune...

Teamă. Uriaşul Carlson se teme de moarte, de singurătatea premergătoare morţii. Cu toate acestea, în judecata lui tulbure a rămas un colţişor, unde şi-a făcut culcuş omenia. Şi ea nu se mai teme de nimic, deoarece a priceput că totul are un capăt. Bătrânul Seelingen înţelege la fel de bine cum stau lucrurile. Totul se va isprăvi şi Carlson are să moară. E mai bine să piară unul singur decât amândoi. Viaţa l-a învăţat însă că atunci când un om o ia la fugă o dată din faţa cuiva, după aceea nu mai poate să fugă şi de sine însuşi. La naiba! Mai bine aici, dar până la capăt!

Seelingen ascultă depărtatele sunete surde şi prinde a-şi aduce treptat aminte cum a început toată această întâmplare ciudată...

Totul a pornit din seara aceea când şedea în faţa unui pahar cu aranjo pe terasa cârciumii „La doi pesos”, din San Fernando. Tocmai se înapoiase dintr-o hoinăreală prin junglă, care ţinuse o jumătate de an, şi-şi număra în gând banii ce-i rămăseseră de la blănurile vândute, când cineva se apropie de masa la care şedea şi-i spuse prevenitor, vorbind cu accent străin:

– Scuzaţi, vă rog, cred că vorbesc cu senor Seelingen, nu-i aşa? Anthony ridică ochii. Insul din faţa lui era un bărbat scund cu barbă neagră, cu ochi inteligenţi şi simpatici şi cu favoriţi de modă veche. Avea în el ceva care te dispunea, poate privirea deschisă şi limpede, poate altceva, însă omul acesta îi plăcu din prima clipă.

– Permiteţi-mi să mă prezint: doctor Eriksen, spuse bărbatul.

– Vă rog.

Se aşeză pe scaunul liber de lângă masă şi începu să vorbească, alegându-şi cuvintele cu băgare de seamă, căci pesemne nu prea ştia bine spaniola.

– Iată ce este, spuse Eriksen: nu ştiu cum veţi aprecia ceea ce am să vă propun, dar e mult de când am auzit de dumneavoastră şi încerc să vă dau de urmă. Lucrez la Institutul internaţional de fiziologie şi mă ocup de neuro-biochimie. Da, îmi dau seama că toate acestea nu vă spun nimic. Dar, ca să vorbesc mai limpede, eu studiez substanţele care pot să provoace sau să înlăture unele simţuri la om, să-i întărească memoria şi să influenţeze laturile activităţii nervoase care au fost prea puţin studiate până azi.

Anthony asculta în tăcere, sorbind din pahar.

– Scuzaţi, m-am cam abătut, urmă bărbatul. Senor, după cât am înţeles, dumneavoastră cunoaşteţi bine jungla. Aţi auzit cumva de Valea Albă?

Lucrurile începeau să devină serioase. Seelingen lăsă paharul din mână şi-şi privi atent interlocutorul. Eriksen tăcea.

– Hm! făcu Seelingen calm. Să zicem că am auzit, şi ce-i cu asta? Ce doriţi dumneavoastră?

– Vedeţi, reluă Eriksen, este o legendă, cum că undeva în jungla asta ar trăi un trib care ar deţine secretul telepatiei... Ştiţi că aşa se cheamă transmiterea gândului la distanţă, în chip direct, de la om la om. În fiecare an, la cea dintâi lună plină din anotimpul secetos, tribul alege un bărbat tânăr care se duce în junglă şi care, găsind acolo un fel de liană, taie din ea o bucată şi o aduce în sat. Bătrânii tribului fierb într-un anumit fel bucata de liană şi-i dau

aceluiaşi bărbat să bea sucul fiert. După această operaţie, el pleacă cu bătrânii în Valea Albă, unde se perindă prin faţa ochilor săi lumea întreagă. Cu alte cuvinte el citeşte gândurile tuturor oamenilor. Acest lucru este însă posibil o singură noapte. Dimineaţa bărbatul înnebuneşte şi o ia razna prin Valea Albă, umblând aşa până moare. Ştiţi şi dumneavoastră asta, nu-i aşa? Dar noi, specialiştii, ştim că telepatia, acest fenomen rar, are o bază pur materială, iar dacă vom descoperi compoziţia chimică ce o provoacă...

– Înţeleg, zise Seelingen. Şi mai departe?

– Noi am mai strâns unele informaţii. Legenda nu e doar o legendă. Tribul se pare că există într-adevăr, după cum există şi Valea Albă. Vă propun să ne fiţi călăuză, mie şi colaboratorului meu Carlson. Vă vom plăti bine.

Seelingen zâmbi acru.

– Îmi oferiţi bani... Şi pentru ce? Pentru viaţa mea! Cel care s-a dus o dată spre Valea Albă nu se mai întoarce viu.

Eriksen se ridică în picioare.

– Scuzaţi, senor, am crezut...

– Nu vă pripiţi! îl întrerupse Seelingen. Banii dumneavoastră nu mă interesează. Dar am să vă fiu călăuză, încă nu s-a născut omul care să poată spune că lui Anthony Seelingen i-a fost frică de ceva. Am să vă călăuzesc.

Aşa a început totul. După o săptămână, Eriksen, Carlson şi Seelingen s-au urcat câteşitrei în elicopterul institutului şi au zburat de-a lungul cursului superior al fluviului Orinoco, până la afluentul său Arauca. Au aterizat în ultimul punct, şi-au descărcat proviziile şi s-au înţeles cu pilotul - un italian tânăr şi vesel - asupra itinerarului din junglă. Legătura cu elicopterul aveau s-o ţină cu ajutorul unui mic

aparat de radioemisie, de care urma să se ocupe Carlson. Elicopterul trebuia să-i însoţească de la distanţă, partea cea mai grea a expediţiei rămânând în seama lor.

A doua zi dimineaţa, drumul pătrunse în junglă.

Seelingen mergea în frunte şi alegea cărările bătute de animalele ce coborau la adăpat. În unele locuri, exploratorii încercau să meargă de-a lungul fluviului, călcând şi înfundându-se în nisip, apoi se strecurau printre arborii doborâţi şi pătrundeau din nou în desiş. Sus, mult deasupra capetelor lor, se împleteau crengile copacilor, iar razele soarelui abia dacă izbuteau să străpungă întunericul din jur. Pământul jilav şi cald emana aburi grei, iar zăpușeala apăsa plămânii. Şerpii mişunau peste tot. Unii o luau la fugă, şuierând la apropierea grupului, iar alţii îşi mişcau doar alene inelele, uitându-se cu nepăsare la oameni.

Ziua, jungla răsuna de ţipetele miilor de maimuţe care săreau printre ramuri. Mici colibri pestriţi zburătăceau în jurul culorilor neobişnuite ale orhideelor, misterioase ca şi pădurea seculară. Oamenii îşi croiau drum prin împletitura de liane, ferigă înaltă şi copaci scorburoşi. Înaintau încet, cu o atenţie aproape neverosimilă. Aici, fiecare pas putea să fie fatal. Moartea se putea ascunde undeva în tufiş, într-o rămurică dată la o parte cu nevinovăţie, în dosul căreia se pitise însă un păianjen păros *tarantula*, mare cât pumnul unui bărbat, sau putea să răsară de jos, de pe pământ, de sub bolovanul desprins un scorpion cu acul ridicat.

Spre seară, jungla părea să se liniştească. Această linişte era însă înşelătoare. Venea ora când ieşeau din culcuşurile lor jivinele cele mai fioroase. Cu paşi de pisică, fără zgomot, pornea la vânătoare jaguarul; din tufişuri străluceau ochii galbeni ai pumei. Fiarele fugeau de glasul

omului ce răsuna atât de neobişnuit în nemărginirea verde. Apăreau însă alţi duşmani. Năvăleau nori întregi de muşte, care ţi se lipeau de faţă, îţi intrau în ochi şi în urechi şi te înţepau fără milă. Înaintarea mai departe devenea imposibilă. Atunci, Seelingen dădea semnalul. Tustrei făceau popas şi aprindeau un foc din ramuri mai verzi, care fumega alungând roiurile de ţânţari. După aceea începeau să-şi ungă meticulos faţa şi mâinile cu alifii împotriva insectelor. Carlson blestema pe Dumnezeu şi pe toţi diavolii şi declara că asemenea porcărie chimică n-a mai văzut de când e. Eriksen râdea de furia prietenului său şi se apuca să spună vreo anecdotă. Cei trei întindeau amândouă corturile de pânză cerată, apoi îşi pregăteau cina.

Se lăsa noaptea, noaptea tainică a junglei sălbatice. Sus, deasupra lor, începeau să sclipească stelele Crucii Sudului. Doctorul Eriksen aprindea lampa cu petrol şi împreună cu Seelingen desfăşurau hărţile, înscriind în ele drumul pe care-l străbătuseră în cursul zilei. După aceea, Carlson îşi punea casca micului radioemiţător şi comunica pe scurt staţiei coordonatele locului unde se aflau. După cină conversaţia de obicei lâncezea. Seelingen tăcea, cufundat în gândurile lui. Carlson scotea din bagajul său câteva fotografii pe care le examina îndelung şi cu multă luare-aminte. Erau fotografiile soţiei şi ale celor trei copii ai săi, toţi băieţi. Eriksen se lungea pe salteaua sa de cauciuc şi de acolo mai arunca din când în când câte o vorbă.

Într-o seară, tocmai când Carlson se pregătea să-şi scoată iarăşi fotografiile, Eriksen îi aruncă o privire lui Seelingen care şedea pe un bidon şi spuse în batjocură:

– Carlson a început şedinţa. Anthony, omul ăsta are să ne plictisească de moarte, nu crezi că e timpul să-l mai plictisim şi noi cu familiile noastre?

– Eu n-am fotografii, zise Seelingen cu voce surdă. Nu păstrez fotografii de morţi.

Eriksen se uită o clipă la Carlson şi spuse:

– Îmi pare rău, Anthony, n-am ştiut.

– Nu era nimic de ştiut. Aveam o nevastă la San Fernando. M-a părăsit, şi-a găsit altul.

– Se întâmplă, spuse cu grijă Carlson. Cum ţi-e norocul. De fapt ştii că toate se pot întâmplă! Aşadar, n-a murit, nu? Într-o bună zi poate că totuşi...

– N-are nici o importanţă. Cel care pleacă, moare. Mai bine să vorbim de altceva, vă rog.

Şi toţi trei tăcură.

Elicopterul i-a urmărit câteva zile, pe urmă, după cum fusese stabilit, a făcut calc întoarsă. Aici nu mai putea să le fie de vreun folos. În zilele următoare îşi continuară drumul tot mai încet, tăindu-şi o potecă prin pădurea virgină. Scara cădeau frânţi de oboseală în jurul focului şi fumau. Îşi repartizau schimburile de pază, şi adormeau într-o clipită.

Într-o după-amiază înăbuşitoare, se pomeniră pe neaşteptate în faţa unui râu care nici nu era măcar trecut pe hartă. Eriksen se miră îndelung.

– Cum e cu putinţă aşa ceva? zise el. Şi mă asigurau că e cea mai exactă hartă a ţinutului.

– Cum vezi şi tu! ironiză Carlson. Nu ne rămâne decât să navigăm.

Umflară două bărci de cauciuc pe care le aveau, îşi înfăşurară bagajul în foile de cort şi-l încărcară. Cu prima barcă porni Seelingen, iar în a doua se aşezară Eriksen şi

Carlson. Apa de fapt nu părea prea mare, dar se dovedi neaşteptat de adâncă. Seelingen mişca vâslele liniştit, alegând din ochi un loc bun de acostare.

Atunci se petrecu nenorocirea. Seelingen tocmai îşi trăgea barca la mal, când cealaltă barcă în care erau Eriksen şi Carlson începu să se învârtească în loc şi să se încline. Carlson încercă să se ridice în picioare, dar îşi pierdu echilibrul şi căzu într-o rână, cu braţele în lături. Eriksen se întinse instinctiv spre el, dar barca se înclină şi mai mult şi începu să ia apă. Curentul prinse s-o rotească şi o luă cu el. Eriksen sări în apă, Carlson însă mai zăbovi puţin, încercând sa conducă cu vâsla, dar dându-şi seama că barca nu se mai supune voinţei lui, sări şi el. În aceeaşi clipă, Seelingen alergă de-a lungul malului şi, ridicând pistolul automat, trase scurte rafale aproape de capul lui Eriksen, care tocmai ieşea pe nisip. Eriksen sări într-o parte înjurând.

– Ai înnebunit? strigă el. Ce-i prostia asta?!

În loc de răspuns, Seelingen îi arătă cu pistolul un buştean ce plutea pe râu. Carlson care ajunsese şi el cu bine la mal, se uită atent la buştean şi dădu să spună ceva, însă cuvintele îi îngheţară pe buze. Nu era buştean, ci un aligator gigantic, care văzând că victimele i-au scăpat, se întoarse încet şi o luă în susul apei.

– Şi nu e singurul! spuse Seelingen. Staţi aici, eu am să încerc să ajung barca!

Dar nu mai rămăsese nici urmă de barcă. N-au izbutit s-o găsească nici în ziua aceea, nici în zilele următoare. Pierderea în sine a bărcii nu era importantă, însă acum le lipsea radioemiţătorul şi nu mai aveau nici o posibilitate de

a menţine legătura cu staţia. Singura speranţă era că elicopterul va decola, pornind în căutarea lor.

Seara, Eriksen stătu multă vreme încruntat deasupra hărţilor. Măsura distanţa care le-a mai rămas.

– Ar fi o prostie să ne întoarcem, spuse el în cele din Urmă. Am pierdut într-adevăr radioemiţătorul, legătura s-a întrerupt, dar suntem aproape de ţintă.

În dimineaţa următoare îşi continuară drumul şi, într-adevăr, jungla începu să se rărească. De două-trei ori văzură urme de oameni şi ieşiră pe o cărare îngustă. Era limpede că se apropiau de un sat. Curând, în dosul copacilor se auziră lătrături de câini şi glasuri de oameni. Cărarea coti şi cei trei se treziră pe neaşteptate în faţa a zece colibe împletite din stuf şi lipite cu pământ. Pe dinaintea uşilor se juca o ceată de copii în pielea goală, tăvălindu-se prin iarbă. La vederea celor trei necunoscuţi, copiii au luat-o care încotro, ţipând. Din colibe se arătară câteva femei, care se ascunseră însă numaidecât. Apoi ieşiră în cărare cinci sau şase bărbaţi. Doi din ei îşi ţineau arcurile gata să tragă. Ceilalţi purtau nişte ţevi lungi de bambus şi tolbe cu săgeţi.

Unul dintre bărbaţi strigă ceva în graiul său indian. Seelingen răspunse şi porni înainte, ridicându-şi palmele ca să-şi dovedească intenţiile paşnice. Abia atunci bărbaţii îşi lăsară arcurile jos.

Următoarele două zile şi le petrecură în sat. Seelingen încerca mereu să afle câte ceva despre planta misterioasă, însă nu izbuti. Singurul lucru pe care-l află fu acela că se apropia o anume sărbătoare a „lunii pline”. Atât şi nimic mai mult. Cei trei exploratori examinară îndelung situaţia.

– E cât se poate de clar! spuse Eriksen descurajat. Dacă rămânem aici, or să ascundă totul de noi. E mai bine să ne prefacem că plecăm. O să ne depărtăm la o distanţă de două-trei zile, o să ne lăsăm acolo tot bagajul şi apoi ne întoarcem pe nebăgate de seamă. Altă ieşire nu văd.

Asta era unica soluţie. În dimineaţa următoare, cei trei au intrat adânc în junglă, dar după câteva zile se întoarseră ocolind pe departe satul. Cercetară lucrurile şi stătură în aşteptare până în seara când...

– Au început... iarăşi!... şopteşte Carlson.

Seelingen se ridică să-şi şteargă sudoarea de pe frunte şi, din obişnuinţă, trage cu urechea. Da, toba aceea bate mereu, ba parcă e pe undeva pe aproape. Un sunet surd, apoi alte două, şi încă două... Tot aşa bătea şi în seara când au izbutit să se ia pe urmele unui bărbat care ieşise din sat. Acela pornise întâi pe cărare, după aceea cotise spre junglă. Mergea ca în vis, vrăjit de luna plină, şi, într-adevăr, era de mirare cum de nu-i observase pe cei trei care-l urmăreau. Se afunda tot mai adânc în pădurea sălbatică. Din timp în timp cei trei îl pierdeau din vedere şi se călăuzeau numai după urmele din iarba călcată. La un moment dat când crezură că l-au pierdut, deteră de el din nou,

Bărbatul stătea într-o poieniţă luminată de lună şi ţinea în mână o bucată de liană. După aceea porni în grabă înapoi pe acelaşi drum.

– Găsiţi locul de unde a tăiat... abia avu timp să şoptească Eriksen. Eu mă iau pe urmele lui.

Şi se pierdu în beznă.

Seelingen credea că vor găsi cu uşurinţă liana, dar se înșelă. Treaba asta le luă mai mult de o oră. Abia când noaptea era pe sfârşite, a descoperit liana tăiată. Carlson

reteză cu cuţitul în grabă câteva bucăţi mai mari, îndesându-şi-le în buzunare.

– Eu am să mă întorc în locul unde avem bagajul, ca să ascund astea, zise el, iar dumneata încearcă să-l ajungi pe Eriksen! Nu ne mai trebuie nimic altceva.

Se despărţiră. Carlson porni să caute locul unde îşi lăsaseră bagajele, iar Seelingen o luă în direcţia unde dispăruse Eriksen. Se lăsa condus de sunetul tobelor care aci amuţeau, aci începeau să bubuie mai tare. Dintr-o dată, când se apropie de sat, se lăsă o tăcere totală. O nelinişte inexplicabilă plutea în văzduh. Se petrecea ceva. Sufocat de alergătură, Seelingen se strecură în spatele unei colibe. Ceea ce văzu, îl făcu să îngheţe.

Toţi se strânseseră chiar acolo, pe locul gol dintre colibe. La mijloc, înconjurat din toate părţile, Eriksen stătea drept şi neclintit, cu braţele încrucişate pe piept. Din mulţime se desprinse un bărbat în vârstă şi veni în faţă. Murmurul încetă.

– Străine, rosti rar bătrânul, ai vrut să iei ceea ce ne-au lăsat părinţii părinţilor noştri. Ai vrut taina Văii Albe? Poftim, bea!

Îi întinse un mic vas de pământ.

Seelingen nici nu izbuti să strige, când Eriksen întinse mâna, luă vasul şi bău. Oamenii din jurul lui tăceau. El se uită în jur cu o privire rătăcită, apoi făcu încet câţiva paşi.

Cercul se destrăma. Eriksen mergea înainte, paşii lui însă deveneau din ce în ce mai şovăitori. Deodată ridică mâinile, spuse ceva neînţeles şi se prăbuşi la pământ. Seelingen din două sărituri fu lângă el, îşi scoase pistolul şi-l îndreptă asupra oamenilor din faţa lui.

– Înapoi! răcni el, dar pricepu că ameninţarea era inutilă; el era singur, faţă de mulţimea celorlalţi.

Din gloată ieşi acelaşi bătrân cu faţa întunecată ca scoarţa de mahon şi spuse încet:

– Ia-ţi arma, străine! N-ai nevoie de ea, pentru că nimeni din noi nu doreşte sânge. Ia-ţi prietenul şi du-te! Nu e mort, dar e foarte, foarte aproape de moarte, fiindcă nu oricine poate să bea din băutura asta. Ia-l de aici şi du-te cu el. Şi ţine minte că nimeni n-are să te urmărească atâta timp cât el mai este în viaţă. Dacă va muri însă, osândit ai să fii şi tu!

Seelingen se aplecă, îl ridică pe Eriksen aşa cum era pe jumătate neînsufleţit şi, clătinându-se sub povara lui, dispăru în întuneric.

Acum sunt numai ci doi: el şi bolnavul Carlson. Undeva departe, în junglă, e mormântul lui Eriksen. Ei duc cu sine bucăţile preţioase de liană, însă şi acestea sunt inutile, fiindcă bătaia tobelor se aude în fiecare noapte mai aproape, tot mai aproape.

Seelingen face un semn cu mâna, parcă ar alunga nişte gânduri apăsătoare, apoi o întinde iar spre lulea. Dar rămâne cu mâna întinsă. La urechea lui, o dată cu loviturile surde din depărtare, ajunge şi un zgomot nou. Mai curând un zumzet slab, care se apropie.

Seelingen sare în picioare şi-şi înalţă ochii spre cer. Zumzetul se înteţeşte, dându-i târcoale undeva pe aproape. Dar ăsta e chiar... elicopterul! Îi caută pe ei! Seelingen apucă un tăciune care nu arsese de tot, suflă în el şi aruncă crengi în focul pe jumătate stins. Un minut mai târziu izbucneşte flacăra în sus. Zumzetul elicopterului se îndreaptă în direcţia asta, se opreşte deasupra capetelor lor

şi coboară. Pilotul italian sare din carlingă, aleargă spre foc şi cele dintâi cuvinte ale lui sunt:

– Unde-i Eriksen? De o săptămână vă căutăm. Unde-i acum? Într-o zi, săptămână trecută, l-am visat toţi în stație. Nu mai speram să vă găsim în viaţă, însă el - aşa cum îl visasem - ne arăta cu încăpăţânare un anumit loc pe hartă... Unde-i el?

Seelingen tace. În beznă lucesc, mari şi îngrozitori, ochii lui Carlson, cuprinşi de friguri.

După aproape o lună, în buletinul Institutului internaţional de fiziologie a sistemului nervos apăru o scurtă co municare:

„Ca rezultat al unor îndelungate cercetări, în care a pierit colaboratorul nostru Dr. Mark Eriksen, s-a descoperit o nouă varietate din alcaloidul telepatin. Substanţa descoperită are un efect deosebit asupra unor centri ai encefalului. Cercetările continuă”.

SVETOSLAV SLAVCEV

sorţii

Suntem trei, Ina, Artur şi eu. Stăm, ca în fiecare seară, în colţul nostru de lângă tabloul alb al astrofonului. Deasupra noastră, din ochii de sticlă ai sălii se strecoară o lumină portocalie. La stânga e Artur. S-a aşezat adânc, aproape scufundându-se în fotoliul său, şi de aici îi văd numai chipul slab şi inteligent care acum pare îngândurat şi parcă străin. Ina e în faţa mea, aplecată spre ecranul astrofonului. O şuviţă de lumină albăstruie tremură pe degetele ei, îi inundă profilul gingaş şi-şi joacă reflexele de jur împrejur. Nimeni nu spune nimic, ca şi cum aici numai lumina asta moartă ar fi singura care dă semne de viaţă. Se aude zgomotul surd al emiţătorului, după aceea se furişează un sunet plângăreţ şi subţire. Ina îşi reazemă faţa în palme şi ascultă îndelung.

– Lasă, Ina! îi spun. Ştii bine că n-are sens.

Nu răspunde în nici un fel, însă nici cu nu mai am ce adăuga. S-a spus de zeci de ori tot ceea ce era de spus şi Ina ştie asta mai bine decât mine şi Artur. Ascultăm un semnal. E un semnal de neînţeles pentru noi, izvorât din profunzimile lumii siderale. A fost un timp când încercam să-i descifrăm sensul. La început ni se părea că răspunsul se întrevede în vocile calme ale instalaţiilor cibernetice, care comunicau că semnalul vine din constelaţia Perseu. „Mai daţi-ne date, desluşiţi semnalul!” stăruiam noi. Creierele electronice precizau supuse coordonatele, demonstrau că numai fiinţe raţionale puteau să trimită asemenea unde radio dirijate. Mai mult nimic. Ne chinuiam

punându-ne tot felul de întrebări, ne agăţam de firele subţiri ale supoziţiilor şi împleteam din ele ipotezele cele mai extravagante. Speranţa alterna cu lipsa de certitudine, iar după aceea în sufletele noastre se strecură cu încetul amărăciunea neputinţei.

Acum totul e de prisos: după câteva ore vom zbura spre Pământ. Ne aşteaptă o cale de opt ani pământeşti. Opt ani împreună. Vom sta de vorbă, poate o să râdem şi fiecare din noi va vedea pe feţele celorlalţi doi cum neîmpăcata remuşcare adânceşte o cută după alta. Remuşcarea că am abandonat cea mai mare descoperire a noastră, pentru care, de fapt, şi merita să trăim.

– Nu te mai chinui, Ina! îi spun din nou. Am înregistrat sunetul şi cei de pe Pământ îl vor descifra. Crede-mă, asta nu e puţin.

În realitate, nici eu nu ştiu dacă e puţin sau mult. În ce ne priveşte, am făcut cu adevărat tot ceea ce ne-a stat în putere. Şi astăzi am în faţa ochilor faţa palidă, nerasă, a lui Artur, care zile în şir a încercat să transforme unda recepţionată în alt gen de energie. Într-un timp am crezut că izbutisem. Asta s-a întâmplat când am transformat unda în biocurent. Şedeam ore întregi în camera bioelectronică cu căştile de recepţie pe tâmple. De două ori mi s-a părut că văd culori şi conture. N-a ieşit nimic. De două ori Artur şi Ina m-au târât din camera obscură pe jumătate mort. Însemnarea pe banda bioelectronică arăta, într-adevăr, nişte culori, însă puteam să credem? Despre ce anume vorbeau aceste culori? De ce recepţionarea lor era primejdioasă? Nu, nu găseam nici un răspuns. Ne-am hotărât să întrerupem încercările. După aceea, nu ne-a rămas decât să urmărim aparatele care înregistrau sunetul şi să ne conso-

lăm că pe Pământ alţii, mai ingenioşi decât noi, s-ar putea să-l descifreze. Consolare frumoasă, însă absurdă, deoarece am ajuns să urâm şi semnalul, şi pe noi înşine, şi chiar acea parte din noi care urma să fie inclusă în descoperire. Mă gândeam uneori că nu-i decât egoism. Dar cine ar fi îndrăznit să ne învinuiască de egoism pe noi, nişte oameni care ne-am irosit viaţa prin planetele îndepărtate, în folosul ştiinţei?

Destul cu această stare de spirit! Trebuie să zâmbesc. Nu în felul acesta, e prea sumbru. Acum da, e mai bine. Mă ridic.

– Am stat destul! Mai avem de făcut ceva înainte de plecare, nu-i aşa, Ina?

Ina tresare. După aceea îşi dă repede seama ce am întrebat-o. Se ridică. Da, o ultimă verificare a instrumentelor de radiolocaţie din rachetă. E timpul.

Artur se scoală anevoie din fotoliu. Se opreşte, ca şi cum ar vrea să spună ceva, dar se mulţumeşte să facă un gest cu mâna şi porneşte. Marea uşă argintie alunecă fără zgomot, se deschide în faţa lui şi-l înghite. Da, a fost mai bine că a tăcut.

Afară e noapte. O noapte stranie dacă o putem numi aşa. Dincolo de orizont, pe cerul negru, apun doi sori. Unul mare, portocaliu, şi altul gri-albăstrui. Odată, pe când eram copil, visam asemenea orizonturi şi sori de acest fel şi chiar şi acum, în tot timpul acestor trei ani petrecuţi aci, nu mă pot descotorosi de senzaţia că visez. În jurul nostru nu există nici o linie ondulată. Stânci ascuţite, croite fantastic, par să fi îngheţat strigând spre cer. Prăpăstii căscate cu hăurile lor întunecate spre adâncurile Universului. Şi stele. Neprietenoase, parcă tăiate din bucăţi de metal rece ca

moartea. M-am îngrozit numai la gândul că acolo, undeva, în constelaţia lui Perseu, a existat sau mai există şi astăzi o inteligenţă vie care cheamă în infinit. Douăzeci de mii de ani a străbătut lumina acestui apel. Şi a dat peste noi trei, pe această planetă sălbatică din sistemul Lebedei beta. În zadar ne-a întâlnit. N-avem încă pregătirea să-l înţelegem. Suntem nişte oameni obişnuiţi - trei oameni dintr-o staţiune obişnuită de gravimetrie.

Mă întorc. Pe platoul din spatele nostru străluceşte, cu o dulce lumină verzuie de smarald, cupola staţiunii. Niciodată nu m-am gândit că-mi va fi aşa de greu s-o părăsesc. De ce omul îşi lasă mereu o parte din fiinţa sa în lucrurile cu care a trăit?

Pornesc din nou după Artur şi Ina. El merge în frunte, ea în urma lui. Ascult în microfon respiraţia ei, îi văd silueta micuţă cum păşeşte pe povârniş şi mă gândesc la ceva ce nu i-am spus niciodată, şi anume, cât îmi este de dragă... N-am înţeles dintr-o dată acest lucru. În primele zile când astronava expediţiei „Orion” i-a adus aici, pe ea şi pe Artur, mă cam irita purtarea ei taciturnă concentrată, obiceiul ei de a-şi netezi nervos fruntea cu palma, atunci când era emoţionată. După aceea m-am obişnuit. Mai târziu, într-una din zile, mi-am dat seama surprins că-mi vine tare greu când Ina lipseşte de lângă mine. Să fie asta dragostea? Nu ştiu!

Şi Artur o iubeşte. De copii au crescut împreună în astronava „Orion”, şi faptul că Ina îşi va lega viaţa de viaţa lui pare cu totul firesc. Pare numai! Câteşitrei vorbim lesne despre orice altceva, neîndrăznind să spunem însă principalul: că amândoi, atât eu cât şi Artur, o iubim pe Ina. Şi tace şi ea.

– Atenţie, spun la microfon, am să vă ajung numaidecât. Mă duc să deconectez condensatorul gravitaţional. Dar, în fond, de ce ar trebui să vin cu voi? Verificaţi racheta singuri şi am să vă aştept aici la întoarcere.

În dreapta, la o sută de metri, sub o stâncă se profila, întunecată, construcţia unghiulară a condensatorului. Un om care n-ar fi în temă nu şi-ai putea închipui că acestei construcţii cenuşii, neatrăgătoare, noi îi datorăm viaţa noastră de aici. Condensatorul ţese mult deasupra noastră cuirasa invizibilă a unui câmp de forţă. Această cuirasă ne apără de radiaţiile gama ale soarelui gri-albăstrui, care altfel ne-ar fi ucis numai în câteva ore. Rezervele noastre de energie erau pe sfârşite şi acest fapt ne zorea să ne luăm zborul. De altfel şi sarcinile pentru care ne aflam aici le-am dus la bun sfârşit. Toate sarcinile. Afară de una: cea neprevăzută. De ce se întâmplă adesea că neprevăzutul ocupă locul cel mai important în viaţa noastră? Nu, nu vreau să mă mai chinuiesc cu asemenea probleme! Noaptea asta e cea din urmă pe care o mai putem petrece aici. Mă voi elibera de îndoielile inutile şi vom decola. Numai peste opt ani am să văd iarăşi Pământul! Cerul albastru, marea albastră, verdele câmpiilor şi al pădurilor... Numai după opt ani!

Uşa grea se deschide. Intru. Nu ştiu ce-ar putea să creadă Ina şi Artur dacă le-aş spune că pentru mine aparatele sunt ca nişte fiinţe vii. S-ar putea ca acest sentiment să-mi fi rămas de la studiul medicinii. Deseori am observat că fiecare ştiinţă îi dă omului, în afara cunoştinţelor exacte, încă ceva. E greu de spus ce-anume, însă medicina pare că dă o astfel de înţelegere oamenilor despre oameni, încât însufleţeşte chiar şi lucrurile. Cât de

nefericiţi au fost străbunii noştri acum două, trei veacuri când, constrânşi de condiţiile de atunci, socoteau că omul trebuie să se mărginească la un domeniu îngust al ştiinţei, să-şi cunoască numai meseria „sa”. Străbunii aceia ai noştri nu şi-ar fi putut închipui câtuşi de puţin la ce a dus stabilirea oamenilor pe alte planete, la ce salt în gândire!

Mie însumi îmi lipseşte însuşirea principală pe care trebuie s-o aibă un cosmonaut. Nu sunt un om. sever şi prea ferm. Judec exagerat de mult: n-aş putea, la nevoie, să mă jertfesc cu sânge rece sau să-i jertfesc pe tovarăşii nici. Chiar şi acum, când ating maneta centrală a condensatorului şi o deplasez, încerc sentimentul că mă despart de un prieten. Zumzetul slab şi egal încetează. Se aprinde un mic bec roşu, iar puţin după aceea se stinge şi el. Ies afară grăbit.

Dar Artur şi Ina se înapoiază. Totul e în ordine. Rămâne să mai luăm din staţiune înregistrările ultimelor semnale şi unele lucruri mai mărunte. După aceea, startul!

De data aceasta, eu sunt primul la rând. Intrăm în staţiune unul după altul, apoi în camera ermetic închisă, unde ne scoatem numai căştile; nu mai e timp, trebuie să ne grăbim. Coridorul. Uşa sălii astrofonului se dă în lături. Eu...

Stau în sală şi sunt nedumerit. S-a întâmplat ceva aici. Simt acel ceva înainte de a lua cunoştinţă de el. După aceea încep să înţeleg. E de necrezut, aşa ceva nu se poate întâmpla! Şi totuşi este. Sunetul ascuţit şi plângăreţ al semnalului s-a transformat într-o melodie înceată. O melodie stranie, deosebită.

Artur îşi vine în fire. El aleargă spre camera bioelectronică, iar noi după el. Intră, mâinile îi tremură şi trebuie să-l ajut să-şi fixeze casca pe cap.

Trece un minut. Lângă mine Ina răsuflă din greu. Ochii lui Artur sunt larg deschişi.

– Văd... îngână el, îi văd... sunt ei... îi aud...

Îi prind din zbor fiecare cuvânt cu o bucurie sălbatică. Am izbutit, în cele din urmă! Cât de simplu a fost totul şi cum de nu ne-am dat seama! Piedica ne-a fost condensatorul. Îndată ce l-am deconectat!...

Un gând de nelinişte îşi croieşte drum spre conştiinţa mea. Caut să-l strivesc, însă el devine tot mai clar, ucigător de limpede. Condensatorul? Va să zică noi putem descifra semnalul în camera bioelectronică numai când condensatorul nu funcţionează! Bine, dar şi aşa el este oprit, pentru că nu mai dispune de energie. Iar noi nu mai putem rămâne aici, nu putem! Trebuie să ne luăm zborul îndată, să fugim de aici, fiindcă altfel soarele gri-albăstrui ne va ucide!

Bucuria se frânge într-o asemenea disperare, că-mi vine să ţip de durere. După aceea îmi năvăleşte în minte, fulgerător, alt gând. Dar dacă cineva dintre noi ar rămâne aici? Semnalele trecute prin creierul lui se vor înregistra pe banda bioelectronică. Dacă se va cupla şi astrofonul, imaginile şi sunetele vor fi retransmise pe Pământ descifrate. Dar şi acest lucru e imposibil. Înseamnă ca unul din noi să fie condamnat... E oare imposibil?

Iau cu forţa casca de pe capul lui Artur şi-l scot afară din cameră. El se clatină pe picioare, fiindcă nu şi-a venit încă în fire.

– Aşează-te! îi spun. Stai jos, te rog! Vreau să-ţi spun ceva important. Te rog, Art, linişteşte-te!

Artur se aşază şi încet, încet, îşi revine. Ina stă în picioare. Faţa ei păleşte, degetele ei caută speteaza scaunului. A înţeles totul. Da, Ina, ceea ce gândeşti e pe dea-ntregul adevărat!

– Ascultă, Art, încep eu (numai de nu m-ar trăda vocea), uite cum stă treaba în condiţiile de acum (ce prostii spun!)... Ascultă-mă bine, e clar că semnalul se transformă în biocurent numai la o tensiune gravitaţională joasă. De unde puteam şti acest lucru? Condensatorul ne-a împiedicat tot timpul. Aşa că mă înţelegi...

Ina face câţiva paşi şi se aşează în faţa astrofonului. Faţa ei a căpătat paloarea morţii. Eu însă n-am timp să mă gândesc la ea. Trebuie să spun lucrurilor pe nume până la sfârşit.

– Unul din noi trebuie să rămână aici. Art... unul din noi. Altfel nu se poate. Tot ceea ce am înregistrat până acum nu face doi bani. Unul din noi va trebui să rămână. Tot ceea ce va vedea şi va auzi se va înregistra pe benzile bioelectrice şi în felul acesta va parveni umanităţii. Se va înregistra în timp ce va răsări soarele gri-albăstrui şi alte câteva ore după aceea... mă înţelegi, nu-i aşa, Art?

Pe tâmplele lui Artur încep să se umfle două vine. El însă se stăpâneşte. Ştie să se stăpânească minunat, naiba să-l ia! Sunt chiar invidios pe stăpânirea lui de sine. Singurul lucru care-l trădează sunt aceste vine de la tâmple. Se uită la Ina şi e gata să spună ceea ce trebuie. Şi o spune:

– Dă-mi voie să rămân eu.

Un ţipăt. E ţipătul Inei. Sufocată, spune ceva fără noimă:

– ...Nu! Nu tu... El ştie... eu trebuie să fiu aici...

Am înţeles, Ina. Ţi-ai mărturisit alegerea. Alesul dintre noi doi este Artur. Acum e rândul meu să mă stăpânesc.

– Am să rămân eu. Vă ordon să porniţi!

Nu, n-a ieşit bine... Artur tace, apoi izbucneşte. Uitaţi-vă la mine cât de viteaz sunt! N-o să-ţi meargă! Nu e logic!

– Acuma şi tu, Artur! De ce cauţi logică peste tot? Trebuie să găsesc o soluţie, trebuie! N-avem timp. Cineva trebuie să rămână aici... Şi atunci zic şi eu ce-mi trece prin cap: uite ce e, propun... să tragem la sorţi!

Ar fi absurd să procedăm aşa, ştiu! În felul acesta şi-au rezolvat oamenii problemele pe vremuri, când erau dezarmaţi în faţa naturii, lucru care nu ni se potriveşte nouă stăpânilor Universului. Nu pot să-mi dau seama cum să procedez mai departe, însă altă ieşire nu văd.

Artur zâmbeşte nervos:

– Ce idee!

– Gândeşte-te! stărui eu. E totuna cine rămâne aici. O întâmplare oarbă ne-a pus în situaţia asta. Să-i facem faţă cu demnitate şi tot printr-o întâmplare! În felul acesta, iraţionalul devine raţional.

Artur mă priveşte atent. În ochii săi căprui încep să palpite scântei. Evident, ideea începe să-i surâdă. Şi totuşi omul acesta, îmbibat de raţiune, nu o poate accepta. Da, Artur, oamenii de aceea sunt oameni, pentru că şi într-o situaţie fără ieşire pot să-şi bată joc de destin.

– Prea împingi lucrurile până la absurd... spune codindu-se Artur, iar pe obrazul lui subţire se furişează un zâmbet schimonosit.

– Totuşi el are dreptate, Artur! se aude glasul Inei. Eu una sunt gata!

Ina, care şi-a revenit, se ridică şi vine lângă noi. Ochii îi ard şi din nou îşi freacă fruntea cu palma. Nu vorbeşte nimeni. Melodia stranie, puţin trista, se împrăştie din astrofon şi umple cabina. Avem impresia că plutim.

Artur tace şi el. Aşadar, şi el e de acord. Îmi scot carnetul, rup din el trei file şi mă întorc cu spatele, ca să notez o cruciuliţă pe una din ele. Le împăturesc şi le strâng în pumn. Mă întorc spre ei şi le întind palma. În faţa lor stau trei lozuri, trei destine.

– Pe una din file este o cruciuliţă. Trageţi. După un vechi obicei, ultimul loz este al meu.

Artur nu mai stă pe gânduri. Pentru el, ceea ce s-a hotărât odată rămâne hotărât. Întinde mâna şi îşi ia un loz. Îl deschide, fila e albă. Eu unul pur şi simplu nu pot să-mi dau seama care sunt simţămintele lui Artur în clipa asta. În schimb, pupilele Inei sunt larg deschise. Întinde mâna ca un automat şi apucă un loz. Îl deschide. Fila e tot albă.

Eu nu mai desfac lozul meu. E inutil. Ne putem închipui fiecare ce conţine. Îl mototolesc şi-l arunc.

– Vedeţi şi voi! zic atunci, fiindcă nimic altceva mai bun nu-mi vine în minte.

Artur priveşte undeva, în lături. E prima dată când îl văd nehotărât. Nu-i vine să creadă nici acum că totul s-a putut hotărî aşa, într-un mod, după dânsul, lipsit de logică. Cu siguranţă că-şi reproşează gestul de a fi consimţit. Nu te mai chinui, Artur! Soarta ştie pe cine alege. Şi acum plecaţi...

– Plecaţi... îmi repet gândurile în cuvinte: nu mai e timp.

Deodată, îmi dau seama că vorbesc necugetat. Cine n-are timp? Pe ei îi aşteaptă o întreagă veşnicie de viaţă şi fericire. Eu, eu sunt acela care n-am timp. Ei însă nu şi-au dat seama de nimic. Ina, cu buzele strânse, se duce spre astrofon. Ce stranie asemănare e între ea şi această melodie îndepărtată! Amândouă sunt suave şi imateriale. Întinde mâna spre pupitrul astrofonului, apoi o lasă jos. Se întoarce.

– Să plecăm... toţi împreună... spune ea şovăind.

Nu-i răspund. Ce-mi propui tu mie, Ina? Viaţă? Îţi dai seama însă ce fel de viaţă? Nu numai eu, dar tustrei vom înceta să mai fim oameni.

– Haide, le spun, veniţi la mine.

Artur mă priveşte. Ce ochi are! Cu totul schimbaţi, ceva bătrânesc radiază din ei, antic şi sumbru. Noi însă... adică eu nu mai am timp.

– Adio, Ina. Adio, Artur.

Am spus tot ce trebuia spus. Nici nu ştiu cum îşi iau rămas bun oamenii în asemenea ocazii. Le întind mâinile. Îmi vine tare greu. Nu pentru altceva, nu mă gândesc la ceea ce mă aşteaptă, pur şi simplu mi-e greu că n-am să-i mai văd.

Artur se întoarce şi porneşte primul. Nu vrea să-i citesc durerea pe faţă. Ina îşi muşcă buzele şi porneşte încet după el. Ina! Nici tu, Ina, nu-ţi dai seama! Îl iubeşti, Artur e un om minunat, un prieten credincios până la moarte! Vor trece zile şi ai să te gândeşti tot mai mult la celălalt, care a rămas aici şi care, de mult, a încetat să mai existe. Şi ai să începi să-l iubeşti pe el, pe celălalt, care-i o umbră. Nici tu nu poţi să-ţi dai seama încă ce infern are să fie atunci. Artur

te va înţelege şi va suferi. Mă doare mult pentru voi, dragii mei.

S-au dus.

E atâta linişte! Am rămas singur. Eu şi melodia. Mai vreau câteva minute, numai câteva minute pentru mine însumi, am acest drept. Vreau să-mi imaginez ceva frumos, înainte de a pătrunde acolo...

Luna... Luna a răsărit de multişor. Se simte un miros de răşină, de pământ şi de încă ceva dulce, îmbătător ca un vis. Merg pe o cărare pădureaţă presărată cu ace de brad. Cărarea şerpuieşte, pe alocuri umbrele brazilor o apasă, mai încolo coroanele dese se desfac. Sub lumina lunii, acele de brad ce acoperă cărarea sclipesc. Merg şi am impresia că nu sunt eu cel care merge pe cărare, ci altul, care a hălăduit pe aici cu mii de ani în urmă. Un om care nu are nume.

Ajunge! O ultimă privire în jurul meu. Acolo, pe podea, lângă astrofon, stă aruncat un mic ghemotoc de hârtie mototolită. E lozul meu. În tot Universul sunt singurul care ştiu că şi acest loz este tot atât de alb şi curat ca şi lozurile celorlalţi doi. N-am pus cruce pe nici una din file. Mi-am jucat splendid rolul, ultimul meu rol.

Adio, Pământ! Te-am iubit atât de mult... atât de mult te-a iubit un om...

Adio!

IVAN VÂLCEV

Omul care caută...

Raportul
Comandantului de serviciu al grupului de salvare.

Semnalul de alarmă a fost lansat la ora 17 şi 32 de minute.

În faţa intrării punctului central de comandă am ajuns după 46 de secunde, însă panourile de protecţie erau lăsate Cu ajutorul unui perforator electric am făcut o breşă într-unul din ele şi am pătruns în sală. Înăuntru era întuneric şi aparatele nu funcţionau. Lângă pupitrul principal distrus de o bucată mare de beton, l-am găsit în stare de inconştienţă pe profesorul Viktor Gancev. L-am încredinţat fără întârziere grupului sanitar.

Pe pictorul Zahari Petrov l-am găsit încolăcit între cablurile rupte din spatele pupitrului principal. În timp ce-l scoteam de acolo şi-a venit în fire, dar apoi, înainte de a-l încredinţa sanitarilor, şi-a pierdut cunoştinţa din nou în minutul şapte a sosit prima unitate a comandamentului central de salvare, după care am primit ordinul să mă deplasez împreună cu soldaţii din grupul meu la punctul de dezactivizare.

Căpitan Vaklinov

Viktor

– Aş!... Asta-i imposibil!

Cuvintele mele nu i-au făcut impresia aşteptată. Mă uitam la el şi, după cuta persistentă de pe fruntea lui, am înţeles că nu va ceda.

– Înţelege, e imposibil! Facem experienţele de probă... am început eu din nou. Iar astăzi ne aşteaptă o experienţă deosebit de periculoasă. În sala comenzilor am să stau numai eu... Toţi ceilalţi colaboratori vor urmări experienţa din punctul de telecomandă... într-un cuvânt, nu se poate să asişti!

– Ceea ce vreau eu nu e un capriciu, răspunse liniştit Zahari. Îţi aminteşti ultimul meu tablou?...

– „Culegătoarea de trandafiri”? Mi-o amintesc perfect: fundal - silueta întunecată a Balcanilor, în faţă - câmpul acoperit de roze, iar în mijlocul lui - o fată gingaşă, aplecată deasupra unui arbust de trandafir... Mi-a plăcut foarte mult.

– Ţi-a plăcut, nu-i aşa? Zahari zâmbi rece. Uiţi însă un mic amănunt: asta e ultima mea pânză bună...

Tăcu, scoase din buzunar câteva tuburi de lemn, le potrivi într-un lung ţigaret oriental şi începu să fumeze. „Acum o să scoată nori de fum şi o să tacă, m-am gândit eu. E de efect!” Foarte curând însă Zahari reluă vorba.

– Acum trei ani am proiectat un tablou nou... Daca am să-l pictez vreodată, am să-l numesc „Omul care caută”... La început credeam că o să-l fac lesne, însă treaba nu mergea de fel. Cu toate astea continuam să caut cu încăpăţânare. Nu părăseam atelierul cu săptămânile. Pictam într-una, însă de pe pânză mă priveau nişte ochi lipsiţi de expresie. Acum îmi dau seama că, pur şi simplu, nu eram copt pentru acest tablou, însă pe atunci îmi priveam insuccesul dintr-un unghi foarte tragic. Din fericire, ceva m-a atras spre operele vechilor maeştri. Le examinam

zile întregi şi căutam în ele răspunsul la întrebările care mă frământau. Are să ţi se pară poate o naivitate, însă tocmai atunci m-a fulgerat ideea firească şi simplă că trebuie să mă duc printre oameni şi acolo să găsesc prototipul tabloului meu. „Omul care caută”... Şi ce-am mai umblat! M-am dus printre piloţi, printre marinari, am lucrat în mină, mi-am petrecut o vară printre ciobanii de pe cele mai înalte păşuni alpine, am cutreierat uzinele... peste tot am încercat o bucurie imensă. Acum îmi port eroul în mine. Cunoşti acest simţământ? Îţi dai seama cât de chinuitoare este aşteptarea?... De aceea am nevoie acum doar de un mare impuls, de o emoţie puternică, am nevoie chiar şi de riscul pe care-l prezintă experienţa dumitale, ca să pot vedea imaginea pe care o caut...

– Tocmai că n-ai să prea vezi nimic!... Or să scapere câteva becuri de diferite culori, acele indicatoare or să tremure niţel pe scala aparatelor, şi eu am să apăs câteva butoane pe pupitrul de comandă. Asta-i tot! Te rog să mă crezi, în filmele de popularizare ştiinţifică poţi vedea mult mai mult.

– Lasă astea, Viktor. Hai să mergem!

– Să mergem, consimţii eu în cele din urmă. N-avea sens să mă încăpăţânez. Nu puteam să-i refuz nimic lui Zahari, şi el ştia bine lucrul acesta. Ne-am dus în sala comenzilor. Acolo l-am condus în faţa unui dulap mare electronic montat lângă pupitru.

– Faceţi cunoştinţă: Kio.

Dar Zahari nu m-a înţeles.

– Kio este operatorul nostru cibernetic, i-am explicat eu şi am conectat instalaţia. Becurile de semnalizare, de culoare verde, scânteiară vesel. Vezi, acuma Kio

raportează: „Sunt gata de lucru!” Azi va acţiona el, iar noi o să fim numai spectatori. Când am făcut experienţele prealabile, şi am încercat acceleratorul în tot felul de regimuri, Kio a urmărit şi înregistrat totul în memoria lui electronică. Astăzi va da „examen”, o să-l punem să facă singur o experienţă de control. În procesul-verbal al experienţei, sarcina e înscrisă aşa: „Găsirea celui mai potrivit regim de lucru pentru accelerator şi obţinerea de particule accelerate cu energie maximă”. Mai târziu, Kio are să ne înlocuiască de tot şi are să facă el singur cercetările pentru care noi n-o să-i mai dăm decât un program foarte general... Dar nu cumva toate astea sunt prea complicate pentru dumneata? Poate că amănuntele nu te interesează...

– Spune mai departe!

– Bine! L-am denumit „optar”.

– Pe cine?

– Acceleratorul. Văzut de sus, seamănă, într-adevăr, cu un opt uriaş. La stânga şi la dreapta noastră, dincolo de pereţii sălii, sunt două camere gigantice de accelerare în formă de inel. Cu ajutorul unor tunuri cu ioni sunt bombardate în canalele lor snopi de particule elementare. Când particulele obţin viteza necesară, câmpul magnetic se detaşează, ele se rup din drumul lor circular şi se ciocnesc într-o cameră de încercare cu o forţă imensă. Energia acţiunii reciproce este pur şi simplu îngrozitoare!... De această cameră ne despart pereţi de plumb şi beton, groşi de câţiva metri. Putem observa însă pe ecranul televizorului tot ceea ce se întâmplă în ea... E într-adevăr o maşină minunată. Chiar la experienţele preliminare am izbutit să obţinem toate particulele cu încărcătură negativă

cunoscute până acum. Şi cât se poate de lesne. Ştii, când stau în faţa pupitrului, încerc simţământul că pictez în spaţiu,.. Însă în locul pensulelor tale, iremediabil îmbătrânite, ţin în mâini ceva mult mai tare: nişte puternice câmpuri de forţă şi fluxuri de particule accelerate...

– Lasă pensulele mele în pace. Zahari se retrase supărat de lângă pupitru. S-au uscat de mult.

Am înţeles ca-l lovisem în amorul lui propriu, dar nu mai era timp de explicaţii. Trebuia să începem „examinarea lui Kio”. Am stabilit legătura cu pupitrul de comandă de la distanţă şi, după ce mi-am dat seama că şi acolo era totul gata, am conectat operatorul la circuitul comenzii. Astfel a început experienţa, însă nu aşa cum mă aşteptam. Mai întâi, Kio ridică tensiunea câmpului accelerator, iar după aceea începu o continuă creştere şi reducere a puterii sale - pesemne că era în căutarea regimului optim de lucru. Treptat, în aceste oscilaţii a început să se simtă o oarecare regularitate. Ele se transformară după câteva minute într-un adevărat ritm, din ce în ce mai puternic. Eram cu ochii în patru, dar n-am intervenit. Kio continua să trezească toată enorma putere ascunsă în accelerator... Ecranul de televiziune al camerei rămânea pustiu, deşi aparatura arăta că energia particulelor încărcate este cu mult mai mare decât cea prevăzută. Ceea ce se petrecea era cu totul neaşteptat!

Curând după asta, începură să se petreacă în sală unele fenomene ciudate. Apăru un nimb luminos de culoare albastră, care peste puţin dispăru, înlocuit de mici luminiţe rătăcitoare. Din timp în timp acestea creşteau, luau contururi neobişnuite, apoi dispăreau cu totul. Dinspre inelele de acceleraţie se auzea un huruit nemaipomenit şi

toată clădirea se cutremura de vibraţii puternice. Acum, când recapitulez din nou în minte fiecare minut al acelei zile fatale, mă întreb mereu: Poate că în clipa aceea trebuia să întrerup experienţa?... Atunci simţeam ca prin ceaţă că Kio a găsit ceva nou: un regim de rezonanţă al accelerării şi voiam să-i dau posibilitatea să-l dezvăluie pe deplin. La punctul de telecomanda colaboratorii mei urmăreau experienţa. Automatele înregistrau totul. Nimic din experienţa noastră n-avea să se piardă şi de aceea voiam s-o duc până la capăt. Iată de ce, când Kio a dat semnalul cu acest sens: „Am intrat într-un regim nestabil. Am nevoie de ajutor!” nu m-am amestecat. N-am întrerupt experienţa. Nici Kio n-a găsit de cuviinţă s-o întrerupă... Atunci în sală apăru din nou nimbul albastru. Peste puţin el se concentră într-o mică sferă strălucitoare care începu să crească încet. Când sfera umplu încăperea, scufundându-se apoi în peretele gros de plumb, şi se acoperi de un nor de aburi gălbui... Ultimul fapt pe care mi-l pot aminti este pârâitura peretelui de beton. O bucată imensă se desprinse din el şi zbură spre mine. După aceea se făcu întuneric...

Zahari

– Cum s-a întâmplat asta?... Trebuie să-mi amintesc! Trebuie să refac totul în memorie... Cine a fost înainte de toate? Poate că vitejii aceia din grupul de salvare? Dar înainte de asta a mai fost şi altcineva. Poate Viktor?

Niciodată n-a fost în stare să mă refuze. Nici de rândul acesta n-a putut... A rămas resemnat îndărătul pupitrului de comandă şi pentru mine a fost o adevărată satisfacţie să observ chipul lui delicat şi mobil, să urmăresc mişcările îndemânatice ale mâinilor lui.

După aceea a început experienţa şi totul s-a desfăşurat foarte repede. Simţeam că ceva nu e în regulă. Vuietul neclar ce se strecura prin pereţii sălii, poziţia încordată a lui Viktor cu ochii strălucind anormal - totul îmi sugera că se petrece ceva neobişnuit. Cu toate acestea, când din perete s-a rupt o bucată imensă de beton, iar sfera irupse prin deschizătura formată, eram cu totul nepregătit pentru ceea ce a intervenit în următoarele câteva secunde. Bolovanul imens căzu peste pupitru, iar Viktor se prăbuşi la pământ. Lumina se stinse în sală, sirena începu să şuiere... M-am repezit orbeşte spre locul unde căzuse Viktor, însă înaintea mea s-a ridicat sfera înconjurată de un nimb albastru. Se legăna uşor în aer şi descriind zigzaguri line se apropia de mine din ce în ce mai mult.. Am început să merg de-a buşilea pe podea, însă sfera era pe urmele mele... Cât a durat această urmărire ciudată?... Deodată ceva ascuţit mi se înfipse în umăr. Am pipăit lucrurile din jurul meu şi am înţeles că mă găsesc lângă pupitrul distrus. Aici m-am încurcat în cablurile rupte, sfera m-a ajuns şi s-a atins de pieptul meu...

În clipa, următoare mi-am pierdut cunoştinţa...

...Când mi-am venit în fire, zăceam pe o suprafaţă sticloasă de culoare verzuie. O inexplicabilă lipsă de voinţă mă ţintuia locului. Aş fi vrut să dorm fără să mă mai gândesc la nimic, dar o voinţă străină îmi ordona imperios să mă scol şi să pornesc. Am ridicat capul şi am privit în jur. Mă înconjura o întindere nemărginită şi tristă, acoperită cu mici cristale albe ca zăpada. Asta-i zăpadă! mi-am zis eu, cine ştie de ce. Deşi pare să fie cu totul altceva. La o mică înălţime deasupra mea, goniţi de vânt, treceau în zbor nori groşi de culoare portocalie. Fâşia cu aspect de sticlă, pe

care tot mai zăceam, spinteca şesul şi se pierdea la orizont. Nu mă întrebam de ce mă aflu aici. Nu mai exista pentru mine nimic decât voinţa străină care-mi dicta să merg. Am încercat să mă ridic, însă o durere ascuţită îmi străpunse pieptul. Am rămas culcat. Atunci pe dinaintea privirii lăuntrice a conştiinţei mele tulburate au început să se perinde viziuni stranii...

La început am văzut panglica pustie a şoselei. După aceea, deasupra ei apăru un mic nor cenuşiu care a început să crească, să se îndesească şi să capete conturul unui om... Omul acesta eram eu!

Apoi imaginea fu înlocuită de alta. Apăru o imensă sală cu aparate. În faţa pupitrelor de comandă, pe un ecran mare şi fosforescent, stăteau trei tineri emoţionaţi. Nu erau oameni tereştri. Înalţi, bine făcuţi şi sprinteni, aveau o ţinută degajată. Pe chipurile lor înguste şi alungite sclipeau nişte ochi imenşi, plini de o nelinişte reţinută. Pe ecran, am văzut din nou, în faţa lor, şoseaua şi imaginea mea, stoarsă de puteri, culcată pe ea. Trăiam o tulburătoare dedublare. Ştiam că zac pe şosea, dar mă observam pe mine însumi ca un spectator obiectiv. Totuşi n-aveam timp să analizez acest simţământ. S-a deschis o uşă laterală şi în încăpere a intrat grăbit un moşneag cu o faţă întunecată şi zbârcită. Şi-a fixat asupra mea ochii săi neobişnuit de inteligenţi... Treptat, expresia lor încordată dispăru şi ei începură să lucească prietenos şi cald. După aceea, el se întoarse şi cu un gest larg arătă spre fundul ecranului... Imaginea mea dispăru de pe ecran şi, acolo unde arăta mâna lui, se iviră deşerturi imense, acoperite cu cristale albe. Deasupra lor se ridicau nişte turnuri gigantice de zăbrele, iar pe pojghiţa de culoare portocalie a norilor treceau ca nişte săgeţi

aparate de zbor neobişnuite. După aceea au apărut contururile neclare ale unui oraş, construit dintr-un metal albăstrui. Era alcătuit din cupole uriaşe, orânduite în şiruri regulate. Apoi una din cupole s-a întredeschis şi am văzut că este numai acoperişul unei imense clădiri subterane. Atunci se porni un încântător du-te vino prin sălile şi coridoarele subterane ale acestui oraş neobişnuit. Treceam pe lângă maşini necunoscute, pe lângă pupitrele unor aparaturi complicate, pe lângă bazine de înot limpezi, prin sere imense inundate de o lumină albastru-violetă. Dar nici asta n-a ţinut mult. Mă simţeam din Ce în ce mai rău şi o ceaţă purpurie începu să-mi împăienjenească vederea. Mi-am luat ochii de la ecran şi ultima imagine văzută a fost aceea a bătrânului care-şi întindea mâinile spre mine pentru rămas bun. După aceea m-am scufundat undeva în adânc şi întunericul a învăluit totul.

Mai târziu simţii că cineva mă scutura brutal. Deschisei ochii şi văzui aplecaţi asupra mea trei inşi îmbrăcaţi în scafandre.

– Tovarăşe căpitan! spuse cu o voce sonoră unul din ei, tăiaţi cablul şi o să-l scoatem mai uşor.

Se auzi un ţăcănit metalic uşor, apoi m-am simţit tras cu putere în sus şi mi-am pierdut din nou cunoştinţa.

Zahari şi Viktor

Stăteau tolăniţi în iarbă şi fiecare aştepta ca să înceapă celălalt.

Nisipul de pe aleea apropiată scârţâia sub picioarele convalescenţilor, care-şi făceau plimbarea matinală. Prin gardul viu, tuns egal, se zărea clădirea albă a sanatoriului. Zece zile stătuseră aici ca să se însănătoşească definitiv. În

timpul acesta au discutat numai despre chestiuni mărunte şi neînsemnate. Acum fiecare aştepta ca celălalt să înceapă primul.

– Viktor!

– Te ascult.

Zahari îşi scoase ţigaretul său oriental, indiciu sigur că era emoţionat, şi începu să fumeze. După aceea prinse a povesti. Întâi tulburat şi nesigur, însă treptat glasul i se întări, devenind ferm şi calm.

Viktor ascultă fără să-l întrerupă, cu sentimentul unei nelinişti în continuă creştere. „Frumos delir! se gândea el. Pesemne nu şi-a revenit încă de pe urma accidentului. Ar trebui să previn medicul.”

– ...Când mi-am venit în fire în odaia de spital şi te-am văzut dormind liniştit în patul de alături, am simţit o mare uşurare. Al doilea gând al meu a fost: Viktor are să lămurească totul. Ei, acum vreau să-ţi aud părerea...

– Prostii!

– Nici nu mă aşteptam la alt răspuns. În curând n-ai să mai gândeşti aşa. Înainte de toate însă spune-mi ce era cu sfera aceea care ne-a expediat la sanatoriu?

– Nu se ştie nimic sigur. Datele experienţei încă se mai prelucrează. S-ar putea să fie un nor de gaz ionizat, dar s-ar putea să fie şi altceva.

– S-ar putea să fie şi altceva! Am să-ţi amintesc aceste cuvinte... Ai observat, cred, că mi-am petrecut câteva zile în biblioteca sanatoriului? Ei bine, m-am pregătit pentru convorbirea asta. Voiam în prealabil să găsesc eu însumi o explicaţie oarecare. Acum ascultă-mă cu răbdare... Cunoşti bineînţeles ipoteza lui Paul Dirac despre natura vidului absolut. El susţine că vidul este un „ocean” nemărginit,

bine umplut cu particule materiale ce au masă negativă şi energie negativă. Aceste particule nu le putem nici simţi, nici înregistra cu ajutorul instrumentelor. Când fizicienii au învăţat să dea lovituri destul de puternice vidului, ei au început să scoată la iveală din el toate antiparticulele cunoscute până acum: pozitroni, antiprotoni, antineutroni şi altele. Până aici eşti de acord cu mine?

Viktor nu răspunse, doar făcu un semn nedesluşit din cap.

– Va să zică eşti de acord!... Mai departe urmează problema de ce trebuie să credem că vidul este neorganizat şi imobil? Mult mai corect ar fi să presupunem ca acesta e un întreg univers, asemănător cu al nostru, însă construit din corpuri care au masă şi energie negative. Acest univers este şi el în mişcare, în el se desfăşoară diferite procese, se petrec transformări. Iar dacă admitem că în universul acesta timpul curge în direcţie inversă faţă de noi, reiese că acolo sunt în vigoare legile fizice cărora li se supune şi universul nostru.

Înţelegi, Viktor, s-ar putea ca pretutindeni în jurul nostru, poate chiar în noi înşine, să existe o altă lume, „cealaltă”, care sa fie întocmai de aceeaşi valoare cu a noastră. Numai că pentru noi acel „mâine” al ei este „ieri”, pe când pentru ea „ieri” al nostru e „mâine”. Aceste două lumi există una într-alta, fără să se influenţeze, deoarece în raport cu cealaltă constituie o lume construită din materie negativă... Ai ceva de obiectat, Viktor?

Viktor făcu iar un semn nedesluşit cu capul.

– Merg mai departe!... Când Kio a trecut la efectuarea experienţei, a izbutit să multiplice de câteva ori puterea acceleratorului. Chiar dumneata mi-ai spus lucrul ăsta. De

ce n-am admite că în sală s-a format „altceva”, de pildă o mare cantitate de antiparticule... că sfera strălucitoare, care a distrus sala, a fost un nor de antiparticule!... Când sfera m-a atins, mi-am pierdut cunoştinţa. Ceea ce a urmat a fost oare un delir? Ce era acea lume nouă care s-a dezvăluit în faţa mea? Şi acei „oameni” neobişnuiţi pe care i-am văzut acolo!... Nu, Viktor, n-a fost delir! Gigantica sarcină negativă a sferei m-a azvârlit în lumea „cealaltă”, în universul care populează vidul absolut... Asta e tot.

– Dar nu te-ai gândit cum te-ai întors în urma acestui fapt? Şi cine anume te-a retrimis în lumea „astălaltă „?

– Nu ştiu! Lucrul acesta trebuie să mi-l explici dumneata.

– Nu vreau să explic nimic! Hai să întrerupem conversaţia asta fără sens...

Viktor încercă să se ridice, însă Zahari îl apucă şi-l reţinu cu forţa. Privirile li se încrucişară, iar Viktor fu uluit de siguranţa calmă pe care o citi în ochii prietenului său. „Nu cumva crede într-adevăr că a trăit toate astea? se gândi el. Totuşi nu-mi face impresia unui smintit. O să-şi revină.” Brusc, Viktor simţi cum şi neliniştea lui se evaporă. Îl cuprinse veselia şi se prefăcu că vrea să scape din mâinile lui Zahari. Începură o adevărată trântă. Viktor era iute şi sprinten, dar nu putea face nimic împotrivi puterii netăgăduite a prietenului său, care semăna cu un urs. Curând se trezi culcat, iar peste el stătea Zahari ţinându-l zdravăn.

– Acum va trebui să-ţi intre în cap câteva adevăruri, până să-ţi dau drumul, începu Zahari. Voi profesioniştii sunteţi nişte conservatori înrăiţi. Ipoteze noi, îndrăzneţe, originale, şi altele asemenea, numai noi, diletanţii, putem

imagina. Afară de asta, s-ar putea să fi delirat cu adevărat, însă în tot ceea ce ţi-am povestit există prea multă logică ca s-o poţi respinge aşa de uşor. De aceea am să-ţi dau drumul numai dacă-mi făgăduieşti că te vei gândi în, mod serios la toate astea...

– Du-te naibii! mârâi Viktor sufocat şi printr-o mişcare neaşteptată izbuti să scape din strânsoare.

Cei doi prieteni se hârjoniră din nou prin grădină. Erau veseli şi plini de voioşie. Puţin mai târziu, obosiţi de trântă, se tolăniră din nou în iarbă. «S-ar putea ca Ei, locuitorii „antiuniversului” nostru, bătrânul acela şi tinerii să mă fi aruncat „dincoace”... se gândi deodată Zahari. Ar trebui să-i spun asta şi lui Viktor.» Nu-i mai ardea însă de vorbă... Căldura amiezii începea să se facă simţită. Din pădurea de brazi din apropiere, vântul aducea un iz de răşină şi freamătul vag al ramurilor. Nici un nor, cât de mic, nu se vedea pe cerul senin, împrejmuit de linia frântă a orizontului. Zahari stătea culcat pe spate cu ochii în sus. „Ce frumos e, se gândea el. Şi poieniţa asta, şi pădurea vecină, şi neîncrezătorul Viktor - totul e atât de frumos!”

– Viktor!

– Da.

– Uită-te la profunzimea cerului... Îmi dă ameţeală... Am impresia că atârn deasupra unei prăpăstii imense. Două mii de kilometri.

– Ce spui?

– Două mii de kilometri de atmosferă deasupra noastră...

„Phi, câtă proză!* se gândi Zahari şi îi pieri până şi dorinţa de a mai discuta. Se întoarse pe partea cealaltă şi începu să examineze o vaca-domnului care se târa pe pă-

mânt în faţa lui. „Gândacel-mititel, unde-ai pornit?” zise şi zgândări gâza cu un fir de iarbă. Mica gâză îşi desfăcu aripioarele, descrise un cerc deasupra lui, apoi se pierdu din vedere. Atunci privirea îi căzu din nou asupra lui Viktor. Ceva se schimbase în el: nu mai era nici urmă din liniştea molcomă a omului care se odihneşte. Se adâncise în gânduri. Pe trăsăturile feţei lui, încordate şi lineare, se aşternuse adânc pecetea unei emoţii ascunse...

Curând, aceasta se transmise şi lui Zahari. Nici el nu se împotrivi noului sentiment. Pe urmă îşi deschise aproape mecanic albumul de care niciodată nu se despărţea şi se apucă să deseneze în grabă. Lucrul mergea uşor şi spornic. Curând contururile chipului cunoscut începură să prindă viaţă pe foaia albă, dobândind corp şi relief... Zahari nu şi-a mai putut da seama mai târziu cât timp a durat lucrul. Când şi-a revenit din reverie, de pe foaia de hârtie îl străpunse privirea încordată şi fixă a lui Viktor. Zahari se uită îndelung la ceea ce crease chiar el, apoi lăsă creionul şi zâmbi fericit. O bucurie arzătoare îl inunda în valuri impetuoase... Găsise în sfârşit pe „omul care caută”.

EPILOG

Două luni după evenimentele descrise, ziarele publicau următoarea ştire scurtă: *Un nou accelerator la institutul interbalcanic. Vom asalta vidul!*

La Institutul interbalcanic de fizică experimentală a intrat în funcţiune un nou accelerator de mare putere. După încheierea cu succes a încercărilor de probă, uriaşa construcţie a fost predată pentru munca experimentală curentă.

La modesta ceremonie de inaugurare, constructorul principal al acceleratorului, profesorul Viktor Gancev, a vorbit despre sarcinile ce stau în faţa colectivului ştiinţific.

– Ţelul nostru imediat este să obţinem antiparticulele necunoscute până astăzi, a declarat el. După perfecţionarea acceleratorului şi sporirea puterii lui, vom da asalt vidului, vom dirija cercetările noastre spre structura acestui vid...

Cuprins

Redactor responsabil: VICTOR ZEDNIC
Tehnoredactor: ŞTEFANIA MIHAI
Dat la cules 20.01.1967. Bun de tipar
03.05.1967. Apărut 1967. Tiraj 29140.
C.Z. pentru bibliotecile mici 8 R-94
Tiparul executat sub comanda nr. 70034
la Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii”
Piaţa Scânteii nr. 1 Bucureşti
Republica Socialistă România